

TC

**MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

Yüksek Lisans Tezi

**ORHAN PAMUK'UN VEBA GECELERİ ROMANININ
SÖZ VARLIĞI**

Abdulhalim AYDOĞAN

Mardin-2023

TC
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

ORHAN PAMUK’UN VEBA GECELERİ ROMANININ
SÖZ VARLIĞI

Abdulhalim AYDOĞAN

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Serdal KARA

Mardin-2023

TC

MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

TEZ ONAYI

Enstitümüz Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı 20760011 numaralı tezli yüksek lisans programı öğrencisi Abdulhalim AYDOĞAN'ın hazırladığı “**Orhan Pamuk’un Veba Geceleri Romanının Söz Varlığı**” başlıklı Yüksek Lisans tezi ile ilgili Tez Savunma Sınavı, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 05/04/2023 Cuma günü saat 16:00’da yapılmış, tezin onayına oy çokluğu/oybirliğiyle karar verilmiştir.

Başkan..... İmza

Doç. Dr. Serdal KARA (Danışman)

Üye

Prof. Dr. Ergün HAMZADAYI

İmza

Üye

Doç. Dr. İbrahim TOSUN

İmza

ONAY

Bu tezin kabulü, Enstitü Yönetim Kurulu’nun/...../2023 tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

...../...../20...

Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Mardin Artuklu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içindeki bütün bilgileri etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tez çalışmasının hazırlık, bilgi, belge, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarda bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun davrandığımı,
- Tez çalışmasında kullanılan tüm eserlere eksiksiz atıf yaptığımı ve kullanılan tüm eserlere kaynakçada yer verdiğimi,
- Tez çalışmasının özgün olduğunu,
- Tez çalışmasının Mardin Artuklu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı” ile tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan eder, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabullendiğimi bildiririm.

Abdulhalim AYDOĞAN

15/04/2023

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Orhan Pamuk’un Veba Geceleri Romanının Söz Varlığı

Abdulhalim AYDOĞAN

Mardin Artuklu Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

2023: 150 Sayfa

Dil, yazılı ve sözlü iletişimde insanlar için çok önemli bir yer tutar. Dil ile ilgili farklı aktarım şekilleri vardır. Bunlardan bir tanesi de romandır. Batılılaşmanın etkisiyle Türk edebiyatında da görülmeye başlanan roman türünde süreç içinde birçok başarılı yapıt verilmiştir. Nobel Edebiyat Ödülü kazanan ilk ve tek Türk yazar olan Orhan Pamuk 1952 yılında İstanbul’da doğmuştur. Türk edebiyatının ve romanının önde gelen isimlerinden olan Orhan Pamuk’un yazmış olduğu “Veba Geceleri” adlı romanı bu çalışmada söz varlığı bakımından incelenmiştir. Betimsel tarama yöntemi ve sözlükler desteğiyle incelenen Veba Geceleri kitabının söz varlığı tablolar yardımıyla değerlendirilmiştir. Çalışmanın amacı, Orhan Pamuk’un “Veba Geceleri” romanının söz varlığı açısından incelenmesidir. Kitabın söz varlığı açısından zengin olduğu, başka dillerden doğrudan veya çeviri yoluyla binlerce sözcüğün alındığı tespit edilmiştir. En sık kullanılan 100 sözcüğün kitabın üçte birini oluşturmaları, bağlaçların sık sık tekrar etmesi, 7.261 sözcüğün sadece bir kere kullanılması, iki ve üç farklı dile ait kök ve eklerin birleşmesi sonucu meydana gelen sözcüklerin varlığı, üç Türkçe sözcüğün birleşmesiyle meydana gelen sözcüklerin türetilmesi Veba Geceleri Romanında dikkat çeken hususlardır.

Anahtar Kelimeler: Orhan Pamuk, Söz Varlığı, Veba Geceleri.

ABSTRACT

Master Thesis

Vocabulary of Orhan Pamuk's Novel Plague Nights

Abdulhalim AYDOGAN

Mardin Artuklu University

Graduate School of Education

Department of Turkish Language and Literature

2023: 150 Pages

Language has a very important place for people in written and oral communication. There are different forms of transmission related to language. One of them is the novel. Many successful works have been given in the process in the type of novel, which has started to be seen in Turkish literature with the effect of westernization. Orhan Pamuk, the first and only Turkish writer to win the Nobel Prize for Literature, was born in Istanbul in 1952. The novel "Plague Nights", written by Orhan Pamuk, one of the leading names in Turkish literature and novel, has been examined in terms of vocabulary in this study. The vocabulary of the book, Plague Nights, which was examined with the support of descriptive scanning method and dictionaries, was evaluated with the help of tables. The aim of the study is to examine Orhan Pamuk's novel "Plague Nights" in terms of vocabulary. It has been determined that the book is rich in terms of vocabulary and thousands of words were taken from other languages directly or through translation. The 100 most frequently used words make up one third of the book, the conjunctions are frequently repeated, 7,261 words are used only once, the existence of words formed as a result of the combination of roots and affixes belonging to two and three different languages, the derivation of words formed by the combination of three Turkish words. are noteworthy.

Keywords: Orhan Pamuk, Vocabulary, Plague Nights.

ÖN SÖZ

“Orhan Pamuk’un Veba Geceleri Romanının Söz Varlığı” adlı yüksek lisans çalışmasının temel amacı Orhan Pamuk’un son kitabı olan (Eylül-2022) Veba Geceleri adlı kitabın, dolayısıyla yazarın söz varlığına ulaşmaktır. Kitap okunduktan sonra betimsel tarama yöntemiyle incelenip sözcük sözcük analiz edilmiştir. Bulunan söz varlıklarında kullanılan her bir sözcüğün kök veya aldığı yapım eki olarak incelenerek hangi dillere ait oldukları tespit edilmiştir. Kök ve ek tespitleri sayesinde Veba Geceleri eserinde hangi dilden kaç sözcüğün kullanıldığı tespit edilmiş, bulunan veriler, tablolar desteğiyle yorumlanmıştır. Tespit edilen yedi binden fazla sözcüğün sadece bir kere kullanılması, söz varlığını oluşturan sözcüklerin onlarca dilden alınmış olması, iki ve üç farklı dil unsurunun tek sözcükte bulunması Orhan Pamuk ile ilgili yapılacak çalışmalarda dikkat edilmesi gereken birkaç önemli husustur.

Tez konusu seçiminde bana yol gösteren, ders dönemi ile tez yazım sürecinde kolaylık ve özgüven aşılayan danışmanım sayın Doç. Dr. Serdal KARA’ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca desteğini eksik etmeyen Dr. Öğr. Üyesi Hadra Kübra ERKINAY TAMTAMIŞ hocama, tez yazarken mesai saatlerimde bana her türlü kolaylığı sağlayan Midyat Fen Lisesinin değerli idarecilerine, şirinlik ve gevezelikleriyle bana enerji ve ilham veren Meva ve Özgür adlı çocuklarıma teşekkür ederim.

Abdulhalim AYDOĞAN

Mardin-2023

İÇİDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
ÖN SÖZ.....	vii
İÇİDEKİLER	viii
1. GİRİŞ	12
1.1. Araştırmanın Konusu	12
1.2. Araştırmanın Amacı	13
1.3. Araştırmanın Yöntemi.....	13
1.4. Araştırmanın Önemi.....	14
1.5. Araştırmanın Soruları.....	14
2. ORHAN PAMUK’UN HAYATI, EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ	15
2.1. Hayatı ve Edebi Kişiliği	15
2.2. Orhan Pamuk’un Çalışma Yöntemi	21
2.3. Eserleri	25
2.3.1. Romanları.....	25
2.3.1.1. Cevdet Bey ve Oğulları (1982).....	25
2.3.1.2. Sessiz Ev (1983)	25
2.3.1.3. Beyaz Kale (1985)	25
2.3.1.4. Kara Kitap (1990)	25
2.3.1.5. Yeni Hayat (1994)	25
2.3.1.6. Benim Adım Kırmızı (1998).....	26
2.3.1.7. Kar (2002).....	26
2.3.1.8. Masumiyet Müzesi (2008)	26
2.3.1.9. Kafamda Bir Tuhaflık (2014)	26
2.3.1.10. Kırmızı Saçlı Kadın (2016)	26
2.3.1.11. Veba Geceleri (2021)	26
2.3.2. Yazıları ve söyleşileri.....	27
2.3.2.1. Öteki Renkler (1999)	27

2.3.2.2.	Babamın Bavulu (2007).....	27
2.3.2.3.	Manzaradan Parçalar (2010).....	27
2.3.2.4.	Saf ve Düşünceli Romancı (2011).....	27
2.3.3.	Senaryo.....	27
2.3.3.1.	Gizli Yüz (1992).....	27
2.3.4.	Hatıra.....	27
2.3.4.1.	İstanbul: Hatıralar ve Şehir (2003)	27
2.3.4.2.	Ben Bir Ağacım (2013).....	27
2.3.4.3.	Uzak Dağlar ve Hatıralar (2022)	28
2.4.	Orhan Pamuk ve Eserleri Hakkında Yapılmış Çalışmalar	28
3.	SÖZ VARLIĞI	30
3.1.	Dil.....	30
3.2.	Anlam.....	31
3.3.	Sözcük.....	32
3.4.	Söz Varlığı	33
3.5.	Söz Varlığını Oluşturan Öğeler.....	34
3.5.1.	Temel söz varlığı.....	35
3.5.2.	Kalıp sözler	36
3.5.3.	Atasözleri	37
3.5.4.	Deyimler.....	39
3.5.5.	Argo sözler.....	40
3.5.6.	Yabancı sözcükler	41
3.5.7.	İkilemeler	42
3.5.8.	Çeviri sözcükler	44
3.5.9.	Terimler.....	45
3.5.10.	Kalıplaşmış sözler	46
3.6.	Söz Varlığı Üzerine Yapılmış Bazı Çalışmalar	47
3.6.1.	Kitaplar.....	47
3.6.2.	Tezler.....	48

3.6.2.1. Doktora tezleri.....	48
3.6.2.2. Yüksek lisans tezleri	49
3.6.3. İncelemeler ve makaleler	50
4. BULGULAR VE YORUMLAR	51
4.1. Veba Geceleri'ne Genel Bir Bakış ve Kitabın Özeti	51
4.2. Veba Geceleri Romanının Sıklık ve Ortaklık Dizini	52
4.2.1. Toplam sözcük sayısı ve söz varlığı sayısı	52
4.2.2. Söz varlığının sözcük türlerine göre dağılımı	52
4.3. İkileme	54
4.4. Terim.....	61
4.5. Pekiştirme	68
4.6. Kalıp Sözler	69
4.7. Atasözü ve Deyim.....	72
4.8. Argo	75
4.9. İki Farklı Dilin Kök ve Eklerinden Oluşan Sözcükler.....	76
4.10. Üç Farklı Dilin Kök veya Eklerinin Birleşmesiyle Oluşan Sözcükler. 80	
4.11. Üç Türkçe Kelimenin Birleşmesiyle Oluşan Sözcükler.....	83
4.12. Veba Geceleri'nin Kavram Haritası	84
4.13. Veba Geceleri Romanında Söz Varlığı Unsurlarının Alındığı Diller ..	96
4.14. Sıklık Oranı En Yüksek Yüz Söz Varlığı	101
4.15. En Az ve En Çok Tekrar Eden On Söz Varlığı.....	114
SONUÇ.....	139
KAYNAKÇA	146
ÖZ GEÇMİŞ.....	150

TABLO VE GRAFİKLER LİSTESİ

TABLO 4.1: SÖZCÜK VE SÖZ VARLIĞI SAYISI	52
TABLO 4.2: SÖZ VARLIKLARININ SÖZCÜK TÜRÜNE GÖRE DAĞILIMI	52
TABLO 4.3: İSİM SOYLU SÖZ VARLIĞI DAĞILIMI	53
TABLO 4.4: FİİLİMSİLERİN DAĞILIMI.....	54
TABLO 4.5: İKİLEME SÖZ VARLIĞI DAĞILIMI	55
TABLO 4.6: SIKLIK ORANI EN YÜKSEK YİRMİ İKİLEME	55
TABLO 4.7: İKİLEMELERİN OLUŞUMLARINA GÖRE DAĞILIMI	57
TABLO 4.8: İKİ DİLLİ İKİLEMELER.....	60
TABLO 4.9: TERİM SÖZ VARLIĞI DAĞILIMI	61
TABLO 4.10: TERİMLERİN KONU DAĞILIMI	61
TABLO 4.11: SIKLIK ORANI EN YÜKSEK YİRMİ TERİM	65
TABLO 4.12: PEKİŞTİRME SÖZ VARLIĞI DAĞILIMI	68
TABLO 4.13: KALIP SÖZ VARLIĞI DAĞILIMI.....	69
TABLO 4.14: SIKLIK ORANI EN YÜKSEK KALIP SÖZLER	70
TABLO 4.15: ATASÖZÜ VE DEYİM SÖZ VARLIĞI DAĞILIMI.....	72
TABLO 4.16: SIKLIK ORANI EN YÜKSEK YİRMİ ATASÖZÜ VE DEYİM	73
TABLO 4.17: ARGO SÖZ VARLIĞI DAĞILIMI	75
TABLO 4.18: İKİ DİLDEN OLUŞMUŞ SÖZ VARLIĞI DAĞILIMI	76
TABLO 4.19: TEK SÖZCÜKLÜ ÜÇ DİLLİ SÖZ VARLIKLARI DAĞILIMI.....	80
TABLO 4.20: ÜÇ TÜRKÇE SÖZCÜĞÜN BİRLEŞİMİ	83
TABLO 4.21: SÖZ VARLIKLARININ KONU DAĞILIMI	85
TABLO 4.22: SÖZ VARLIĞI ALINAN DİLLER.....	96
TABLO 4.23: SIKLIK ORANI EN YÜKSEK YÜZ SÖZ VARLIĞI DAĞILIMI.....	101
TABLO 4.24: SIKLIK ORANI EN YÜKSEK YÜZ SÖZ VARLIĞININ DİLLERE GÖRE DAĞILIMI.....	113
TABLO 4.25: ÇOK TEKRAR EDEN ON SÖZ VARLIĞI DAĞILIMI.....	114
TABLO 4.26: EN AZ TEKRAR EDEN SÖZ VARLIKLARI.....	115
TABLO 4.27: SADECE BİR KERE KULLANILAN SÖZ VARLIĞI LİSTESİ	115

1. GİRİŞ

Ele aldığı konular ve kullanmış olduğu tekniklerle İsveç Akademesi'nin dikkatini çekerek Nobel Edebiyat Ödülü'nü alan ilk ve tek Türk yazar olan Orhan Pamuk, "1952'de İstanbul'da doğdum. İstanbul'da özel okullarda liseyi bitirdim, üç yıl mimarlık okuduktan sonra yazar olmaya karar vererek bıraktım. Yedi ile yirmi iki yaşım arasında ressam olmak istemiştin. Çocukluk ve ilkençlik yıllarımda ciddi bir şekilde, istekle, mutlulukla resim yaptım. Resme devam etmedim, ama sanatçı hayatından başkasını yaşamayacağımı da yirmi iki yaşında biliyordum. Anlayamadığım bir nedenle, yirmi iki yaşında resim yapmayı bırakıp ilk romanım Cevdet Bey ve Oğulları'nı yazmaya başladım" (Pamuk, 2018: 11) diyerek öğrenim hayatı ve yazarlık seçimiyle çevresini şaşırttığını ifade etmiştir.

Orhan Pamuk, Nobel Ödülü'nü kazanmadan önce toplam yedi roman yazmıştır. Bunlar; Cevdet Bey ve Oğulları, Sessiz Ev, Beyaz Kale, Kara Kitap, Yeni Hayat, Benim Adım Kırmızı ve Kar isimli eserlerdir. Bunlara ek olarak Gizli Yüz adlı bir film senaryosu, Öteki Renkler isimli bir yazı ve söyleşilerinden yer vermiş olduğu derlemesiyle İstanbul: Hatıralar ve Şehir isimli bir kitap da yayımlamıştır. Orhan Pamuk, ödülü kazanmadan önce düzenli ve sık aralıklarla eşsiz eserler veren bir yazar olarak kendini ispatlamış, bu ispatlama sonucu ödülü hak ettiğini de göstermiştir. Nobel Ödülü'nü kazandıktan sonra ise bugüne dek (17 yılda) sadece dört roman yayımlamış olan Pamuk'un eserleri sırasıyla, Masumiyet Müzesi, Kafamda Bir Tuhafılık, Kırmızı Saçlı Kadın ve son romanı olarak Veba Geceleri'dir.

Bu tezde, yazarın Veba Geceleri adlı romanı söz varlığı açısından incelenmiştir. Söz varlığıyla yazarın sözcük hazinesi, kullandığı söz varlığı ve sözcüklerin dil kökenleri gözler önüne serilmiştir.

1.1. Araştırmanın Konusu

Araştırmada Orhan Pamuk'un hayatı, edebi kişiliği, eserleri, Nobel Ödülü öncesi ve sonrası romanları hakkında bilgiler verilerek, Veba Geceleri'nin söz varlığı ayrıntılı olarak incelenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Postmodernist eserleriyle Çağdaş Türk Edebiyatında önemli bir yeri olan, Nobel Edebiyat Ödülü alan ilk Türk insanı olan Orhan Pamuk hakkında literatürde birçok araştırma yapılmıştır. Tez arşivlerinde Orhan Pamuk ve eserleri hakkında çok sayıda yüksek lisans ve doktora tezi bulunmaktadır. Bu çalışmalara bakıldığında Orhan Pamuk'un eserlerinin sosyolojik, psikolojik, felsefik, kuramsal ve az sayıda dilbilimsel yönden incelendiği görülmüştür. Dünyaca bir üne sahip olan Orhan Pamuk'un salgın edebiyatına hitap eden Veba Geceleri adlı eseri, söz varlığı açısından incelenerek ve Orhan Pamuk'un söz varlığı diğer bir deyişle sözcük hazinesinde kullandığı sözcüklerin ait oldukları diller tespit edilmiştir.

Çalışmanın kuramsal çerçevesini oluşturmak amacıyla öncelikle Orhan Pamuk'un hayatı ve edebi kişiliği hakkında bilgi verilmiş, tüm eserleri kısaca tanıtılmış, söz varlığının ne olduğu ve neler içerdiği anlatılmıştır. Orhan Pamuk ve Orhan Pamuk'un eserleri ile söz varlığı ve söz varlığı unsurları anlatıldıktan sonra Veba Geceleri'nin söz varlığı ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.

1.3. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada Orhan Pamuk'un Yapı Kredi Yayınları'ndan basılmış 544 sayfalık Veba Geceleri adlı yapıtının söz varlığı betimsel tarama yöntemiyle incelenmiştir. Eser okunduktan sonra bilgisayardan Office word uygulamasına aktarılmıştır. Worde aktarılan kitapta kullanılan tüm sözcükler wordun ara/bul özelliğiyle sözcük sözcük aranmıştır.

Wordde aranıp bulunan söz varlıkları Office excel sayfalarına aktarılarak sayısal verileri, dil özellikleri ve ilgili oldukları söz varlığı başlığına göre gruplara ayrılmıştır. Elde edilen veriler excelin filtre özelliği yardımıyla tablolastırılarak değerlendirilmiştir.

Ele alınan tüm sözcüklerin kökleri ve aldıkları yapım eki bakımından hangi dilden geldikleri tespit edilmiştir. Sözcüklerin kökenine bakılırken şu sözlüklerden istifade edilmiştir:

Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğü,

Türkçe Etimoloji Sözlüğü,

Kubbealtı Lügati,

Nişanyan Sözlüğü.

1.4. Araştırmanın Önemi

Türk romanını irdelemek, Türk toplumunun tarihsel süreçteki değişim ve dönüşümlerini incelemesinde de önemli bir yer kaplamıştır. Osmanlı İmparatorluğu'nun Batı'yı kendine örnek alması sonucunda literatürümüze girmiş olan Türk romanı, Batı romanının kişinin kendi dünyasını irdeleyen düşüncelerine körü körüne bağlı kalmamış, gün geçtikçe hem teknik anlamda hem de konu zenginliği bakımından kendini geliştirerek bugünlere gelmiştir.

Kişinin iç dünyasını, Türk toplumunu, özellikle İstanbul'u ince ayrıntılarına kadar eserlerine yansıtan Orhan Pamuk üzerinde bir araştırma yapmak, yukarıda verilmiş örnekleri açıklamaya uygundur. Bu çalışmada Orhan Pamuk'un Veba Geceleri eserinin neler anlattığı anlatılacak, ardından da bu romanda yer alan söz varlıkları incelenecektir. Araştırma genel olarak Orhan Pamuk'un düşüncelerini ve söz varlığı dünyasını daha net aktarma amaçlı olmuştur.

1.5. Araştırmanın Soruları

Orhan Pamuk'un Veba Geceleri adlı romanda toplamda kaç sözcük ve kaç söz varlığı kullanılmıştır? Kullanılan isim, fiil ve fiilimsilerin sayısal verileri nelerdir? Türkçe dışında sözcük alınan 35 dil hangileridir? En çok sözcük alınan diller ile Türk tarihi ve kültürünün ilişkileri paralellik gösteriyor mu? Yüz söz varlığının 48 binden fazla kullanılması ve 7 binden fazla söz varlığının sadece bir kere kullanılması kitabın sözcük hazinesini ve üslubunu nasıl etkilemiştir?

Bulgular ve yorumlar bölümünde bu sorular, tablolar üzerinden somut bir biçimde yanıtlanmıştır.

2. ORHAN PAMUK’UN HAYATI, EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ

Bu bölümde Orhan Pamuk’un hayatı, edebi kişiliği ve kitap yazma yöntemi hakkında bilgiler verilmiştir. Yazar hakkında detaylı bilgiler verildikten sonra yazarın tüm eserleri türlere göre sınıflandırılmış, özetlenmiş, yazarın kendisi ve eserleri ile ilgili yapılmış çalışmalar tanıtılmıştır.

2.1. Hayatı ve Edebi Kişiliği

1952 yılında İstanbul’da dünyaya gelen Orhan Pamuk, çocukluğunu ve gençliğini İstanbul’un Nişantaşı semtinde geçirmiş, liseyi Amerikan Robert Koleji’nde okumuştur. Üniversiteye ise İstanbul Teknik Üniversitesi’nde mimarlık bölümünde üç sene okuyarak başlamış, bu dönemde küçüklüğünden beri hoşlandığı resim yapmaktan vazgeçmiştir. Mimarlık bölümünü bitirmeden İstanbul Üniversitesi gazetecilik bölümüne geçen Orhan Pamuk, o zamanları “Annemle yaşıyordum, mimarlık okuyordum, bıraktım, gazeteciliğe başladım. Gazeteci olmak için değil, askerliğimi ertelemek ve üniversite diplomam olsun” (Pamuk, 2016: 25) şeklinde açıklayacak, bu durumun kendi içinde çok büyük ve sıkıntılı bir boşluk bıraktığını, bu boşluğu roman yazarak doldurmayı hedeflediği anlaşılmaktadır.

Orhan Pamuk, ilk önce Karanlık ve Işık isimli romanıyla 1979 yılında katılmış olduğu Milliyet Roman Yarışması’nda birincilik ödülünü Mehmet Eroğlu’yla paylaşmıştır. Daha sonra bu romanın adını Cevdet Bey ve Oğulları olarak değiştirmiştir. Bu romana 22 yaşında başlayan Pamuk, eserini dört senede bitirmiştir. Orhan Pamuk’a hayatında ilk ödül kazandıran bu roman, 1982 yılında ise Orhan Kemal Roman Armağanı’nı kazandırmıştır. Türkiye’nin yenilenme sürecinde üç kuşağı inceleyen Orhan Pamuk, aile yaşantılarında derine inmiş, Kurban Bayramı yemeklerini, Beyoğlu’na gitmeyi, Maçka’da yürümeyi, aile içi çatlaklıkları, komşularıyla olan iletişimleri ve çevresini detaylı olarak anlatmıştır.

Orhan Pamuk 1983 yılında hem ailesinden ilham aldığı hem dedesinin anneannesine mektuplarını kendisine rol model aldığı hem de kendi yaşantısından bilgiler verdiği ikinci romanı Sessiz Ev'i yazmıştır. Bu roman, kişilerin kendi dünyalarını birinci ağızdan anlatarak romana yeni bir üslup getirip kişinin içindekilerine karşı yeni bir anlatım tekniği ile kaleme almıştır. Romanda yapmış olduğu bu yenilik, "İlk defa dille oynama, cümleleri uzatma, cümleleri hafif devirme, katlama, birbirinin içine geçirme ya da en azından onlarla görsel açıdan bir yenilik yapma olanağı veren edebiyat biçimlerine kaydım" (Pamuk, 2016: 130) sözleriyle açıklamıştır. Genç okurların ilgisini çeken bu roman, 1991 yılında Fransız çevirisiyle Prix de la Découverte Européenne ödülünü kazanmıştır.

1985 yılında Amerika'da Colombia Üniversitesi'nde misafir öğretim üyesi olan Orhan Pamuk, Venedikli bir köleyle Osmanlı âliminin ruhlarıyla olan iletişimini işlediği Beyaz Kale'yi yayınlamıştır. Beyaz Kale'de Batı ve Doğu medeniyetlerinin benzerlik ve farklılıkları yorumlanmış ve Pamuk'a uluslararası ün sağlayan bu roman, birçok dile de çevrilmiştir.

1990 yılında Kara Kitap adlı romanı yayımlayan Orhan Pamuk, bu romanın modern bir ulusal destan olduğunu ve kendisinin de bu romanın içinde olduğunu açıklamıştır. Yayımlamış olduğu her romanın, bir önceki romanın içindeki bir detaydan, bir cümleden kaynaklandığını, Kara Kitap'ın da Beyaz Kale'nin hayali içeriğinden ve tarihi sahnelerinden türediğini belirtmiştir (Pamuk, 2016c: 135-136). Yayımlandığı zaman büyük ses getiren bu roman, Orhan Pamuk'un postmodern roman türüne doğru geçiş süreci olarak açıklanmıştır. Ayrıca bu roman Fransızcaya çevrilip France Culture Ödülü'nü almıştır.

Kara Kitap'taki "Karlı Gecenin Aşk Hikâyeleri" başlığında yer vermiş olduğu bir hikâyeden esinlenerek yazmış olduğu Gizli Yüz isminin geçmişi de vardır. Yönetmen Ömer Kavur tarafından 1991 yılında filmi çekilen bu roman, Antalya Altın Portakal Film Festival'inde En İyi Senaryo Ödülü'nü kazanmıştır.

Girişinde "Bir gün bir kitap okudum ve bütün hayatım değişti" cümlesi yer alan ve 1994 yılında yayımlamış olduğu Yeni Hayat isimli romanında bir gencin başından

geçen olayları, gencin etkilenmiş olduğu kitaptan alarak açıklamış ve bu romanı şiirsel bir üslupta yayımlamıştır.

1998 yılında “En renkli ve iyimser romanım” dediği Benim Adım Kırmızı adlı romanında “Şeytan”, “Kırmızı”, “Ölüm”, “At”, “Köpek” gibi insan dışı varlıkları mizahla birleştirmiş ve polisiye tarzında yayımlamıştır. Orhan Pamuk, yayınladığı bu eserini İran ve Osmanlı nakkaşlarını, Batı ve Doğu’nun dünyaya bakış açılarını, bir ailenin yaşamı üzerinden yorumlamıştır. Bu romanda ailenin hayatı, tam olarak Orhan Pamuk’un yaşantısıyla benzerlikler göstermiş hatta Orhan Pamuk romandaki karakterlere annesin, ağabeyinin adlarını, hatta kendi adını vererek yorumlamıştır. “Ruhumdan, benden ne var bu kitapta? Sanırım hayatımdan çok şey var ama ruhumdan daha az” (Pamuk, 2017: 302) cümleleriyle bu romanda kendi yaşantısından örnekler verdiğini açıklamıştır.

Benim Adım Kırmızı kitabı Orhan Pamuk’un dünyada en çok satan ve en çok farklı dile çevrilen romanı olmuştur. Bu roman, 2002 yılında Fransa’da Prix du Meilleur livre étranger, İtalya’da Grinzane Cavour ve 2003 yılında İrlanda’da dünyada bir romana verilen en saygın ödüllerin başında gelen International Impact-Dublin ödüllerini kazanmıştır.

Orhan Pamuk 2002 yılında, ilk ve tek siyasi romanı olduğu bilinen Kar isimli eserini yayımlamıştır. Bu roman 2004 yılında New York Times Book Review tarafından o yıl içinde yayımlanmış olan ilk on kitap arasına girmiştir. Ayrıca Orhan Pamuk, otobiyografik eseri olan İstanbul: Hatıralar ve Şehir isimli kitabını 2003 yılında yayımlamıştır.

2006 yılında kazanmış olduğu Nobel Edebiyat Ödülü romancılık hayatının dönüm noktası olmuş ve bu andan sonra dünyaca tanınan bir yazar olan Orhan Pamuk, bu ödülü alırken yapmış olduğu ve büyük ilgiyle dinlenen konuşması, diğer ödüllerden sonra yapmış olduğu konuşmalarla birleştirilip, 2007 yılında Babamın Bavulu ismiyle yayımlanmıştır.

Nobel Edebiyat Ödülü’nden sonra yayımlamış olduğu ilk eser olan hem modern bir destan hem de bir aşk hikayesi olan Masumiyet Müzesi’ni 2008 yılında yayımlamıştır. Roman 1950-2000 yıllarında İstanbul hayatından çok bilgi vermiş ve

bu romanın ortaya çıktığı İstanbul'un Beyoğlu semtinde 2012 yılında Masumiyet Müzesi açılmıştır. Bu müze, romanda yer alan gerçek dışı dünyadan yola çıkılarak kurulmuş dünyadaki tek müzedir. Romanda yer alan karakterlerin giysileri, kullandığı eşyalar, gördükleri, hayal ettikleri ve birikimleri dikkatlice düzenlemiş ve camekanlarda sergilenmiştir.

2014 yılında, Kafamda Bir Tuhafılık adlı eserinde, bir boza satıcısının ve ailesinin İstanbul'daki 40 yılını, romanda yer alan karakterlere göre uyarlamış ve roman 2015 yılında Erdal Öz Ödülü ve Aydın Doğan Vakfı Ödülünü kazanmıştır.

2016 yılında ise Kırmızı Saçlı Kadın adlı romanda, Batı ve Doğu'nun iki ana efsanesi olan baba-oğul ilişkisini ele almıştır. Kara Kitap'ı yazarken Heybeliada'daki evinin bahçesinde bir çırağın ve ustasının kuyuyu kazısını izlemiş sonra arkadaşlık kurmuş ve izinlerini de alarak konuşmalarını kaydetmiştir. Kaydettiği bu bilgileri aradan geçen otuz yıldan sonra kuyuculuk işinin günümüzdeki çalışanlarıyla iletişime geçmiş, bu bilgileri ve hayal gücünü harmanlayıp romanını yazmıştır.

Orhan Pamuk, 2011 yılında Harvard Üniversitesinde öğretim üyeliği yaptığı zamanlardaki notlarından oluşan Saf ve Düşünceli Romancı adlı romanı; kitaplarının arasından seçip yazılarını değiştirip yeniden yazdığı Ben Bir Ağacım isimli kitabı 2013 yılında yayımlamıştır.

Birçok dile çevrilmiş olan romanları, dünyada ve Türkiye'de milyonlarca satmış ve birçok üniversiteden Şeref Doktorası almıştır. Time Dergisinin 2006 yılında dünyanın en etkili 100 kişisinden biri seçilen Orhan Pamuk, Colombia Üniversitesinde senede bir dönem ders vermektedir.

Nobel Edebiyat Ödülü konuşmasında Orhan Pamuk, roman yazma sebebini şöyle açıklamıştır:

“İçimden geldiği için yazıyorum. Başkaları gibi normal bir iş yapamadığım için yazıyorum. Benim yazdığım gibi kitaplar yazılsın da okuyayım diye yazıyorum. Hepinize, herkese çok kızdığım için yazıyorum. Bir odada bütün gün oturup yazmak çok hoşuma gittiği için yazıyorum. Onu ancak değiştirerek gerçekliğe katlanabildiğim için yazıyorum. Ben, ötekiler, hepimiz, bizler; İstanbul'da, Türkiye'de nasıl bir hayat yaşadık, yaşıyoruz tüm dünya bilsin diye yazıyorum. Kâğıdın, kalemin, mürekkebin kokusunu sevdiğim için yazıyorum. Edebiyata, roman sanatına her şeyden çok inandığım için yazıyorum. Bir alışkanlık ve tutku olduğu için yazıyorum. Unutulmaktan korktuğum için yazıyorum. Okunmaktan hoşlandığım için yazıyorum. Bir kere başladığım şu romanı, bu yazıyı, şu sayfayı artık bitireyim diye

yazıyorum. Herkes benden bunu bekliyor diye yazıyorum. Kütüphanelerin ölümsüzlüğüne ve kitapların raflarda duruşuna çocukça inandığım için yazıyorum. Hayat, dünya, her şey inanılmayacak kadar güzel ve şaşırtıcı olduğu için yazıyorum. Hayatın tüm bu güzelliğini ve zenginliğini kelimelere geçirmek zevkli olduğu için yazıyorum. Hikâye anlatmak için değil, hikâye kurmak için yazıyorum. ‘Hep gidilecek bir yer varmış ve oraya tıpkı bir rüyadaki gibi bir türlü gidemiyordum duygusundan kurtulmak için’ yazıyorum. Bir türlü mutlu olamadığım için yazıyorum. Demek ki mutlu olmak için yazıyorum.” (Pamuk, 2018: 19-20).

Her gün kitapla ilgilenmeyi kendisine amaç edinen Pamuk, her gün biraz edebiyatla ilgilenirse mutlu olduğunu, bunu özür diliyormuş gibi ve kendini açıklayabilmek için yaptığını belirtiyor. “Bazı hastaların her gün bir kaşık içmesi gereken ilaçlar vardır ya, küçükken, şeker hastalığı olanların her gün bir kere iğne olmalarını öğrendiğimde, hastalara çok acımıştım. Onların tam yaşamadığını düşünmüş, bu edebiyat bağlılığım aynı bu hastalık gibi beni bu duruma, yani ‘yarı ölü’ durumuna getirmiştir. Hayattan koptuğumu düşünenlerin de bu yarı ölü durumunda olmamı kastettiklerini zannediyordum, belki de haklılar. Ben ölüyüm ve içimde olan ölü bedeni edebiyatla hayata getirmeye çalışıyorum” (Pamuk, 2016c: 15).

Orhan Pamuk, romanlarını kurgularken, kütüphanelerde bolca vakit geçirip araştırmalar yapar, kitapçıları dolaşır ve yazmayı düşündüğü konularla alakalı kişilerle konuşur. Adeta iğneyle kuyu kazar. Anlattığı olayları cümle cümle, resim resim betimleyerek okuyucularına vermek istediğini belirten Orhan Pamuk, metinlerinde yer verdiği kültürel farklılıkları, tarihsel ve teknolojik yenilikleri, bunların insan yaşantısına olan etkilerini ve aile yaşantılarını araştırmaktadır.

Orhan Pamuk’un eserlerinde yer alan karakterler hem metinleriyle birleşmiş hem de bir romanında yer alan bazı karakterler diğer romanlarında başka bir karakter olarak yer almıştır. Romanlarında cevabı okuyucuya bırakılmış ya da tam olarak detay verilmeden anlatılmamış konuları diğer romanlarında tamamladığı da görülmüştür. Ayrıca, yazarın romanlarında; çok kalabalık aileler, aile fertlerinin iletişimi, resim, yaşadığı sosyal çevre ve öğrencilik gibi konuları bolca otobiyografik göndermelerle beraber kullanmıştır.

İstanbul’u merkez alarak romanlarını oluşturan Orhan Pamuk, bazen gerçek dışı mekanlar oluştursa da genellikle gerçek mekanları, özellikle İstanbul’u kullanmaktadır. Bu sayede şehirle anılmış, İsveç Akademisinin sözcüsü ve Nobel Ödül Komitesi Üyesi Horace Engdahl’ın, Orhan Pamuk’un İstanbul–Hatıralar ve Şehir isimli kitabında da yer alan konuşması şöyledir:

“Sayın Pamuk, Dostoyevski’nin St. Petersburg’u, Joyce’un Dublin’i ve Proust’un Paris’i gibi siz de İstanbul’u dünyanın her yerinde var olan okurları kendi

yaşantılarına ait etmiş, bir ikinci hayatı yaşayabilecekleri vazgeçilmesi zor bir edebi şehir yaptınız!” (Pamuk, 2012: 9).

Orhan Pamuk, Batı ve Doğu medeniyetlerini irdelediği romanlarında, bu iki uygarlığın kendi aralarındaki ilişkileri doğrultusunda geliştirip, daha çok Doğu geleneklerine ve Türk edebiyatına yaslanarak oluşturmuştur. Batı ve Doğu’nun adabı, alışkanlıkları ve tarihini birbiriyle harmanlamıştır. Orhan Pamuk, romanlarını zaman, mekân ve olayın, anlatıcılarla birlikte olduğu, metinlerinin birbiriyle bağlantılı ilişkilerin netleştiği, kurmacanın arttığı, çoğulculuğun ve oyunun romanın esas unsurları olarak görüldüğü postmodern edebiyat çizgisinde yer almıştır. Orhan Pamuk romanlarının hissettirmesi beklenen yerlerde gerçeklik duygusunun olmadığını, roman yazmak için böyle parçaların olduğunu belirtmiş, bu parçalar yoluyla daha ilgi çekebilecek romanlar yazabileceğini düşünmüş, bu düşüncesini şöyle açıklamıştır: “Var olan parçalar, birbirileriyle ve geçmişinden kopmuş olaylar ve imgeler daha akıllıca ve daha fazla mutluluk verici şeyler başarabileceğimize sevinçle inanıyorum” (Pamuk, 2016c: 124).

Orhan Pamuk, çalışkanlığıyla tanınmış, Nobel Ödülü’nü kazandıktan sonra yayımlamış olduğu üç romanın yanında fotoğraf, belgesel, müzecilik gibi farklı dallarla ilgilenmiş ve bu konularda farklı çalışmalar yapmıştır. Bunlardan ilki, 2015 yılında İngiliz film yönetmeni Grant Gee’yle birlikte Masumiyet Müzesi’nden esinlenerek hikayelerin saatlere, resimlere, eşyalara, İstanbul ve Orhan Pamuk’un dünyasına odaklandıkları The Innocence of Memories isimli belgeseldir.

Bu belgesel, özel bir etkinlik olarak 72. Venedik Film Festival’inde Venedik Günleri bölümünde seyredilmiş, başta Türkiye olmak üzere birçok Avrupa ülkesinde de vizyona girmiştir. Orhan Pamuk, bu belgesel filmi için hazırlamış olduğu metinleri, konuşmaları ve filminden almış olduğu fotoğrafları 2016 yılında Hatıraların Masumiyeti adıyla kitap haline getirmiştir.

Orhan Pamuk’un ilgilenmiş olduğu diğer dal ise fotoğraftır. Çektiği fotoğrafları 2019 yılında Balkon isimiyle kitap haline getirmiş, bu kitaptan esinlenerek tasarladığı ve 2012-2013 yılları arasında Nişantaşı’ndaki evinin balkonundan çektiği fotoğrafları Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık’ta, Orhan Pamuk-Balkon/Fotoğraflar adlı sergide

sergilemiştir. Sergide vermiş olduğu röportajda Orhan Pamuk, fotoğraf çekmenin edebiyat eserlerinde karşısına çıkan zorlukların bir çözümü olduğunu şu cümleleriyle açıklamıştır:

“Yazmakta zorlandığım için manzaraya tekrar ve tekrar bakmak, daha doğrusu, fotoğraflarını çekmek istedim. Sonunda, balkonun manzarası beni rahatlatıyor, somut derterden kurtulup biraz daha entelektüel uğraşlara teşvik ediyordu” (Pamuk, 2019: 23).

Orhan Pamuk, geçmişte yayımlanmış kitaplarının yeniden basımıyla da ilgilenmiş ve Masumiyet Müzesi’nden bilgiler verebileceği Şeylerin Masumiyeti’ni 2012 yılında; Kara Kitap’ın oluşumunu yazı, çizim ve fotoğraflarıyla anlattığı Kara Kitap’ın Sırları’nı 2013 yılında yayımlamıştır. 2015 yılında Kara Kitap’ın yayımlanmasının üzerinden 25 yıl geçmesine rağmen kitabın büyük çoğunluğun hiçbir yerde yayımlanmamış el yazımı sayfaları, yaptığı çizimleri Kara Kitap 25 Yaşında adlı eserinde yayımlamış; 230 fotoğraftan olan resimli İstanbul: Hatıralar ve Şehir isimli kitapta bunları ilk kez yayımlamıştır.

Orhan Pamuk, yayımlamış olduğu ilk kitaptan itibaren klasik ve modern Türk roman anlayışının dışına çıkmak istemiştir.. İlk verdiği eserlerinde bu az da olsa görülmekle birlikte bu farklılığı net olarak Kara Kitap’ta fark edilmiştir. Kara Kitap’tan sonra yayımladığı tüm romanları postmodern edebiyatın fazla sesli, fazla anlamlı, çok katmanlı dünyasına açılmıştır. Ün kazandığı Nobel’den sonra sadece dört roman yayımlayan, yakın zamanda fotoğraf, resim, film ve müze konuları hakkında yaptığı çalışmalarla ön plana çıkan Orhan Pamuk’un yazarlığında tam doyum yaşadığı düşünülebilir.

2.2. Orhan Pamuk’un Çalışma Yöntemi

Her insan yaşantısında illaki yazıyla haşır neşir olur. Bazı insanlar hedefine ulaşmak için yazı yazarken, Orhan Pamuk gibi bazı insanlar da yazıyı hayatlarının amacı haline getirmiştir. Orhan Pamuk için yazı yazmak hayatın amacıdır. Yaşantısında yazmanın nasıl hedef haline geldiğini ve böyle bir hedefe ulaşabilmek için yapmış olduğu okumalar, onun dünyasını çok etkileyen yazarları, yazdığı esnada

neleri hissettiği, çalışma çizgisini nasıl oluşturduğunu Orhan Pamuk'un kendi sözlerinden destek alınarak açıklanmıştır.

Mimarlık Fakültesi'ni üçüncü sınıftayken terk edip gazetecilik bölümüne geçmesi Orhan Pamuk'un yazarlık kariyerinin başlangıcı olarak kabul edilmektedir. Ailesi, güzel çizimler yaptığı için Orhan Pamuk'un ressam olacağını düşünürken o, herkesi şaşırtarak yazar olmaya karar vermiştir. Orhan Pamuk'un çok başarılı bir mimar olacağını, dedesinden gelen mühendislik mesleği geleneğini devam ettireceğini düşünen çevresi, kararı kolay bir şekilde kabul edememiştir.

Orhan Pamuk'un yaşadığı dönemde İstanbul şimdiki halinden çok uzak, doğal güzelliklerini yansıtmaktadır. Bu doğal güzelliğin herkesi etkilediği gibi Orhan Pamuk'u da etkilemesi Pamuk'un neden mimar olmak istediği hakkında bize ipuçları da vermiştir. Orhan Pamuk bu binalara sıradan insanlar gibi yaklaşmayıp, onları nasıl düzenleyebilir, eğer düzenlerse nasıl bir sonuç alacağını düşünen bir bakış açısıyla yaklaşmaktadır. Yazarın hayatının zamanla mimarlıktan yazarlığa evrilmesiyle düşündüğü şeyin aslında düzenlemek değil, geçmişte olan yaşanmışlıkların olmasıdır. Bu yaşanmışlıkları nasıl sözcüklere dökebilirim, düşüncesidir. Yazar olmak istemesi ailesi başta olmak üzere çevresi tarafından ani alınmış bir karar olarak düşünülmüş fakat bu kararın çok ani olmadığı, kararda asıl etkili olanın "İstanbul" olduğu söylenebilir.

On beşli yaşlarındayken evinin balkonundan her gün çizdiği manzaraları sözcüklere dökme isteği ve İstanbul'u anlatmak istemesiyle başlayan Orhan Pamuk'un yazarlık serüveni zorlu yollardan geçecektir ama başaracaktır. Orhan Pamuk, kendisini yazar olmak için hazırladığı süreçte, çocukluk yıllarından beri devam eden okuma süreci de etkili olmuştur. Odasında sadece roman okuyarak vakit geçirmiş, ilk başlarda babasının kütüphanesinden yararlanmış, zaman geçtikçe kendi kütüphanesini de oluşturmuştur.

"...Kütüphanemin çekirdeği, babamın kütüphanesidir. On yedi-on sekiz yaşında vaktimin büyük çoğunluğunu, kendi kendime kitap okuyarak geçirmeye başlayınca, İstanbul kitapçıları kadar, babamın evinin salonundaki kitaplarına da saldırdım. Okuyup beğenmişsem, babamın kütüphanesindeki bir kitabı kendi odamdaki kütüphaneye götürüp kendi kitaplarım arasına yerleştirmeye bu sıralarda başladım" (Pamuk, 2010: 108).

İyi bir okuma süreci, iyi bir yazar olmakla bağlantılıdır. Eğer okuyucu, düzenli ve kendini bilerek okuma disiplini küçük yaşlarda sağlarsa iyi yerlere gelebilir. Buna örnek olarak Orhan Pamuk gösterilebilir. Öğrenci olarak disiplinden uzak olan Orhan Pamuk, “iyi okuyucu” olma konusunda ise edindiği tecrübeleri kitap haline getirebilecek düzeydedir. 2011 yılında yayımlanmış olduğu *Saf ve Düşünceli Romancı* isimli eseri, okuyucusuna roman yazmak ve roman okumanın inceliklerini ve detaylarını anlattığı eserdir. Roman okurken hissettiklerini şöyle açıklamıştır:

“...İstanbul’daki odamda büyülenmiş gibi okuduğum her roman bana hayatın bitmez tükenmez ayrıntıları hakkında ansiklopedilerde, müzelerde karşılaşılabileceğim kadar zengin, kendi hayatımla karşılaştırabileceğim kadar insani ve ancak felsefe ve dinde bulabileceğim kadar derin ve kapsayıcı taleplerle, tesellilerle ve vaatlerle dolu bir âlem veriyordu” (Pamuk, 2011: 27). Bu, romanına çok büyük bir tutkuyla bağlı olan biri için normal gözükmemektedir. Bu ifadeler roman yazmaya çok büyük bir tutkuyla bağlı olan ve yazarlık mesleğini devam ettiren bir yazar için şaşırtıcı değil, büyük bir yazarın okuduklarını benimseyip yazdıklarının ve yazacaklarının farkında olduğunun göstergesidir.

Türk edebiyatında ilk yazılan romanlar Batıyı taklit ederek yazılmakla birlikte zaman geçtikçe roman yazma konusunda teknik açıdan başarılı eserler veren yazarlarımız olmuştur. Romanımızda geçmişten şimdiye kadar sürekli artan bir başarı olmasına rağmen Türk ve Batı romanının çıkış noktasını başlatan kültürel ve sosyal farklılıklar vardır. Türk romancısının aklından asla çıkarmaması gereken en önemli paradigma bu kültürel ve sosyal farklılıktır. Türk edebiyatında bu paradigmayı eserlerinde ortaya koyan, sürekli yeni yollar arayan en çalışkan romancılarımızdan biri de Orhan Pamuktur.

Türk romanlarından farklı olarak Türk romancılarında ve Batı romanında nelerin var olduğunu Orhan Pamuk şöyle açıklamıştır: “Türk romancılarından çok şey öğrendim, ama roman tekniği, roman dili, biçimsel olanaklar konusunda değil, “yazarlık tutumu”, “yazarlık tavrı” diyebileceğim bir şeye ilişkin oldu bilgilerim. Ama öğrendiklerim yazarlık işinin kendisine, romanlarımdaki dünyanın özüne ilişkin şeyler değildir hiç. Onları Batı romanından öğrendim” (Pamuk, 2018: 111).

Batı romanının bu derece iyi kavramasında Tolstoy, Dostoyevski, Woolf, Proust, Faulkner ve Nabokov gibi yazarlar yer almaktadır. Batılı romanların içeriğini çok iyi bilerek, Türk edebiyatı ustalarının da bahsettiği ortak toplumsal problemlerimize özel

olarak yaklaşması onu Nobel Ödülü'ne götürmüştür. Nobel'den başka ödülleri de olan Orhan Pamuk, 2005 yılında Alman Yayıncılar Birliği Ödülü'nü, 2012 yılında ise Sonning Ödülü'nü kazanmıştır. 2012 yılında Dünyada en etkin kanaat liderleri listesinde ise dördüncü olmuştur.

Nobel öncesinde bir programa katılıp verdiği röportajlarda kullandığı bazı siyasi cümleler sonucunda Orhan Pamuk'un roman yazarlığı kısa bir süre gölgelenmiş fakat bu yaşananlar onun yazarlık becerisini ve başarısını etkilememiştir. Yeni yazdığı eserlerde zekasını kullanarak bir kez daha başarılı olmuş ve kendini ispatlamıştır. Bugün dünyanın ve Türk edebiyatının en değerli kalemlerinden biri olarak kabul edilen Orhan Pamuk, Türkiye'nin sorunlarını hem içerden hem de dışardan değerlendirebilecek bir düzeye sahip olan nadir roman yazarlarımızdandır. Orhan Pamuk'un başarılı olması, onun hakkında insanların daha fazla bilgiler öğrenmek istemesini sağlamıştır. Günlük yaşantısını nasıl geçirir, neler yapar gibi sorulara Nobel Ödülü'nden önce verdiği röportajda cevap vermiş ve bu röportajı 2007 yılında Babamın Bavulu adlı eserde toplamıştır.

“...Otuz yıldır aşağı yukarı her gün on saatten az olmamak üzere bir odada, masamda yazıyorum. Ortaya çıkarabildiğim, yayımlayabildiğim miktar, bu otuz yılda ortalama her gün yarım sayfadan da az. Üstelik büyük ihtimalle benim “iyi” dediğim ölçüden de biraz eksik” (Pamuk, 2019: 26).

Hayatının odak noktası roman yazmak olan Orhan Pamuk, hiçbir zaman kısa aralıklarla eser yayımlamamış, her romanı için yoğun bir şekilde araştırmalar yaparak kitaplar okumuştur. Bu yüzden romanları uzun süreler sonucunda oluşmuştur. Orhan Pamuk, romanlarında aynı temaları çok farklı dekorlarla başarılı bir şekilde anlatmıştır.

Orhan Pamuk, gençliğinden beri genellikle gece saat 11.00-04.00 saatlerinin ona en çok ilham veren saat olduğunu, bu saat aralığında çok verimli yazılar yazdığını ve bu yazıları yazarken sigaranın da kendisine çok yardımcı olduğunu belirtmiştir. Fakat kızı Rüya'nın okula başlamasıyla, bu saatlerin değişip gece yerine sabah Rüya'yı okula bıraktıktan sonraya dönüşmüştür kendisini yeni duruma uyarlayabilmiştir.

2.3. Eserleri

2.3.1. Romanları

2.3.1.1. Cevdet Bey ve Oğulları (1982)

Ev sakinlerinin, yeni apartman hayatının, Batılılaşan büyük ailelerin, Beyoğlu'nda yaptıkları alışverişin, radyo dinlemenin ve pazar günü öğleden sonralarının nasıl geçtiğinin anlatıldığı panoramik eserdir.

2.3.1.2. Sessiz Ev (1983)

Orhan Pamuk'un 1983 yılında yayımlanan ikinci eseri Sessiz Ev, üç kardeşin babaannelerini ziyaret etmek üzere İstanbul'daki Cennethisar kasabasında geçirdikleri bir haftayı konu edinmektedir.

Her bölümü farklı karakterlerin gözünden anlatılan Sessiz Ev kitabı 32 bölümden oluşmuştur. Romandaki zamanın, 12 Eylül 1980'de yaşanan askerî darbeden kısa bir süre önce geçmesi nedeniyle darbeden önceki siyasî ve toplumsal gerginlikler romanda derinden hissedilmektedir.

2.3.1.3. Beyaz Kale (1985)

Venedikli bir köleyle Osmanlı âliminin iletişimini işlediği eserdir. Orhan Pamuk Beyaz Kale'de, Doğu ile Batı arasındaki benzerliklere ve farklılıklara bakarken, milli ve bireysel kimliklerimizin gerisinde yatan yapaylığı ortaya çıkartarak, iki kültürün ortak paydasını vurguluyor. Okur İstanbul manzarası eşliğinde izlediği bu yarı gerçek yarı hayal hikâyede, kendi varoluşunun özünü aramaya davet ediliyor.

2.3.1.4. Kara Kitap (1990)

İstanbul'un sokaklarını, geçmişini, kimyasını ve dokusunu, kayıp karısını arayan avukatı anlatan eserdir. Galip karakteri ve kitaptaki arayış temasından yola çıkılarak Kara Kitap'ın Şeyh Galib'in Hüsn ü Aşk eserinden esinlendiği söylenebilir.

2.3.1.5. Yeni Hayat (1994)

Yapı ve teknik olarak yazarın "Kar" romanına benzerlik gösteren Yeni Hayat eseri, üniversiteli bir gencin günlük yaşamını alt üst eden esrarengiz bir kitabın peşinden gitmesi sonucu başına gelenleri şiirsel bir tarzla kaleme aldığı romandır.

2.3.1.6. Benim Adım Kırmızı (1998)

Yazarın "en renkli ve en iyimser romanım" diye tarif ettiği Benim Adım Kırmızı adlı romanı, Osmanlı ve İran nakkaşlarını, Batı dışındaki dünyanın görme ve resmetme biçimlerini bir aşk ve aile romanının entrikasıyla hikâye ettiği eserdir. Tüm yaşananların arka planında 16. yüzyıl resim ve sanat anlayışı aktarılmaktadır.

2.3.1.7. Kar (2002)

Kars'ta askerler, siyasal İslamcılar, laikler, Kürt ve Türk milliyetçileri arasındaki şiddeti ve gerilimi anlattığı eserdir.

2.3.1.8. Masumiyet Müzesi (2008)

Aşk, evlilik, dostluk, mutluluk gibi konuları bireysel ve toplumsal boyutlarıyla işlediği eserdir.

2.3.1.9. Kafamda Bir Tuhafılık (2014)

Üzerinde altı yıl çalıştığı ve bir boza satıcısı ile ailesinin İstanbul'daki kırk yılını hikâye eden eserdir.

2.3.1.10. Kırmızı Saçlı Kadın (2016)

Güngören'de kuyu kazma ustası ve çırağının başından geçen ailevi, duygusal ve adli olaylar anlatılmaktadır. Bu eserde, Batı edebiyatının ana konularından olan Oidipus ve İran edebiyatının önemli eserlerinden olan Firdevsi'nin Şahname'sinde geçen, Rüstem ve Sohrab hikâyesinden etkilenmiştir. Orhan Pamuk Kırmızı Saçlı Kadın eserinde bunları harmanlayarak bir bütün haline getirmiştir. Pamuk, iki klasik hikâyeyi modern roman tarzıyla birleştirerek yeni bir eser kaleme almıştır.

2.3.1.11. Veba Geceleri (2021)

Orhan Pamuk'un üzerinde 5 yıl çalıştığını ifade ettiği Veba Geceleri, 1901 yılında 3. Veba Pandemisi döneminde Osmanlı'nın 29. Vilayeti Minger adasında geçiyor. Hem siyaset ve aşk romanı hem de Pamuk'un salgın, karantina, devlet ve birey konularını tartıştığı bu tarihi roman, konusuyla yaşadığımız günlere de ışık tutuyor. Salgının özellikle çocuklar ve insanlar üzerinde olan etkisini Osmanlı Devletinin çöküşüne benzettiği eserdir.

2.3.2.Yazıları ve söyleşileri

2.3.2.1. Öteki Renkler (1999)

Yurtiçinde ve yurtdışında farklı dergi ve gazetelere yazdığı edebi ve kültürel makalelerden oluşturduğu geniş bir eserdir.

2.3.2.2. Babamın Bavulu (2007)

Nobel Ödül'ünde yaptığı konuşmanın kitaplaştığı eserdir.

2.3.2.3. Manzaradan Parçalar (2010)

Asansöre binmekten tıraş olmaya, dünyayı çocukların gözünden bakmaktan, yıkıcı endişelerimize, din, trafik, yangın ve yıkımları, dünyanın ilginç bir yer olduğunu anlattığı eserdir.

2.3.2.4. Saf ve Düşünceli Romancı (2011)

Harvard Üniversitesi'nde verdiği Norton derslerini anlattığı eserdir.

2.3.3.Senaryo

2.3.3.1. Gizli Yüz (1992)

Genç bir fotoğrafçının bir kadının iş arayışına yardımcı olup, kadına tutkulu bir aşkla bağlanıp kadının arayışının peşinden fotoğrafçının arayışının şekillenmesini konu alan filmidir.

2.3.4.Hatıra

2.3.4.1. İstanbul: Hatıralar ve Şehir (2003)

Bu kitap Orhan Pamuk'un hem 22 yaşına kadarki kendi hayat hikâyesini, hem de kendi bildiği İstanbul şehrinin ilginç hikâyesini bir roman tadıyla birleştirerek okura sunduğu otobiyografik kitabıdır. Aynı zamanda yazarın hem yirmi iki yaşına kadar olan hatıralarını aktardığı bir hatıra kitabı hem de kendi kişisel albümüyle, Batılı ressamların ve yerli fotoğrafçıların eserleriyle zenginleştirilmiş, İstanbul üzerine yayımlanmış olduğu bir denemedir.

2.3.4.2. Ben Bir Ağacım (2013)

Orhan Pamuk'un kendi kitaplarından seçtiği en güzel parçaların toplandığı eseridir.

2.3.4.3. Uzak Dağlar ve Hatıralar (2022)

Bu kitap Orhan Pamuk'un okurlarınca bilinmeyen, günce tutan ressam yanını, günlük hayatını, şaşırtıcı hayallerini ve deneyimlerini anlatan kitaptır.

2.4. Orhan Pamuk ve Eserleri Hakkında Yapılmış Çalışmalar

Orhan Pamuk ve eserleri üzerinde onlarca tez, makale, inceleme, köşe yazısı yazılmıştır. Buraya Orhan Pamuk hakkında yazılmış tüm çalışmaları değil, çalışmamızın alanı olan Orhan Pamuk'un söz varlığı ve dili üzerine yapılmış çalışmaları yazacağız.

Akyalçın, N. Gürcü, H. (2017), Orhan Pamuk Ve Fakir Baykurt'un İki Romanında Deyim, Atasözü Ve İkilemeler Bakımından Söz Varlığı, Journal of Awareness, 2. Cilt, 35. Sayı, 2017, 55-68 s.

Yıldırım, N (2018), Orhan Pamuk'un Cevdet Bey Ve Oğulları Romanında Söz Varlığı, Uluslararası Türkçe Lehçe Araştırmaları Dergisi (TÜRK LAD), 2. Cilt, 1. Sayı, 2018, 301-318 s.

Aydemir, C (2001), 1980 Sonrası Türk Romanında Argo (Orhan Pamuk-Ahmet Altan-Metin Kaçan-Buket Uzuner), Yüksek Lisans Tezi, , Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Barut, İ (2020), Emine İşinsu'nun Çiçekler Büyür adlı romanı ile Orhan Pamuk'un Cevdet Bey ve Oğulları romanının dilbilimsel açıdan mukayese edilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Akçataş, A. (2014), Orhan Pamuk'un Benim Adım Kırmızı Adlı Eserinde İşlevlerine ve Yapılarına Göre Devrik Yapılar, Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.

İleri, M. (2018), Orhan Pamuk'un Beyaz Kale Romanında Diyalojik İlişkiler, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Gamsız, H. (2017), Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Yıldırım, N. (2015), Orhan Pamuk'un Cevdet Bey ve Oğulları ile Masumiyet Müzesi Romanlarında Söz Varlığı, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Doğan, F. G. (2020), Orhan Pamuk'un Kafamda Bir Tuhaflık Adlı Romanında Geçen Zaman Zarflarının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Bıçak, N. (2018), Orhan Pamuk'un Kırmızı Saçlı Kadın Adlı Romanında Niteleme Sıfatları, İstanbul Kültür Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

İlker, A. (2019), Orhan Pamuk'un Romanlarında İkilemeler, Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

Uzun, E. (2014), Orhan Pamuk'un Sessiz Ev ve Kar Romanlarının Sözdizimsel Açıdan İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Pur, F. (2018), Orhan Pamuk'un Yeni Hayat Romanında Niteleme Sıfatları, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

3. SÖZ VARLIĞI

Söz varlığı, bir dilin sözcük hazinesidir. Sözcüklerin ve anlamın birlikteliğinden doğan söz varlığını anlamak için önce dil, anlam ve sözcüğü bilmek gerekir. Dil ve anlam öğrenildikten sonra sözcük anlaşılabilir. Sözcükler dil özellikleri ve kullanıldıkları bağlamla anlam kazanmaktadır. Dil, anlam ve sözcük iyice anlaşıldıktan sonra ancak söz varlığı anlaşılabilir. Çünkü yazarın sözcük hazinesi olan söz varlığı, anlama bağlı olarak tek sözcük olabileceği gibi birden fazla sözcük de olabilir.

3.1. Dil

İnsanlar arasında iletişimi sağlayan dil, zaman içinde değişen canlı bir varlıktır. Kullanılmış olduğu döneme göre farklılık gösteren dil, geçmişten günümüze kadar gelen Türk toplumlarının farklı coğrafyalarda yer almasıyla kültür ve medeniyetler, edebiyat ve düşünce dünyamızda farklılıklar ortaya çıkarmıştır. Dilin durumuna göre Türk edebiyatı, farklı dönemlere ayrılarak incelenmiştir. İnsanoğlunun yaşamaya başladığından beri insanlar arası iletişimde en etkili kaynak olan dil, insanlığı diğer yaşayan canlılardan farklı kılan, kendi aralarında farklı ve temel bir iletişim kurulmasına imkân veren en temel araçtır.

Dil şimdiye kadar birçok defa açıklanmış, hala açıklanmaya devam etmekte ve insanlığın sonuna kadar da açıklamalar ve tanımlamalar devam edecektir. Yaşayan, gelişen ve sürekliliği olan dil ve insanlık, bu süreçlerin etkileriyle birlikte hem dil için hem de dile yönelik yapılmış tanımlarla kendini göstermektedir. Dil ile ilgili yapılmış tanımlamalara ve açıklamalara baktığımızda, dilin çok karmaşık ve çok farklı yönleri olan bir olgu olduğunu ve birkaç cümleyle meydana çıkmış tanımlamalarla açıklanmayacağı görülmüştür. “Dil ekonomik, sosyolojik ve kültürel olarak hiçbir ölçüye bağlı kalamayacak kadar evrenseldir ve aynı zamanda geçmişten bugünlere kadar insanların en önemli amacı olarak yer almakta ve insanları ortak noktada, iletişim kısmıyla birleştirmektedir” (Onan, 2012).

Korkmaz (2019)'a göre insanların kendi aralarında haberleşme aracı olarak da kullandıkları dil, harflerden ve sesler sonucu oluşan ve iletişim bakımından zengin kaynaklara sahip olan gelişmiş bir sistemdir. Bu sistemi de toplumların kendi değerleri açısından ortaya çıkarmış oldukları şekil, ses ve anlamaya yönelik kurallara bağlı olarak duygu, düşünce, istek, haber ve dileklerle diğer insanlara karşı bir aktarım aracı olarak açıklamıştır. Eker (2015) ise dile bir dizge olarak yaklaşmıştır. Görünüm olarak karmaşık bir görüntü izlenimi veren dil; insanların birbirleriyle olan iletişimlerine imkân sağlayan, işaret etmiş oldukları nesneler ve kavramlar arasında doğrudan, nedenli bir ilişki kurmayan ve ses simgelerinden oluşan bir dize olarak tanımlanmıştır.

İletişim açısından bakıldığında dil, kod çözme ve kodlama işlemlerinin ifade edilmesidir. Bu tanımlamalara ve açıklamalara bakarsak dilin, insanların duygu ve düşüncelerini, hayallerini ve hislerini, isteklerini ve beklentilerini diğer insanlarla paylaşımlarını sağlayan, anlaşılma imkanı veren ve insanlar arasında iletişimi gerçekleştiren en önemli ve kapsamlı araç olduğunu söyleyebiliriz.

3.2. Anlam

İnsan, yaradılışı gereği sürekli öğrenmek ve anlamak ister. Bunun sonucunda karşılaşmış olduğu her şeyi kendince anlamlandırmaya çalışır. Anlam konusunda, araştırmacılar tarafından tam bir tanımlama ortaya çıkmamıştır. Anlam kavramı felsefik açıdan, özellikle dil felsefesiyle incelendiği zaman net ve genel kabul görmüş bir açıklama yoktur. Anlam, kişiye göre yani öznel olarak adlandırılmıştır. İnsanlar birbirleriyle iletişim kurmayı, aralarında ortak yolu bulmayı, dillerini geliştirmeyi ve birbirlerine karşı anlaşmayı anlam sayesinde sağlıklı yapabilmişlerdir. Bu anlaşma sonucunda da dünyadaki nesneler, kavramsal olarak belirli düzeylerde anlaşılmıştır. Toplumda genel olarak kabul görmüş bu adlandırma zaman geçtikçe de iletişim dilini oluşturmuştur.

Anlamın sözcükten sözcüğe, cümleden cümleye değişebileceği gibi bazen tek sözcük ve tek cümlenin birden fazla anlama gelebileceğini ifade eden Saussure'e göre, "gösterge tek anlamlı bir terim değildir. Aklımızda soyutlaştırdığımız kavram ve diğer anlamda da bu kavrama yaklaştırılmış olan isim vardır. İsim, ses birimlerinin birbirine takılmasıyla oluşan bir ses bütünüdür. Ses, kavrama göre daha soyut olan, algılayabileceğimiz

ve işitebileceğimiz göstergedir. Aklımızda canlandırdığımız soyut kavramı, onu taşımakta olan somut bir düzeyde olmadan başkasına aktaramayız” (aktaran, Erkman ve Akerson 2008: 133) şeklinde açıklamıştır.

İsimlendirme, kavramların söz kalıplarıyla ifade edilmesi, kavramların somutlaştırılmasıdır. Soyut bir değer olarak kavramı sabitleme, elle tutulan ve gözle görülür bir duruma gelebilmesi için isimlendirmek veya adlandırmak gerekir.

“Kullanılan ya da kullanılmayan her sözcüğün bir anlamı vardır. Anlam, sözcükte temsil edilen nesnedir” (Wittgenstein, 2000: 101). Wittgenstein üzerinde bir çalışma yapan Naci Soykan ise, sözcük ve anlam ilişkileri üzerindeki düşüncelerinden yola çıkmış ve “Bir sözcükte anlam, onun dilde kullanılmasıdır ve bir ismin gösterilmesi, bazı durumlarda onun taşıyıcısının gösterilmesiyle açıklanmıştır. ‘Bu!’ diye seslenildiği zaman, ‘bu’ gösterenin mutlaka bir taşıyıcı olması gerekmektedir” (Soykan, 2016: 37).

Günay Karaağaç ise anlamı şu şekilde tanımlamıştır; “Beş duyu organıyla gerçekleşen, dünyada olan, doğadan edinilmiş algıların, dil yoluyla ve gerçek dışı kavramlar sonucunda oluşan yapay bir dünyayla dil ve düşünce dünyasından alınmış bilgilerin kişilerden önceki bilgiler dahilinde yorumlanmış biçimine anlam denir. Bu haliyle anlam, dış dünyada var olan bir varlığın veya dilde bir birimin aktarıldığı ya da uyandırıldığı içerik ve kavramdır” (Karaağaç, 2013: 49).

3.3. Sözcük

Dil unsurları arasında sözcüklerin önemini vurgulamak isteyen Eker, dili oluşturan en önemli olguların sözcükler olduğunu söylemiş. Evrende tüm varlıkların ve kavramların sözcüklerle dilde karşılık bulmuş olduklarını ifade etmiştir. Banguoğlu, sözcüğü “Bir dilde bir anlam karşılığı olan bir veya çok heceli seslere kelime deriz” (Banguoğlu, 1990: 87) şeklinde açıklamıştır. Sözcükler, anlam verilmiş somut ve soyut nesnelerin harf dediğimiz sembollerin birleşmesi sonucu oluşmuştur. Dillerin harf diye kullandıkları sembolleri ve sözcük türetme şekilleri farklı olduğu için anlamlandırılan somut veya soyut kavramlar her dilde farklı şekilde sözcük haline gelebilmektedir.

Vardar, sözcüğü “bir veya birden fazla ses birimlerinin oluşturulduğu, yazıda verilmiş iki boşluk arasında yer tutan, genel olarak anlamsal bir biçime ait, söylemlerinde belirli bir

biçimsel birliğı olan, farklı kullanımlarla biçimce değışmeyen veya bir bölümüyle değışim göstermiş olan eklemli veya sesler öbeğı” (Vardar, 2002: 50) olarak tanımlamıştır.

Sözcük ve kelime ayırımına dikkat çeken Karademir (2019), sözcüğün kelimenin eşanlamlısı olarak üretildiğini ama onun imgesel değerini tam olarak karşılayamadığını, sözcük ve kelimenin tam olarak birbirinin yerini tutmadığını, kelimenin sözcüğe nazaran daha geniş kapsam alanına sahip olduğunu ifade etmiştir. Karademir’in sözcükten ziyade kelimeye daha fazla anlam yüklemesinin aksine Aksan (1976), “sözcük” göstergesinin yazı ve konuşma dilinde bazen bütün bir cümlelerin yerini tutabildiğini açıklamış, “sözcük” teriminin dil birimlerinden biri olarak görülmesi gerektiğini belirtmiştir.

Sözcüğün önemini vurgulamak isteyen ve sözcüğün sözün küçülmüşü olarak görmemek gerektiğini vurgulayan Korkmaz sözcüğü (2007), bir veya birden fazla çok hecesi olan ses öbeklerinden oluşmuş, aynı dili konuşmakta olan kişiler arasında insanın zihninde tek başına kullandıkları konuşma veya somut yazı dilinde bazen bir cümlelerin yerine kullanılabileceğini açıklamış, “sözcük” teriminin söz’ün küçüğü olarak algılanmaması, dilin birimlerinden biri olarak görülmesi gerektiğini belirtmiştir.

Ergin (2009), anlamlı ya da kademeli ses ya da sesler topluluğuna sözcük demiştir. Pınker ise sözcüğü “Sözdizimi gibi veya biçimbilime göre akıllıca tasarlanmış, sözcüklerin görünmüş olan farklılıkları çoğu sistemde iç mantığın tahmin edilebilecek olan ürünleridir. Sözcükler farklı yöntemlerle bir araya gelmiş, anlambilim adı verilen parçalardan oluşmuş hassas bir anatomi içermektedir” Pınker, 2020: 103) olarak açıklamış ve sözcüğün sistematik durumuna vurgu yapmıştır.

3.4. Söz Varlığı

Sözcük hazinesi ya da sözcük dağarcığı olarak da bilinen söz varlığı, bir dilde var olan sözcüklerin bir bütünü olarak tanımlanabilir. “Söz varlığı, bir dilin sözcükleriyle beraber atasözlerinin, deyimlerinin, kalıplaşmış sözlerinin, terimlerinin ve farklı anlatım kalıplarıyla oluşmuş bütünü olarak adlandırılır” (Aksan, 2014a). Söz varlığı, sadece bazı harflerin ve hecelerin birleşmesiyle meydana gelen simgeler, kodlar veya dilin karşılığında yapılan göstergelerle anlaşılmamalıdır. Söz varlığı,

bunlarla beraber bir dilin konuşulduğu toplulukta hem maddi hem de manevi kültür aracı, aynı zamanda kişinin düşüncelerinin ve duygularının yansımasıdır.

Bir dili konuşan topluluğun maddi ve manevi söz varlığı o dile ait atasözlerini, deyimleri, ikilemeleri, pekiştirmeleri içine alan; hatta teknik, sanat, kültür, edebiyat ve bilim gibi alanları da içeren büyük bir yelpaze olarak düşünülebilir. Dillerin söz varlığı; dili meydana getiren terim, ikileme, atasözü, deyim, anlamlı veya anlamsız tüm sözcüklerin toplamıdır. Dillerin söz varlığının gücü sahip olduğu kavram dünyasıyla orantılıdır. Kavram ve anlatım gücü zengin diller zengin bir söz varlığına sahiptir.

Aksan’a göre “Türkçe’nin anlatım zenginliği ve anlatım gücünü arttırmak için bir çabaya gerek yoktur, çünkü Türkçe zaten anlatım imkanları ve kavramsallaştırma yönleri bakımından oldukça zengindir” (Aksan, 2018: 133). Yapısından dolayı Türkçe, her türlü kavramın rahatça ifade edilebilmesine olanaklıdır. Her biri farklı farklı işlevler üstlenebilen eklerin art arda bir isim ya da fiil köküne eklenmesiyle yeni sözcükler elde edilebilir. Ayrıca bir kavramın daha ayrıntılı ifade edilmesini mümkün kılan ikilemelerin Türkçede yoğun ve çeşitli şekilde kullanılması, Türkçenin anlatım gücünü ve zenginliğini artırdığı gibi söz varlığını da zenginleştirir.

Türkçenin zengin bir anlatım gücü ve anlam zenginliğine sahip olması söz varlığı gücünü de artırmaktadır. Kavramlaştırma ve anlatım imkânları yönünden zengin bir görünüm sergileyen Türkçede kavramları ifade etmede ayrıntıya inme eğilimi belirgin bir biçimde kendini gösterir. Bu durum renk ile akrabalık adlarında, bitki, hayvan veya doğada yer alan bir nesnenin adlandırılmasında göze çarpar. Örneğin, Türkçenin “sarımsı, yeşilimsi” gibi sözcüklerle renklerde ara tonların en ince ayrıntısını dahi ifade etmesi Türkçenin renklerde ayrıntıya indiğini gösterir.

3.5. Söz Varlığını Oluşturan Öğeler

Söz varlığı “bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime hazinesi, kelime kadrosu, vokabüler” (Türkçe Sözlük, 2023) olarak adlandırılır. Bu adlandırmada da anlaşılabacağı üzere “temel söz varlığı, deyimler, atasözleri, kalıplaşmış sözler, ilişki sözleri, terimler, çeviri sözler, yabancı sözcükler ve ikilemeler gibi unsurların da dilin söz varlığını oluşturduğunu ve bu unsurların dilin

anlatım gücünde yer aldığını göstermiştir” (Aksan, 2014b: 97). Türkçenin söz varlığı bu anlamda geçmişten günümüze kadar sürekli zenginleşerek yoluna devam etmiştir.

Dilin gelişim sürecinde her dilde olduğu gibi Türkçede de sözcük, deyim, atasözü gibi bazı söz varlığı unsurları kullanımdan unutulabilir, yerlerini başka sözcüklerle doldurulabilir. Bir dilde meydana gelen değişme ve gelişmeleri izlemek, dilin söz varlığı bakımından zenginliğini ortaya koymak için o dilde yazılmış eserlerin söz varlıklarına bakmak gerekir.

Bir dilin söz varlığı çalışmaları o dilin tarihini, kültürünü de aydınlatmaya yardımcı olmuştur.

Türkçenin yapısında var olan birleşme ve türeme özellikleri soyut ve somut kavramları meydana getirmeyi basitleştirmiş, ayrıca Türkçeye kavramsallaşma açısından da ayrıntılara inmeyi sağlayacak güç vermiştir. Türkçe, doğayı ve nesneleri esas alarak, barındırdığı kavramları daha canlı bir şekilde aktarabilmektedir.

İkilemelerin anlatımı güçlendirmesi ve geniş bir şekilde kullanılması Türkçenin söz varlığına da katkı sağlamıştır. Türkçede çok anlamlılık özelliği gösteren sözcüklerin fazlalığı, Türkçenin eski eserlerinden itibaren görülen bir özelliktir.

Bazı söz varlığı unsurları diğer standart dillerde olduğu gibi Türkiye Türkçesi yazı dilinde kaybolmasına rağmen Türkçenin farklı lehçelerinde ve Türkiye Türkçesi ağızlarında varlığını sürdürmektedir.

Söz varlığı çalışmalarında Türkçe unsurların önemli bir yer tutması dil öğrenme sürecinde öğrenciler tarafından kavranabilme açısından da önemlidir. Eğer öğrenciler Türkçeyi öğrenirken konuşma, okuma-yazma, dinleme ve izleme gibi temel düzey dil becerilerini geliştirip planlayarak Türkçenin geniş söz varlığı imkanlarını düzgün, etkili ve güzel kullanabilirlerse temel dil becerileri gelişir ve bu gelişim diğer alanlarda da kendini göstererek okul başarısını da artırır.

3.5.1. Temel söz varlığı

“Bir dilin söz varlığı üzerine yapılmış araştırmalar, o dilde var olan sözcüklerin incelenmesinde, başlangıç olarak ‘çekirdek sözcük’ olarak adlandırılan temel söz varlığını esas alır” (Aksan, 2018: 87). Temel söz varlığı, bir dilin söz varlığını ortaya

çıkararak farklı alanlarda o dilin malı olan kavramlardan oluşur. Kavramların karşılıklarını, bunlar gerek sonradan türetilmiş unsurlar olsun gerekse de o dilin eski dönemlerden bu yana süregelen bir veya birden çok heceli sözcükler olsun, temel söz varlığı olarak değerlendirilir.

Temel söz varlığının içeriğinin ve sınırlarının belirlenmesinde ana hedef insandır. İnsanın maddi ve manevi kültürlerinde olan öğeler, maddeler, sayı, akrabalık isimleri, insanın doğal yaşamındaki isteklerini giderebilmek için kullanmış olduğu “gelmek, gitmek, yemek, uyumak, içmek, almak ve vermek” gibi eylemlere karşılık gelen sözcükler temel söz varlığı içinde yer almıştır.

“Temel söz varlığını kapsayan maddi kültür unsurlarında “flora” ve “fauna” başlıkları altında yer alan kavramlar düşünülmüştür. Flora, insan yaşantısıyla bağlantılı olan ve beslenmesini sağlayan bitkileri gösteren, fauna ise toplumdan topluma değer ve önemin farklı olduğunu, hayvancılık ve tarım sektörlerinde insanlara farklı faydalar sağlayabilecek olan hayvanları gösteren kelimeleri kapsar. Kutsal kavram ve kişiler, gelenek ve görenek, din inancıyla yakından bağlantılı sözcükler ise temel söz varlığının manevi kültür kavramları içerisinde yer almıştır” (Aksan, 2018: 90).

Temel söz varlığı, herhangi bir dili konuşanların başka dillerden alma gereğini hissetmediği, ait olduğu toplumda hep var olan, konuşurların temel yaşam becerilerini ifade eden söz varlıklarıdır. Gündelik hayatta doğaçlama olarak söylenen, telaffuzu rahat, anlaşılması kolay, kemik söz diyebileceğimiz unsurlar temel söz varlığı olarak kabul edilir.

3.5.2. Kalıp sözler

Kalıp sözlere bazı kaynaklar ilişki sözleri, bazı kaynaklar hem kalıp sözler hem de ilişki sözler demişlerdir. Bu çalışmada “kalıp sözler” ifadesi kullanılmıştır. “Kalıp sözler, bir dilin söz varlığının içinde yer alan, toplumu oluşturan kişilerin aralarında geliştirmiş oldukları, ilişkileri sürdürürken sürekli kullandıkları sözlerdir” (Aksan, 2018: 92). Dilbilgisinde kalıplaşmış sözler olarak da adlandırılmış olan kalıp sözler, toplumsal ilişkiler sonucunda ortaya çıkmış ve gelenekselleşmiştir. Bu yönüyle de kalıp sözler, söz varlığının önemli bir parçası olmuştur.

İnsanların sabah karşılaştıkları zaman birbirilerine karşı “iyi günler”, geceleri yatmak için “iyi geceler”, yolculuğa çıkanlar için “yolun açık olsun, güle güle”, yemek yerken “afiyet olsun”, cenazesi olanlar için “başınız sağ olsun” gibi ifadelerin her biri

kalıp söz varlığıdır. Bu ifadelerde geçen her bir sözcük ayrı ayrı birer söz varlığı olarak alınmayacaktır. Çünkü bunlar kalıp ifadelerdir ve ayrılmaz unsurlardır. Bu kalıp sözlerde kullanılan “iyi, gece, yol, açık, ol-, güle, afiyet, baş, sağ,” sözcükleri ayrı ayrı söz varlığı olarak ele alındığında anlatılan ifadelerin anlamı değişir. Bu yüzden kalıp ifade olduğu gibi bir söz varlığı olarak kabul edilmiştir.

“Kalıp sözler, var oldukları toplumun gelenek ve görenekleriyle inançlarını, kültürlerini ve insan ilişkilerinde ortaya çıkan incelikleri karşılayan, ögesi oldukları dili konuşan toplumun birbirleriyle olan ilişkileri için lazım olan ve toplum kültürüne giriş yapmayı sağlayan öğeler olmuştur” (Aksan, 2014a: 93). Bu sebeplerden dolayı bir dili öğrenirken bu öğeleri iyice öğrenmek, bu öğelere hâkim olmak gerekmektedir. Bir dilin kalıp sözlerine hakim olmak o dilin dil inceliklerine de hakim olmak anlamına gelmektedir. Türkçede boşanmak için kullanılmış olan “boş ol!” ve bir şey istemek, dilemek için kullanılan “rica ediyorum” kalıp sözlerini bilen biri, Türkçenin ve Türk kültürünün bazı incelikleri hakkında bilgi sahibi olacaktır.

Türkçede kalıp sözler konusunda genellikle İslam terminolojisinden ve Arapçadan faydalanılmıştır. Türkçede bu durumun en çarpıcı örnekleri “Allah” sözcüğü ile kurulmuş kalıp sözlerdir. Türkçede bu şekilde kurulmuş kalıp sözler oldukça fazladır. “Allah razı olsun, Allah korusun, Allah’ın izniyle, Allah’tan kork, inşallah, maşallah, helal ettim...” İslamî gelenekten ve Arapçadan alınmış kalıp sözlerin fazla olması Türk kültürünün İslam diniyle ve Türkçenin Arapçayla ilişkilerinin yoğun olmasıyla alakalıdır.

Türkçede yer alan kalıp sözler farklı başlıklarda incelenebilir: Tanışmak ve selamlaşmak, nezaket bildirmek, iyi dilekler içermek, vedalaşırken söylenen sözler, özür dilemek, başsağlığı dilemek, yemekten önce ve sonra söylenen sözler, olumsuz duyguları içerenler gibi alt başlıklar altında toplamak mümkündür.

3.5.3. Atasözleri

“Uzun deneme ve gözlemlere dayanılarak söylenmiş ve halka mal olmuş, öğüt verici nitelikte söz, deme, mesel, sav, darbimesel” (Türkçe Sözlük, 2023) olarak Türkçe Sözlükte tanımlanan atasözleri, Korkmaz’a göre, “kim tarafından söylendiği belli olmayan, genel kurallara bağlı, milletlerin uzun yıllar deneme ve gözlemleri

sonucunda ortaya çıktığı, milletlerin dünyaya bakış açılarıyla ele aldıkları davranışlarının sonucunda meydana gelen özlü sözlerdir” (Korkmaz, 2019: 73). Atasözlerinin en önemli özelliklerinin başında öğüt vermeleri, değiştirilemez olmaları ve herkes tarafından kabul görmeleri gelmektedir.

Milletlere, toplumlara ait bilgiler veren atasözleri, kutsal özellikler ve inandırıcı nedenlerle birlikte insanların ruhlarında var olan etkiyi de gösterir. Atasözleri toplumlarda yüzyıllarca yaşanan olayları, insanların başlarına gelen olaylar karşısındaki deneyimlerini, tüm bu olanların ortaya çıkardığı düşünceler sonucunda söylemiş oldukları cümlelerle meydana gelmiştir. Bundan dolayı “toplumların hemfikir düşünceleri, bakış açıları ve edindikleri tavırlar atasözleri haline gelerek hem o topluma hem de başka toplumlara yol göstermiştir” (Aksoy, 2020: 80). Milletlerin özellikleri hakkında da bilgi veren atasözleri, o toplumda kullanılan dilin anlatım gücünün, etkinliğinin ve zenginliğinin en önemli göstergelerinden biri olmuştur.

Bir dilin söz varlığı içerisinde çok önemli bir yer edinen atasözleri, var olduğu toplumda yaşam karşısında ortaya çıkmış deneyimlere, yargılara, bilgelige, hayata bakış açılarına ait farklı bilgileri de içerir. Türkçenin söz varlığında “at” kelimesiyle ilgili var olan birçok deyim olması, aynı sözcüğün pek çok atasözünde de görülmesi Türk kültüründe ve yaşamında atın ne kadar önemli olduğunu gösterir.

Deyim ve atasözleri dilimizde var olan ve kendine göre bir incelik taşıyan söz varlığı öğelerini oluşturur. Duyguları, düşünceleri ve olayları bu sözler aracılığıyla oluşturan Türkçe, diğer dillerden farklı olarak duygulanma ve düşünme süreçlerini hızlı, akıcı ve etkili bir biçimde söze dönüştürmeyi esas alır. Bu özelliklerine ek olarak bazı atasözlerimiz, birden fazla anlam da içerir. Türkçedeki atasözleri, çok güçlü bir şekilde somutlaştırma ve canlandırma özelliklerine de sahiptir. Akılda kendine yer etmeyi başarma özelliği olan atasözleri diğer dil öğelerinden ayrılan bazı özellikler barındırır:

Atasözlerinin en temel özelliği az sözcükle çok şey ifade etmektir.

Atasözleri, kalıplaşmış biçimde oraya çıkmış özlü sözlerdir. Kalıplaşmış sözler oldukları için atasözlerinin söz dizimi değişmez ve eş anlamlısı olsa bile onlardan bir sözcük çıkarılıp yerine başka bir sözcük eklenemez.

Atasözleri genellikle bir veya iki cümleden oluşur. Ayrıca uzun atasözleri de vardır.

Mecazlı sözlerle kurulan atasözleri, mecazlı sözler içermeyen de oluşabilir.

3.5.4.Deyimler

Dilin söz varlığı içerisinde “genellikle gerçek anlamından ziyade kendine ait bir anlam içeren kalıplaşmış sözcüklere deyim adı verilmiştir” (Türkçe Sözlük, 2023). “Belirli bir anlamı ifade etmek için birden çok sözcüğün bir araya gelmesiyle oluşan dil unsurlarına da deyim denir” (Aksan, 2014b: 88). Korkmaz’a göre deyim, “çekici bir anlatım özelliği taşıyan ve gerçek anlamından farklı olarak bir şekil içinde kullanılmış olan sözcük grubunu tanıtmaktadır” (Korkmaz, 2019: 113). Çotuksöken ise “iki veya daha fazla sözcükten oluşan ve zaman zaman gerçek anlamı dışında farklı anlamları içeren kalıplaşmış sözcükler” (Çotuksöken, 1992: 58) olarak açıklamıştır.

Deyimler, genel olarak gerçek anlamları dışında kullanılmış, anlatımı güzelleştirmek ve canlandırmak için toplum tarafından uygun görülmuş, kalıplaşmış özlü ve kısa sözlerdir. Dillerin hepsinde deyim olarak literatüre geçmiş olan bu söz varlığı unsurları genellikle gerçek anlamlarını kaybederler. Bu da deyimlerin genellikle mecaz anlamlı olmalarını sağlar.

“Dilin söz varlığı içinde önemli bir yer tutmuş olan deyimler, dilin temelini oluşturan sözcükler gibi doğup gelişmiştir” (Sinan, 2015: 40) Sözcüklerin toplumun gelişiminden etkilenip şekillendiği ve yeni sözcüklerin ortaya çıktığı gibi kültürel, coğrafi, siyasi, ekonomik, dini vd. olguların zaman içerisinde değişmesiyle yeni durumlara göre yeni deyimler de meydana gelmektedir. Hayatın olağan veya olağandışı seyrine bağlı olarak meydana gelen maddi ve manevi gelişmeler deyimleri de etkelemiştir.

Deyimler, sahip oldukları toplumların yazı, imge, anlam, algılama gücünü de gösteren dil unsurlarıdır. Dilin söz varlığı hazinesine zenginlikleriyle katkıda bulunan deyimler, ayrıca o dilin anlatım gücünü de artırır. Deyimlerin kültür ve dil ile etkileşimi düşünüldüğü zaman deyimlerin bir dilin söz varlığında meydana gelen en önemli öğeler arasında yer aldığını söylemek mümkündür.

“Deyimler yargı dışı olayların, insanların sahip olduğu fiziksel ve psikolojik sebepler nedeniyle göstermiş olduğu davranışların bireyleri etkileyecek biçimde ifade edildiği söz varlığı unsurlarındandır” (Aksan, 2019: 77). Deyimleri meydana getiren her sözcük ayrı ayrı birer söz varlığı olarak değil, tüm deyim bir söz varlığı olarak kabul edilmektedir. Kendilerine göre bazı özellikler içeren deyimler, anlam ve biçimlerine göre gruplandırıldığında şunlar söylenebilir:

Deyimler oluşturulurken kelimelerin yerleri değiştirilmez, sözcüklerin eş anlamlısı olsa dahi bir sözcüğün yerine başka sözcük kullanılmaz.

Deyimler kalıplaşmış az sözle çok şey anlatan kısa ve net söz öbekleridir.

Deyimler, şekillerine, kurulmalarına ve sözcük sıralanmalarına göre incelendiğinde bu dil ürünlerinin büyük bir çeşitlilik ve zenginlik içerdiği görülür.

Deyimler özel anlatım biçimleriyle anlatılmak üzere kullanılmış olduğu için atasözleri gibi genel kurallar taşımayabilir.

Deyimlerin kullanımlarındaki amaç, bir kavramı özel ya da güzel bir şekilde anlatmaktır.

Deyimler atasözlerinde olduğu gibi ders veya öğüt vermek amacıyla yazılmamıştır. Bu da deyimlerle atasözleri arasında kullanım amaçları bakımından farklılık olduğunu gösterir.

Deyimler, kavram olarak incelendiği zaman iki başlıkta değerlendirilir: Bunlar, deyimini oluşturan sözcüklerin gerçek anlamlarını koruduğu ve gerçek anlamlarından uzaklaştığı deyimler olarak ayrılmıştır.

3.5.5. Argo sözler

Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlükte (2023) “her yerde ve her zaman kullanılmayan veya kullanılmaması gereken çoklukla eğitimsiz kişilerin söylediği söz veya deyim” olarak tanımlanan argo, standart dilde çok tercih edilmeyen sözcük kategorisidir.

Korkmaz (2019)’a göre argo, “aynı toplumun veya aynı meslekte çalışan bireylerin genel olarak dildeki sözcükleri kendilerine göre anlamlandırması, bazı kelimelerin ise farklılaşmasıyla, dilin lehçelerinden, eski öğelerinden faydalanmasıyla

meydana getirdikleri dildir.” Böyle ortaya çıkan argo dil, diğer kişiler tarafından bazen anlaşılmayan bazen söylenilmek istenmeyen sözcüklerden oluşur. Ayrıca bu dil genel olarak mecazlı anlatımları da içerir.

Argo; toplumun belirli kesimlerinde veya mesleklerinde bulunanlar tarafından kullanılmış ve genel olarak sözcüklerinin farklı anlamlar elde edilmesiyle ortaya çıkmış olan özel dil olarak düşünülebilir.

Bilgin (2006), argoyu “benzer uğraşlar sonucunda birleşmiş bireyler tarafından kullanılan ve toplumun farklı kesimlerinden ayrılmak üzere kendi aralarında özel bir şekilde kullanmış oldukları sözlerden ortaya çıkan dil” olarak açıklamıştır. Bu farklı dil; okul, hapishane, askeriye veya toplumda farklı kesimlerde meydana gelir. Argo, toplumda “külhanbeyi ağzı” olarak da görülmektedir. Bunun sebebi Osmanlı zamanındaki tulumbacıların, külhanbeylerinin kullanmış oldukları sert dile de argo denmesidir.

Abartının da kullanıldığı argo sözler, basit ve ölçsüz denilebilecek sözcüklerle anlamı ve biçimi ilgi çekici hale getirir. Argoyu daha çok başıboş kişilerin veya amaçsız grupların tercih ettiğini düşünen Demir, onu “bağımlı olmayan ve sorumsuz yaşamının görüldüğü çevrelerin dili” olarak görmüştür.

Yazı dilinde ve toplumun genelinde kullanımı çok az olmasına rağmen yaşamını sürdüren ve sürekli değişim içinde olan argo, yeni sözcüklerin ortaya çıkması veya eski sözcüklerin anlam değiştirmesi ile varlığını korumaktadır. Yazı dili ve toplumun genelinde az kullanılmasına rağmen argonun varlığını kaybetmemesinin sebebini Devellioğlu “argo kendini gizleyerek varlığını devam ettirmektedir” şeklinde açıklamıştır.

3.5.6. Yabancı sözcükler

Her dile başka dillerden sözcükler girdiği gibi diğer dillerden Türkçenin literatürüne de geçmiş birçok sözcük bulunmaktadır. Farklı toplumlar arasında rastlanan aynı din, kültür, sanat, siyaset gibi birliktelikler doğrudan o toplumların konuştukları dilleri de etkilemektedir. Herhangi bir toplum veya milletin birbirleriyle bağlantısı olmadan yaşamlarına devam edebilmeleri pek mümkün olmadığı için milletler siyasi, kültürel, dini, teknolojik vd. alanlarda birbirlerini etkiledikçe sözcük

alışverişi de artmaktadır. Etkileşimin sonucunda sözcükler yanında, bazı yapısal unsurların, yapı, ses ve söz dizimi öğelerinin bile dilden dile geçtiği görülmüştür. “Bazen bu değerlendirilen öğelerin sayısındaki fazlalık, o dili farklılaştıracak kadar yoğun olabilmektedir” (Kaplan, 2001: 88).

Yabancı sözcükler transfer olduğu dilin maddi ve manevi unsurlarından etkilenme sonucunda şekil değişikliğine uğradığı gibi anlamsal daralma veya genişlemeye de uğrayabilir. “Bir dilden başka bir dile geçmiş sözcükler, şekil değişikliği sonrası anlamsal değişikliğe de uğrayabilir. Örneğin; Fransızcadan dilimize geçmiş artist sözcüğü, Fransızcada sanat ile ilgilenen bütün sanatçıları kapsarken, Türkçede genellikle oyuncular ve tiyatrocular için kullanılmaktadır” (Aksan, 2014b: 130).

Dil, insanlar arasındaki iletişimin temel kaynağıdır. İnsanların duygu, düşünce, ihtiyaç, dilek ve isteklerini birbirlerine iletmelerine olanak sağlayan bir araçtır. Dilin iletişimi sağlama durumu göz önüne alındığında onun ne kadar öz olması gerektiğine yönelik sorular akla gelmektedir. Yabancı sözcüklerin sayısı dilin doğasını ve dili konuşanların iletişim akıcılığını da tehlikeye sokabilir. Püsküllüoğlu (1975) bu duruma ilişkin düşüncelerini şöyle ifade eder: “Dilin özlüğüyle onun anlatım gücündeki özlük bir bütünün ayrılmaz parçalarıdır. Dilin bünyesine sonradan yerleşen sözcükler, dile ağırlık yapar ve onun düzenini bozar. Çünkü dilin anlam hazinesi, anlatım yeteneği onun öz sözcüklerinde yer alır ve o dil öz sözcükleriyle gerçek anlamda hayat bulur. Bir anlaşma aracı olarak da işlevini en iyi öz sözcükleriyle yerine getirir.” (Püsküllüoğlu, 1975: 810)

Aslan (2006) da çalışmasında Türkçede karşılıkları bulunmasına rağmen İngilizce, Fransızca, Arapça, Farsça sözcüklere yer verilerek meydana getirilen metinlerin ya da ders kitaplarının yarım kalmış karma bir dile sahip olacağını dile getirir. Bunların çocuklarda kendi diline yönelik bir duyarlılık, sevgi ve ilgi de oluşturamayacağını ifade eder. Yani -bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde- yabancı sözcük kullanmaya yönelik eğilimin, dilimizin karşı karşıya kaldığı bir sorun olduğunu söyler. Bu duruma ilişkin örnekler de “Türkçe Ders Kitaplarında Türkçe Olmayan Sözcüklerin Kullanımı Üzerine Bir İnceleme” adlı çalışmasında yer alır.

3.5.7. İkilemeler

İkilemeler, aynı sözcüklerin, zıt anlamlı sözcüklerin, anlamlı anlamsız sözcüklerin... bir araya gelerek meydana getirdiği ahenkli söz grubudur. İkilemeler olağandışı anlatım gücü ve düşünce becerisiyle dilimizin zenginleşmesinin nadide

öğelerinden biridir. Bu öğeler dilimize şekil, söz dizimi, anlambilimi ve sözcükbilimi olarak önemli nitelikler kazandırmaktadır. Bu yüzden ikilemeler, tarihin her zamanında Türkçede ve Türkçenin bütün lehçe ve ağızlarında bolca kullanılmıştır. İkilemelerin dilimize olan bu katkısı günümüzde de devam etmektedir. Günümüz Türkiye Türkçesine bu şekilde bakıldığı zaman çok kullanılmış olan bu sözcük gruplarının bazılarının birleşik sözcük ve deyimlere de çevrildiği görülmüştür.

Bir dilde söz varlığının artıp farklılaşmasında önemli bir yer tutan ikilemeler, söz varlığı çalışmalarının da önemli bir ögesidir. İkilemeyi meydana getiren iki sözcük birlikte bir söz varlığı olarak kabul edilmektedir.

Bir sözcüğün eş anlam, yakın anlam veya zıt anlam olarak veya seslerinin birbirine benzediği bir kelimeyle birlikte kullanılmasıyla ortaya çıkmış sözcük grubunu ikileme olarak adlandırabiliriz. “İkilemelerin asıl kullanım amacı, verilmek isteneni anlam olarak güçlendirip ilgi çekici hale getirmektir” (Demir, 2018: 70).

“Birer birer, delik deşik, yorgun argın” gibi sözcük grupları ikilemelere örnek olarak verilebilir. Örneklerden de anlaşıldığı üzere ikilemeler, kendileriyle belirli bir ses ahengine sahip ve birbirleriyle bağlantılı eş, yakın veya zıt anlamlı sözcüklerin birbirini takip ve tekrar etmesiyle meydana gelmiş dil unsurlarıdır.

İkilemelerin belli başlı bazı özelliklerini şöyle sıralamak mümkündür:

İsim çekim eki alabilen ikilemeler, cümle içinde isim, ön ad veya belirteç görevlerini de alabilirler.

Farklı türlerden meydana gelebilen ikilemelerin asıl amacı, anlamı güçlendirip anlatılmak isteneni daha da ilgi çekici hale getirmektir. Bu amaçla birlikte Türkçe, sözcüklere ek olarak sözcüklerin tekrar edilmesiyle oluşmuş ve kalıp haline gelmiş bir söz varlığı da kazanmıştır.

Her sözcük türüne ait olan farklı öğeler, ikilemeler sonucunda anlatımlarla birleşip kullanılmaktadır. “Satır satır” örneğindeki isimlerin, “küçük küçük” örneğinde ön adların, “çabuk çabuk” örneğinde belirteçlerin, “koşa koşa” örneğinde ulaçların, “azmış azmış” örneğinde ise çekimlenmiş eylemlerin ve “vah vah” örneğinde de ünlemlerin tekrar edilmiş ikilemeler olarak kullanıldığı görülmektedir.

İkilemeler oluşurken kelimeler ayrı ayrı yazılır ve aralarına herhangi bir noktalama işaretleri gelmez.

Farklı açılardan çeşitlenebilen ve gruplandırılan ikilemeler bazı başlıklar altında toplanılabilir:

“Hızlı hızlı, koş koş” gibi aynı sözcüğün tekrar edilmesi sonucu oluşan ikilemeler,

“Yalan yanlış, ev bark” gibi eş veya yakın anlamı olan sözcüklerin tekrar edilmesi sonucu oluşan ikilemeler,

“Az çok, iyi kötü” gibi zıt anlamlara sahip sözcüklerin tekrar edilmesi sonucu oluşan ikilemeler,

Aynı sözcük çeşidinde ön sesinin “m” ile değişmesiyle oluşan ikilemeler: “okul mokul, ekmek mekmek” gibi.

Bu açıklamalara ek olacak şekilde Aksan, (2018) “ikilemeli tamlama” kavramını da eklemiştir. Bu kavramı, ikilemeli sözlerle ortaya çıkan tamlama türü olarak açıklamış, bu kavram için “güzeller güzeli, tatlılar tatlısı” gibi kullanımları örnek vermiştir.

3.5.8. Çeviri sözcükler

Yabancı dillere ait sözcüklerin Türkçeye çevrilerek aktarıldığı sözcüklere çeviri sözcük denir. Özellikle yeni üretilen eşyaların adlandırılmasında çeviri sözcükler önemli bir yer tutmaktadır. Örneğin İngilizce olan “computer” sözcüğünün karşılığı nesneye, cihazın işlevine binaen Türkçede “bilgisayar” adı verilmiştir. İnsan yaşamında kitle iletişim araçlarının son derece önemli olduğu bu dönemde, bir ülkede meydana gelebilecek bir kavram bir gün içerisinde bir dilden başka bir dile çok çabuk geçiş yapabilmekte ve o dile ait olabilmektedir. Bu sayede, birçok dilin, birbirinden farklı anlatım biçimleri, kalıpları ve tamlamaları görülmektedir. “İkinci Dünya Savaşı zamanında ve savaştan sonra yazılı basın ve radyo bu konuda önemli bir yer tutmuş, televizyonun yaygınlaşmasıyla birlikte Türkiye’de her gün farklı kavramların Türkçede anlatım ve karşılık bulmasını sağlamıştır. Bilim, sanat ve teknik alandaki yenilikler de dilimizde yeni karşılık bulmuş, kelimelerin dilimize uyum sağlamasında önemli bir yer tutmuştur” (Aksan, 2018: 49).

Çeviri sözcükler konusunda Türkçenin tarihi incelendiği zaman, “Uygur medeniyetlerinde yer alan bazı çeviri öğelerini görmezden gelecek olursak en çok çeviri yapılmış ögenin, Türklerin İslamiyet’i kabul etmesinden sonra Farsça ve

Arapçadan dilimize geçtiği, bunların arasında deyimler, atasözleri, terimler ve kalıp sözlerin olduğu görülür” (Aksan, 2018: 46). Çeviri sözcüklerin “bir yabancı dilden, aynı şekilde veya bir bölümünün çevrildiğini, yabancı dilde olan örneğine benzetilerek oluşturulduğunu, sözcük öbeklerini ve benzerlerini içerdiğini” söyleyen Aksan, çeviri sözleri dört gruba ayırmıştır:

1) Tam çeviri sözcükler: Yabancı dilde var olan sözlerin her biri, gerçeğine benzer bir şekilde, dilde aynı anlama gelecek biçimde oluşturulan çeviri. Türkçede yer alan su dökmek deyimini Farsçadan dilimize çevrilmiştir.

2) Yarı çeviri sözcükler: İki öğeden oluşan, tamlama ve deyim gibi sözlerin bir sözcüğünün çevrilip diğerinin aynı şekilde aktarılmasıyla oluşmuştur. “ak ciğer” gibi.

3) Bağımsız çeviri sözcükler: Yabancı öğelerin, dilde yer alan ve onları aşağı yukarı karşılayan sözcüklerle çevrilmesi sonucunda ortaya çıkmıştır. Fransızcada ‘baş, başkan’ ve ‘yapıt’ sözcüklerinden oluşmuş “baş yapıt” ve Farsça şah, Arapça eser sözcükleriyle meydana gelmiş şaheser birleşik ismi de aynı yolla oluşturulmuştur.

4) Anlam etkilenmesi: Yabancı bir örnek sözcüğün yerli öğelerle anlam değiştirmesi veya çeşitlenmesi olarak açıklanabilir. Türkçede geçmişten beri kullanılan ‘sözcü, söz götürüp getiren kişi, elçi’ anlamlarını taşıyan ve savcı (bugün dilimizde savcı) sözcüğü, Türklerin İslamiyet’i özümsemesinden sonra Farsça Peygamber sözcüğünün de etkisiyle ‘Peygamber, Tanrının elçisi’ anlamında kullanıldığı görülmektedir (Aksan, 2020: 34-35).

3.5.9. Terimler

Terimler, söz varlığını oluşturan önemli öğelerden biridir. Korkmaz (2019) terimleri; bilim, teknik, spor, sanat ve zanaat gibi farklı uzmanlıklar sahibi olmayı gerektiren alanlarda kavramları karşılayan ve bu alanlara dahil, sınırlı bir şekilde kullanılmış olan sözcükler olarak ifade etmiştir. Spor, sanat, bilim veya herhangi bir meslek dalında özel bir anlama sahip olan sözcükler ve bunların kavramları olarak açıklamıştır. Terimler spor, sanat, bilim ve meslek gibi alanlarda karşılığı olan dil öğeleridir.

Anlamları bakımından sınırlı ve dar anlama sahip olan terimler, “bir dilin söz varlığı içinde olan çeşitli bilim alanlarının farklı sanat dallarının mesleklerin de özel

sözcükler olarak görülmektedir” (Pilav, 2008: 271). Bir dilde terimler felsefe, fizik ve matematik gibi bilimsel; marangozluk, kuyumculuk gibi zanaat; resim ve müzik gibi sanat kollarını içine alan çok geniş bir anlam/kavram havuzu oluşturmuştur.

Bir dilin söz varlığının ve terimlerinin gelişmişliğini, zenginliğini gösteren en önemli şey ülkede sanat, zanaat, bilim ve teknik alanında vermiş olduğu gayret ve bu gayret sonucu oluşturulmuş ürünlerdir. Her dilin bu kavramlardan ortaya çıkmış terimler dünyası vardır. Bu dünyada yaşayan insanlar tarafından söylenmiş terimler, nesnelerin yaygınlaşması sonucu genelleşerek zamanla terim olma özelliklerini kaybedebilirler.

Terimlerin bazı genel özellikleri şunlardır:

Terimler anlamları açısından sınırlı ve dar olan, halkın söz varlığında olmayan sözcüklerdir.

Cümle içinde bile farklı anlamlarda kullanılamayan terimler, anlam olarak sabittir ve diğer sözcüklerde görülen mecaz ve yan anlamları yoktur.

Anlatmak istedikleri kavramlar net ve açık bir şekilde görülür, anlam olarak yorumlamaya açık değildir.

Terimlerin son zamanlardaki durumuna değinen Aksan (2018), Türkçede son zamanlarda terimler açısından sadeleşmenin göze çarptığını belirtir. Dilimizdeki terimlerde yer alan sadeleşmeler birleştirme, canlandırma, türetme, genel dilden faydalanma, halk ağızlarından alınma ve çeviri gibi faktörlerle kendini göstermiştir. Mustafa Kemal Atatürk’ün türetme yoluna gittiği Geometri kitabında türediği “açı, üçgen, dörtgen, bölü, çarpı, eğik...” gibi sözcüklerin terimlerde sadeleşme çalışmalarının örnekleri olarak görülmüştür.

3.5.10. Kalıplaşmış sözler

Belirli alanlarda yapmış oldukları çalışmalarla tanınmış ünlü insanların, devlet adamlarının, sanatçıların, fikir insanlarının, özel bir durum veya yaşamış oldukları olaylar için söylediği sözlere kalıplaşmış sözler denir. Bu sözler, bütün dillerde yer almış ve evrenselleşmiş olan dil ürünleri ve dillerin söz varlığı içinde kendilerine özgü biçimleriyle ya da o dilde olduğu gibi çevrilerek yer almıştır. Sinoplu Diogenes’in

söylemiş olduğu ve Türkçeye de çevrilmiş olan “Gölge etme başka ihsan istemem” cümlesi bu duruma örnek olarak verilmiştir.

Mustafa Kemal’in söylediği “Yurtta sulh cihanda sulh” sözünden de anlaşıldığı üzere kalıplaşmış sözler, sözlü veya yazılı anlatımlarda konuşma ve yazıya çekicilik katmak ve duruma yönelik özet çıkarmak için kullanılmış sözlerdir.

3.6. Söz Varlığı Üzerine Yapılmış Bazı Çalışmalar

3.6.1. Kitaplar

Aksan, Doğan. (2000). Türkçenin Sözvarlığı. Ankara: Engin Yay.

Aksan, Doğan. (2002). Anadilimizin Söz Denizinde. Ankara: Bilgi Yay.

Aksan, Doğan. (2009). Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim I-II-III Ankara: TDK Yay.

Aksan, Doğan. (2006). Dil, Şu Büyülü Düzen. Ankara: Bilgi Yay.

Aksan, Doğan. (2009). Anlambilim. Ankara: Engin Yay.

Aksan, Doğan. (2013). Türkçenin Gücü. Ankara: Bilgi Yayınevi.

Aksan, Doğan. (2014). En Eski Türkçenin İzlerinde. Ankara: Bilgi Yayınevi.

Aksan, Doğan. (2010). Türkiye Türkçesinin Dünü Bugünü Yarını. Ankara: Bilgi Yay.

Borovkov, A. K. (2002). Orta Asya’da Bulunmuş Kur’an Tefsirinin Söz Varlığı. Çeviren: Halil İbrahim Usta, Ebülfez Amanođlu. Ankara: TDK Yay.

Rızayev, Anar. (2005). Azerbaycan Türkçesinin Söz Varlığı. Ankara: Akçağ Yay.

Buran, A., İlhan, N. (2008). Elazığ Yöresi Söz Varlığı. Ankara: TDK Yay.

Erdem, Melek. (2009). Modern Oğuz Türkçesi Söz Varlığı Türkiye, Azerbaycan ve Türkmen Standart Türleri Esasında. Ankara: Grafiker Yay.

User, Hatice Şirin. (2009). Köktürk ve Ötüken Uygur Kağanlığı Yazıtları Söz Varlığı İncelemesi. Konya: Kömen Yay.

Acar, Ergün. (2010). Kastamonu Yöresi Söz Varlığı. Ankara: Gazi Kitabevi.

Özezen, Muna Yüceol. (2011). Hilyetü'r-Rical ve Söz Varlığı. Ankara: TDK Yay.

Tulum, Mertol. (2011). 17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı. Ankara: TDK Yay.

Coşkun, Osman. (2013). Yunanca, Ermenice, Lazca, Gürcüce ve Türkçe Kaynaklara Göre Doğu Karadeniz Yer Adları ve Söz Varlığı. İstanbul: Çatı Kitapları.

Alşan, M. H. , Kutlu, E., Eyüpoğlu, M. (2014). Akçasözlük Akçaâbad Yöresinin Otantik Söz Varlığı. Ankara: Kurtuba Kitap.

Doğan, İ. , Usta, Z. (2014). Eski Uygur Türkçesi Söz Varlığı. Ankara: Altınpost Yay.

Orozobalev, Mayrambek. (2014). Kırgızcadaki İslam Öncesi Geleneksel İnanç ve İnanışlarla İlgili Söz Varlığı. Ankara: TDK Yay.

Gündüzöz, Soner. (2015). Arapçanın Söz Varlığı. Ankara: Grafiker Yay.

Zülfikar, Hamza. (2015). Söz Varlığı, Yazım ve Anlatım Açısından Türkçedeki Gelişmeler. Ankara: TDK Yay.

3.6.2. Tezler

3.6.2.1. Doktora tezleri

Çavdar, Y. (2018), Ahmet Rasim'in Şehir Mektupları ve Romanya Mektuplarında Söz Varlığı, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Çitgez, M. (2018), Dede Korkut Hikâyeleri'nin Söz Varlığı, Doktora Tezi, Ardahan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ardahan.

Çavdar, Y. (2018), Kemal Tahir'in Romanlarında Söz Varlığı, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Uzun, M. (2016), Nazan Bekiroğlu'nun Nar Ağacı Adlı Romanında Bağdaşıklık ve Bağdaşıklık Ekseninde Bir Söz Varlığı Çözümlemesi, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

Yıldırım, N. (2015), Orhan Pamuk'un Cevdet Bey ve Oğulları ile Masumiyet Müzesi Romanlarında Söz Varlığı, Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Karakayalı, T. (2020), Sevinç Çokum'un Hilal Görününce Adlı Romanında Söz Dizimi, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

3.6.2.2. Yüksek lisans tezleri

Salmanlı, N. (2018), Abbas Sayar'ın Can Şenliği Adlı Romanının Söz Varlığı Açısından Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.

Aydın, Ş. (2021), Cengiz Dağcı'nın Korkunç Yıllar ve Yurdunu Kaybeden Adam Romanlarında Söz Varlığı, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya.

Coşkun, C. (2021), Cevat Şakir Kabaağaçlı'nın Romanlarında Deyimler, Atasözleri, İkilemeler, Kalıp Sözler Ve Argolar Bağlamında Söz Varlığı, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Çanakkale.

Özsoy, H. (2019), Elif Şafak'ın Mahrem Romanında Söz Varlığı, Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.

Gül, Z. (2008), Fakir Baykurt'un Yılanların Öcü romanındaki Söz Varlığı, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.

İlgör Şahin, A. (2015), İhsan Oktay Anar'ın Puslu Kıtalar Atlası Romanında Söz Varlığı, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Çakır, Ü. (2018), Nazan Bekiroğlu'nun 'İsimle Ateş Arasında' Adlı Romanının Söz Varlığı, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giresun Üniversitesi, Giresun.

Özdoğan, E. (2019), Peyami Safa'nın Biz İnsanlar Romanının Söz Varlığı, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Karadeniz, B. B. (2018), Yaşar Kemal'in Ağrı'dağı Efsanesi Adlı Romanının Söz Varlığı Bakımından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

3.6.3. İncelemeler ve makaleler

Baş, Bayram. (2011). Söz Varlığı İle İlgili Çalışmalarda Kullanılacak Ölçütler. TÜBAR-XXIX, 27-61.

Mangır, Mediha. (2011). Osman Cemal Kaygılı'nın Söz Varlığında Argo. TÜBAR-XXX, 233-252.

Polat, Nâzım H. (2012). Ömer Seyfettin'de İlginç Söz Varlığı. Bilig, Sayı: 63, 189-210.

Ergüzel, M., Kirik, E. (2012). Sait Faik Abasıyanık'ın Hikâyelerinin Söz Varlığı Üzerine. Turkish Studies, 7/4, 51-68.

Parlak Kalkan, Gülşah. (2013). Yavuz Bülent Bâkiler'in "Seninle" Adlı Şiir Kitabının Söz Varlığı. Turkish Studies, 8/4, 1197-1206.

Uluçay, Melike. (2014). Destan Şairi Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın Söz Varlığı. Turkish Studies, 9/9, 1023-1034.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Betimsel tarama yöntemiyle incelenen Veba Geceleri adlı romanın söz varlığının toplam sayısı, tür, dil ve ilgili oldukları söz varlığı ögesine göre tablolara aktarılıp değerlendirilecektir.

4.1. Veba Geceleri'ne Genel Bir Bakış ve Kitabın Özeti

Veba Geceleri romanı, Orhan Pamuk'un kendi deyimiyle 40 yıl düşünüp 5 yılda yazdığı ve son 1 yılda düzenlemelerini yapmış olduğu eseridir. Hikâye, Osmanlı Padişahlarından II. Abdülhamid'in torununun kızı Mina Mingerli tarafından anlatılmıştır. Bu eser 'Giriş' ve '79' bölümden oluşmuştur. Romanın son kısmında 'Yıllar Sonra' başlığı altında da bir bölüm yer almıştır. 'Giriş' bölümünde 'Doğu Akdeniz'in' incisi olarak nitelendirilmiş Minger Adası'nda yaşanmış ilginç olayların altı aylık bir bölümü anlatılmıştır. 1901 yılında yaşanmış veba salgınının Osmanlı Devletinin sınırları içine yer alan Minger adasında yarattığı etki romanın başlıca konusu olmuştur. Otuz üçüncü Osmanlı Padişahı V. Murat'ın üçüncü kızı Pakize Sultan'ın 1901 ve 1913 yıllarında ablası Hatice Sultan'a yazmış olduğu yaklaşık 115 sayfalık mektuplar, anlatıcı tarafından olayların okurlara aktarılmasını sağlamıştır. Romanda anlatıcı, Konsolos raporlarını okumuş, doktorasını bitirmiş ve akademik çalışmaları da olan bir kadındır.

Minger Adası, Türkler, Rumlar ve geçmiş zamanlarda adaya gelmiş Minger halkının birlikte yaşadığı bir adadır. Ada tarihi boyunca Venedikliler, Araplar ve Bizanslılar'ın hakimiyetine girmiş ama sonra Osmanlılar bu adayı almışlardır. Temel geçim kaynakları olan gül üretiminin yoğun olduğu bu adada, Hristiyanlar ve Müslümanlar ayrı mahallelerde yaşamaktadır. Seksen bin nüfuslu adanın şehir merkezinin yarısı Müslüman, yarısı Gayrimüslimdir ve burası 20 beş bin nüfusluk Arkaz şehridir. Adanın etrafının sularla çevrili olması Orhan Pamuk'un sınırlılık ve çıkışsızlık anlamlarını da imgesel olarak ifade etmesini sağlamıştır.

4.2. Veba Geceleri Romanının Sıklık ve Ortaklık Dizini

Orhan Pamuk'un Veba Geceleri adlı eserinde yer alan söz varlığı unsurları kaynak tarama yöntemiyle elde edilmiş olup tablolar halinde aşağıya aktarılmıştır.

4.2.1. Toplam sözcük sayısı ve söz varlığı sayısı

Veba Geceleri adlı romanda kullanılan toplam sözcük sayısı ve söz varlığı sayısı tespit edilerek aşağıya tablo şeklinde aktarılmıştır.

Tablo 4.1: Sözcük ve Söz Varlığı Sayısı

Sözcük Sayısı	Söz Varlığı Sayısı	Farklı Söz Varlığı Sayısı
153.416	139.499	14.927

Veba Geceleri adlı romanda toplamda 153.416 sözcük kullanılmıştır. 153.416 sözcükten 139.499 söz varlığı meydana gelmiştir. 139.499 söz varlığının 14.927'si farklı söz varlığıdır. Her söz varlığı ortalama 9,34 defa tekrar etmiştir. Sözcük sayısı ile tekrar eden toplam söz varlığı sayısı arasında 13.917 fark bulunmaktadır.

Sözcük sayısı ile söz varlığı sayısı arasında farkın çok olmasının sebebi binlerce söz varlığının birden fazla sözcükten oluşmasıdır. Özellikle ikileme, ayrı yazılan birleşik sözcükler, atasözü ve deyimlerin birden fazla sözcükten oluşmalarına karşın tek söz varlığı olarak alınmasından dolayı sözcük ile söz varlığı arasındaki fark çoğalmıştır. Örneğin kitapta geçen “okuma yazma, siyah beyaz” gibi üç yüzden fazla ikileme; “kabul et-, tanık ol-” gibi yaklaşık üç bine yakın birleşik sözcük; “etliye sütlüye karışma, ağzını ara-” gibi dört yüzden fazla atasözü ve deyim birden fazla sözcükten oluşmasına rağmen bir söz varlığı olarak kabul edilmektedir.

4.2.2. Söz varlığının sözcük türlerine göre dağılımı

Bu başlık altında, Veba Geceleri adlı romanda geçen söz varlıklarının sözcük türlerine göre sınıflandırılması yapıp değerlendirilmiştir.

Tablo 4.2: Söz Varlıklarının Sözcük Türüne Göre Dağılımı

Sıra No	Tür	Sayı	Yüzde	Tekrar	Yüzde
1	İsim	7.598	% 50,90	108.168	% 77,54
2	Fiilimsi	5.246	% 35,14	18.262	% 13,09
3	Fiil	2.080	% 13,93	13.039	% 9,35

4	Ek Fiil	2	% 0,01	24	% 0,02
5	Ek	1	% 0,02	6	% 0,00
Toplam		14.927	% 100,00	139.499	% 100,00

Orhan Pamuk’un Veba Geceleri adlı romanında 14.927 farklı söz varlığı kullanılmıştır. Bu söz varlıkları 139.499 kere kullanılmıştır. Kullanılan söz varlıkları sayısal çoğunluk bakımından sözcük türlerine ayrıldığında “isim, fiilimsi, fiil, ek fiil ve ek” şeklinde sıralanmıştır.

Kitaptaki söz varlığının 7.598’i isim soylu olup 108.168 kere tekrar etmiştir. Tekrar eden isim soylu söz varlığı, tekrar eden toplam söz varlığının % 77,54’ünü oluşturmuştur. Söz varlıklarının 5.246 tanesi fiilimsi olup 18.262 defa tekrarlanarak kullanılmıştır. Tekrar eden fiilimsiler tekrar eden genel söz varlığının % 13,09’unu oluşturmaktadır. Söz varlığının 2.080’i fiil olup 13.039 defa tekrar etmiştir. Tekrar eden fiil soylu söz varlıkları, tekrar eden genel söz varlığının % 9,35’ini oluşturmuştur. Geriye kalan 30 söz varlığı “ek ve ek fiil” olup söz varlığının % 0,02’sini meydana getirmektedir.

Bu başlıkta, genel söz varlığı içinde isim olarak sınıflandırılan söz varlıkları, ayrıntıya inilerek kendi içinde gruplandırılmış ve değerlendirilmiştir.

Tablo 4.3: İsim Soylu Söz Varlığı Dağılımı

Sıra No	İsim Soylu Söz Varlıkları	Sayı	Yüzde	Tekrar	Yüzde
1	Tür ismi	5.989	% 78,82	80.350	% 74,28
2	Özel isim	1.530	% 20,14	13.175	% 12,18
3	Bağlaç	26	% 0,34	7.561	% 6,99
4	Edat	40	% 0,53	7.056	% 6,52
5	Ünlem	13	% 0,17	26	% 0,02
Toplam		7.598	% 100,00	108.168	% 100,00

Veba Geceleri adlı romanda toplam 7.598 farklı isim soylu sözcük, 108.168 defa tekrar ederek kullanılmıştır. İsimlerin 5.989’u tür ismi olup 80.350 kere tekrar etmiştir. Tür isimlerinin tekrarı farklı tür isimlerinin 13,41 katına çıkmıştır.

Veba Geceleri romanında isim soylu söz varlığı içinde 1.530 farklı söz varlığıyla dikkat çeken “özel isim” söz varlığı, 13.173 defa tekrar ederek yaklaşık on katına

çıkılmıştır. Bu romanda özel isimli söz varlığı sayısının çok olmasının nedenlerinin başında kitabın tarihi bir roman olması dolayısıyla hükümdar ve siyasi karakterlerin çok yer alması, yeni kurulan ülkede din ve etnik yapı çeşitliliği fazla olduğu için din ve etnik yapılarla alakalı özel isimlerin çok kullanılması gelmektedir. Siyasi ve idari yönetim, sağlık, din, coğrafya, alanlarıyla ilgili kavramlar en çok kullanılan özel isimlerdir.

Edatlar farklı söz varlığı olarak bağlaçların yaklaşık iki katı olmasına rağmen tekrar sayısı olarak bağlaçların gerisinde kalmıştır. Bunun temel sebebi “ve” bağlacının, Tablo 4.24’te de paylaşıldığı üzere, 4.641 kere tekrar ederek kitabın en çok tekrar eden sözcüğü olmasıdır.

Tablo 4.4: Fiilimsilerin Dağılımı

Sıra No	Tür	Sayı	Yüzde	Tekrar	Yüzde
1	Sıfat Fiil	2.243	% 42,76	9.378	% 51,35
2	Zarf Fiil	1.508	% 28,75	4.146	% 22,70
3	İsim Fiil	1.495	% 28,50	4.738	% 25,94
Toplam		5.246	% 100,00	18.262	% 100,00

Veba Geceleri romanında toplam 5.246 farklı fiilimsi kullanılmıştır. Kullanılan farklı fiilimsiler toplam farklı söz varlığının % 35,14’üne tekabül etmektedir. Fiilimsiler 18.262 kere tekrar ederek toplam tekrar eden söz varlığının % 13,09’unu oluşturmuştur. 2.243 farklı söz varlığı ve 9.378 tekrarla sıfat fiiller hem farklı söz varlığı olarak hem de tekrar sayısı olarak fiilimsiler içerisinde en çok kullanılan sözcük grubudur. Tekrar eden sıfat fiiller % 51,35 oranla toplam fiilimsilerin yarsından fazlasını meydana getirmiştir. Farklı söz varlığı olarak zarf fiiller 1.508 sayıyla ikinci sırada yer alırken isim fiiller de 1.495 farklı kullanımıyla üçüncü sırada yer almıştır.

4.3. İkileme

Veba Geceleri kitabı ikileme çeşidi ve kullanım sıklığı bakımından zengin bir romandır. Kitapta zıt, yakın, olumlu ve olumsuz sözcüklerden, anlamlı ve anlamsız sözcüklerden, yansıma, renk ve sayısal verilerden yararlanılarak ikilemeler üretilmiştir. Kullanılan ikilemelerin ait oldukları diller bakımından da zengin bir metin olan Veba Geceleri kitabında, kullanılmış ikilemeler sayısal veri, sıklık oranı, konu

başlıkları ve dilsel özellikleri açılardan tablo haline getirilerek örneklerle birlikte değerlendirilmiştir.

Tablo 4.5: İkileme Söz Varlığı Dağılımı

Söz Varlığı	Sayı
Farklı İkileme	332
İkileme Tekrarı	1.051
Farklı İkileme Oranı	% 2,22
İkileme Tekrarı Oranı	% 0,75

Veba Geceleri romanında toplam 332 ikileme 1.051 kere tekrar ederek kullanılmıştır. Farklı ikilemler, farklı genel söz varlığının % 2,22'sini, tekrar eden ikilemeler de tekrar eden genel söz varlığının % 0,75'ini meydana getirmiştir. İkilemeler genel söz varlığına göre az tekrara düşmüştür. Farklı genel söz varlığı, Tablo 4.2'de paylaşıldığı gibi, 14.927'den 139.499'a çıkarak yaklaşık on kat tekrara düşerken, ikilemeler ise 332'den 1.051'e çıkarak üç katına çıkmıştır.

Tablo 4.6: Sıklık Oranı En Yüksek Yirmi İkileme

Sıra No	Söz Varlığı	Tekrar Sayısı	Dil
1	yataktan yatağa	81	Türkçe Türkçe
2	tek tek	55	Türkçe Türkçe
3	karı koca	51	Türkçe Türkçe
4	uzun uzun	44	Türkçe Türkçe
5	ağır ağır	39	Türkçe Türkçe
6	olup biten(ler)	38	Türkçe Türkçe
7	çeşit çeşit	20	Farsça Farsça
8	kendi kendine	17	Türkçe Türkçe
9	sık sık	17	Türkçe Türkçe
10	zaman zaman	17	Arapça Arapça
11	bir iki	15	Türkçe Türkçe
12	renk renk	15	Farsça Farsça
13	yavaş yavaş	15	Türkçe Türkçe
14	yan yana	14	Türkçe Türkçe
15	derme çatma	12	Türkçe Türkçe

16	okuma yazma	12	Türkçe Türkçe
17	baba oğul	10	Türkçe Türkçe
18	siyah beyaz	9	Farsça Arapça
19	yer yer	9	Türkçe Türkçe
20	gelip geçen	8	Türkçe Türkçe
Toplam		498	

Sıklık oranı en yüksek 20 ikileme 498 defa tekrar ederek, 1.051 defa tekrar eden toplam ikilemelerin % 47,38'ine denk gelmiştir. Sıklık oranı en yüksek yirmi ikilemenin on ikisi aynı sözcüklerin tekrarıyla kurulmuş ve 343 kere tekrar etmiş ikilemelerdir. Geriye kalan sekiz ikilemenin beşi yakın anlamlı sözcüklerden, iki tanesi zıt anlamlı sözcüklerden, bir tanesi de sayısal verilerin bir araya getirilmesiyle yapılmıştır.

Kitapta geçen ikilemlerin dil kökenleri çeşitlilik göstermekle birlikte yoğunluk Türkçe kökenli sözcüklerden oluşmuştur. Sıklık oranı yüksek ikilemeler içindeki Türkçe sözcüklerden oluşmuş ikilemeler hem farklı söz varlığı (16) hem de söz varlığı tekrarı (437) olarak sıklık oranı yüksek ikilemelerin % 80'inden fazlasına tekabül etmiştir. Sıklık oranı en yüksek yirmi ikilemenin on altısı tamamen Türkçe sözcüklerden, iki tanesi tamamen Farsça sözcüklerden, bir tanesi tamamen Arapça sözcüklerden oluşmuştur. Geriye kalan bir ikileme de birinci sözcüğü Farsça ikinci sözcüğü Arapça olan bir ikilemedir.

İkilemelerin dil kökenlerine göre kitapta kullanımı aşağıda paylaşılmıştır:

- İki sözcüğü Türkçe olan ikilemeler:

“Sokaklarda cenazeleri, tüccar köylüleri, kaçak mahkumları ve aslında gelip geçen herkesi durduran, hesap soran çeteler türemiştir.” (s. 407)

- Birinci sözcüğü Farsça ikinci sözcüğü Arapça olan ikilemeler:

“Bu siyah beyaz fotoğraflarda şehrin üzerindeki kara bulutları, söken şafağın renklerini ve Doğu Akdeniz'in esrarını hissetmek mümkündür.” (s. 455)

- İki sözcüğü de Farsça olan ikilemeler:

“Adanın üzerinde dalgalanan renk renk bayraklar adada büyük bir hayat çeşitliliğine, kültürel renklenmeye yol açmamıştır.” (s. 518)

• İki sözcüğü de Arapça olan ikilemeler:

“Zaman zaman kızlarından ayırmıyormuş gibi cömert davrandığı yeğeni sultanlara gerekli çift atlı arabaları tahsis ederken de işi ağırdan almıştı.” (s. 224)

Veba Geceleri adlı romanda geçen ikilemeler türüne, sayısal verilerine göre tablo haline getirilip örnekler ışığında aşağıda değerlendirilmiştir.

Tablo 4.7: İkilemelerin Oluşumlarına Göre Dağılımı

Sıra No	Söz Varlığı	Sayı	Tekrar
1	Aynı Sözcüğün Tekrarı	150	576
2	Yakın Anlamli Sözcükler	76	214
3	Zıt Anlamli Sözcükler	39	127
4	Sayılardan Oluşanlar	24	66
5	Biri Olumlu Biri Olumsuz Sözcükler	29	49
6	Biri Anlamli Biri Anlamsız Sözcükler	7	9
7	Renk İsimlerinden Oluşanlar	5	5
8	Yansıma Sözcüklerden Oluşanlar	2	5
Toplam İkileme		332	1.051
İkileme Oranı		% 2,22	% 0,75

Veba Geceleri romanında söz varlığı olarak toplam 332 ikileme 1.051 defa kullanılmıştır. Farklı ikilemeler (332), toplam farklı söz varlığının % 2,22’sini; ikilemelerin tekrarı (1.051) da, tekrar eden söz varlığının (139.499) % 0,75’ini meydana getirmiştir.

Sekiz yolla gerçekleşen ikilemelerin kitapta kullanımları şöyledir:

• Aynı sözcüğün tekrarından oluşan ikilemeler:

“Atların hızlı hızlı nefes alıp verişlerini dinlediler.” (s. 275)

“Ben size söylentileri tek tek jurnal ederken, bakışlarınızdan anlıyorum hangisine inandığınızı.” (s. 294)

“Bol bol kaynatılmış su içsin, şekerli su ve yiyebiliyorsa yoğurt verilsin” (s. 45)

- Yakın anlamlı sözcüklerden oluşan ikilemeler:

“Eğer adada Rum Ortodokslarla Müslümanlar, devlet ile vatandaş, okumuş zengin ile fakir fukara göçmenler arasındaki öfke ve haset olmasaydı ve ortak bir milli ruh yaratılsaydı, karantina ta baştan tutardı.” (s. 167)

“Ama derin devleti siyasi polisten ibaret saymayacak kadar derinlemesine bilenler, asıl nedenin, büyükanneannemin mirasçısı olmam ve cülus beratları, yani mal mülk ve arazilerle ilgili olduğunu dürüstçe söylemişlerdir.” (s. 524)

“Limanda hamallık yapan bir hasta yataktan çıkınca doğru dürüst yürüyemedi, sarhoş gibi bir iki yampiri adım atıp tekrar yatağına gerisingeri düştü.” (s. 98)

- Sayılardan oluşan ikilemeler:

“O zaman istediğiniz gibi bir iki gün kimse karışamaz bize” (s. 268)

“Otuz kırk yıl kadar önce, çeyrek yüzyıl süren ve dünyada Minger taşı diye bilinen bir Minger mermeri dönemi oldu” (s. 54)

“Yüz kırk yüz elli kişilik bir kalabalık vardı o anda.” (s. 323)

- Zıt anlamlı sözcüklerden oluşan ikilemeler:

“Bu siyah beyaz fotoğraflarda şehrin üzerindeki kara bulutları, söken şafağın renklerini ve Doğu Akdeniz’in esrarını hissetmek mümkündür.” (s. 455)

“Evde hizmetçisi, getir götür işlerine bakan İngilizce bilen bir adamı” (s. 508)

“Kötü haberi şehirden, gazetecilerden, dünyadan saklamışlardı, çünkü şehrin, memleketin, insanların hali, her şey felaketti ve herkesin güvendiği, iyi kötü milletin başı olan adam da ölmüştü.” (s. 446)

- Biri olumlu biri olumsuz sözcüklerden oluşan ikilemeler:

“Arkaz'ın üzerindeki karanlık, uğursuz ve alçak bulutlar sanki insanları kaçırmış, vebalı vebasız sokaklarda kimsecikler kalmamıştı.” (s. 361)

“‘Bizim fareler İzmir'inkilere benzemez !’ dedi Vali belli belirsiz bir milliyetçi gururla.” (s. 40)

“Abdülhamit'e Müslüman esnafa eziyet edildiğini yazmışlar ve imzalı imzasız pek çok ihbar mektubu yollamışlardı.” (s. 52)

- Biri anlamlı biri anlamsız sözcüklerden oluşan ikilemeler:

“Hapis tutuldukları sürede şehirde ne olup bittiği konusunda bölük pörçük ve çok az bilgi edinmişlerdi” (s. 449)

“Evlenip çoluk çocuk sahibi olmanın hayatta en önemli mutluluk olduğunu anlatmıştı.” (s. 66)

“Avrupa eğitimi almış, görgülü kızlar, şımarık şehzadeleri kaba saba, eğitimsiz ve akılsız buluyorlardı.” (s. 199)

- Renklerden oluşan ikilemeler:

“Gün her zamanki gibi pembemsi sarımsı tuhaf bir renkle yavaş yavaş ışıdı.” (s. 387)

“Yangının sarı kırmızı alevleri ve kara dumanlar vebanın yaklaştığını gösteriyordu.” (s. 279)

“Lami ile otelin turuncu beyaz şeritli tentelerin gölgelediği terasında, limana bakan bir masada hasır sandalyelere oturdular.” (s. 214)

- Yansıma sözcüklerden oluşan ikilemeler:

“Neferler çat pat birkaç kelime Türkçe bilenler arasından seçilmişti.” (s. 140)

“oflaya puflaya ilerleyen terli atlar arabayı tepeye çıkarınca bunun yanmakta olan küçük bir tavuk kümesi ve bir ahır olduğunu anladılar.” (s. 454)

“çat-pat Türkçesiyle ve tuhaf bir duygusallıkla, evlerine hastalıklı birinin girdiğini ağır ağır anlattı.” (s. 191)

İkilemelerin % 45’i aynı sözcüklerin tekrarından meydana gelmiştir. Aynı sözcüklerin tekrarıyla oluşmuş ikilemeler kitapta genellikle zarf görevinde kullanılmıştır. Aynı sözcüklerin tekrarından oluşan ikilemelerden sonra, 76 ikilemeyle, toplam ikilemelerin yaklaşık % 23’ünü oluşturan yakın anlamlı sözcüklerden oluşmuş ikilemeler gelmektedir. Zıt sözcüklerin bir araya gelmesiyle oluşan ikilemeler 39 olarak kitaptaki ikilemelerin % 11,75’ini oluşturmuştur.

Sayısal verilerden ve renklerden oluşmuş ikilemeler de kitapta dikkat çeken söz varlıklarındandır. 24 farklı ikilemeyle toplam ikilemelerin % 10’undan fazla yer tutan sayılardan oluşan ikilemeler; hasta sayısının, mesafelerin vb. durumlarda miktarların kesin olmadığını ifade etmek için kullanılmıştır.

İkilemelerin % 20’sinden fazlasını meydana getiren diğer ikileme başlıkları şöyledir: Sayılardan Oluşanlar, Biri Olumlu Biri Olumsuz Sözcükler, Biri Anlamlı Biri Anlamsız Sözcükler, Renklerden Oluşanlar, Yansıma Sözcüklerden oluşanlar. Ara renklerin ara rengi sayılabilecek "sarımsı, pembemsi, jelatinimsi” gibi renklerin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş ikilemler dikkat çeken özgün ikilemlerdendir.

Renklerle kurulmuş özgün ikilemlerin yanında, her kelimesi farklı dillerden olan ikilemler de dikkat çeken ikilemelerdir. Farklı dillere ait sözcüklerin bir araya gelmesiyle meydana gelmiş ikilemelerin sayısal verileri, örnekleri ve ait oldukları diller aşağıdaki tabloda paylaşıp değerlendirilmiştir.

Tablo 4.8: İki Dilli İkilemeler

Sıra No	Söz Varlığı	Tekrar Sayısı	Dil
1	siyah beyaz	9	Farsça Arapça
2	doğru dürüst	4	Türkçe Farsça
3	kağıt kalem	2	Farsça Arapça
4	sarı kırmızı	1	Türkçe Arapça
5	limon portakal	1	Rumca Fransızca
6	eş dost	1	Türkçe Farsça

7	kılık kıyafet	1	Türkçe Arapça
8	zar zor	1	Türkçe Farsça
Toplam		20	

Kitapta 8 ikileme ikişer dilin sözcüklerinden oluşup 20 kere tekrar etmiştir. İki dilli ikilemelerde 16 sözcük kullanılmıştır. Kullanılan sözcüklerin 5'i Türkçe, 5'i Farsça, 4'ü Arapça, birer taneleri Rumca ve Fransızcadır. İkilemelerde kullanılan sözcüklerin teker teker hangi dile ait oldukları şu şekildedir:

Türkçe: doğru, sarı, eş, kılık, zar.

Farsça: siyah, dürüst, kağıt, dost, zor.

Arapça: beyaz, kalem, kırmızı, kıyafet.

Rumca: limon.

Fransızca: portakal

4.4. Terim

Veba Geceleri kitabında geçen terimlerin farklı ve tekrar toplamaları ile bu terimlerin genel söz varlığı içerisindeki oranları aşağıdaki gibidir.

Tablo 4.9: Terim Söz Varlığı Dağılımı

Söz Varlığı	Sayı
Farklı Terim	523
Tekrar Eden Terim	8.749
Farklı Terim Oranı	% 3,50
Tekrar Eden Terim Oranı	% 6,27

Veba Geceleri adlı romanda terim olarak 523 farklı sözcük kullanılmıştır. Terim olarak kullanılan 523 söz varlığı toplamda 8.749 kere tekrar etmiştir. Kitapta kullanılan 523 terim 14.927 söz varlığının % 3,50'sini oluşturmuştur. Tekrar eden terimler, tekrar eden toplam söz varlığının % 6,27'sini meydana getirmektedir.

Kitapta geçen terimlerin kullanım alanı, sayısal verileri ve ait oldukları dil tablo haline getirilip değerlendirilmiştir.

Tablo 4.10: Terimlerin Konu Dağılımı

Sıra No	Ait Olduğu Alan	Söz Varlığı Sayısı	Tekrar Sayısı
1	Sağlık	80	2290
2	Siyasi ve Yönetim	71	1827
3	Din	113	1593
4	Din-İslam	74	1291
6	Askeri	49	733
7	Adli-Hukuk	38	522
8	Edebiyat	31	512
5	Coğrafya	34	497
9	Din-Hristiyan	14	136
10	Ulaşım	8	128
11	Ekonomi	11	109

Veba Geceleri romanı, Orhan Pamuk'un tarihi, siyasi, adli, askeri ve sağlık mevzularını işlediği salgın konulu romanıdır. Kitapta Osmanlı'dan ayrılarak bağımsızlaşan Minger Devleti'nde çıkan veba adlı salgın hastalığı anlatılmaktadır. Kitapta anlatılan konular ile kitapta kullanılan terimlerin yoğunlaştığı alanlar paralellik göstermektedir. Sağlık, siyasi, dini, askeri adli ve hukuk ile ilgili terimler Veba Geceleri romanında en sık kullanılan terimlerdir.

Hastalıkla mücadele dolayısıyla sağlık ile ilgili 80 farklı terim söz varlığı 2.290 kere tekrar etmiştir. Hastalık mücadelesiyle beraber siyasi ve askeri mücadelelerin çok anlatıldığı Veba Geceleri adlı romanda 120 siyasi/askeri terim söz varlığı 2.560 kere tekrar ederek kullanılmıştır. Müslüman ve Hristiyanların nüfus olarak yaklaşık yarı yarıya olduğu Minger adasında, hastalıkla mücadelede din adamlarının, özellikle Müslüman şeyhlerin ve halkın birtakım yanlış dini algı ve olumsuz tavırları yüzünden salgınla mücadelenin sekteye uğradığı olmuştur. Bu yanlış algı ve olumsuz tavırların sayısının fazla olması nedeniyle kitaptaki şeyh, tekke vd. dini terimlerin sayısı artmış ve 113 farklı dini terim söz varlığı 1.593 kere tekrar ederek kullanılmıştır. Dini terimlerin 74'ü İslami terimler, 14 tanesi Hristiyanlıkla ilgili terimlerken geriye kalan 25 terim ise genel dini terimlerdir.

Yeni kurulmuş ada ülkesinin salgın yüzünden ekonomik sıkıntılar çekmesi, dünya ile iletişim ve ulaşımının bazen durma noktasına gelmesi, kitapta coğrafi, ulaşım

ve ekonomiyle alakalı terim sayısını artırmıştır. Bu sebeplerden dolayı terim sayısı artan Veba Geceleri kitabında 34 farklı coğrafi terim 497 kere, ulaşım ile ilgili 8 terim 128 kere, ekonomiyle ilgili 11 terim 109 defa tekrar etmiştir.

Kullanılan terimlerin kitapta cümle içinde kullanımı konu konu aşağıda italik ve altı çizili olarak paylaşılmıştır.

- Sağlık ile ilgili terimler:

“karantina önlemlerinin artık kendisini korumayacağını farkındaydı.” (s. 26)

"Bonkowski Paşa mutlak tecrit ve izolasyona ve karantinaya almaya inanırdı" (s. 110)

“kutular içinde merhemler, şuruplar, kremler ve Avrupa çikolatadan konserveye lüks çeşitler de bulunurdu.” (s. 203)

- Siyasi ve yönetimle ilgili terimler:

“ortaklaşa gerçekleştirdiği bir gece darbesiyle Abdülaziz tahtından indirildi” (s. 205)

"Fransız hükümetinin talebi, kimsenin adadan karantina ve tecritsiz ayrılmamasıdır!" (s. 233)

"Minger milletini temsil eden yüce meclise çok teşekkür ediyorum!" (s. 340)

- Dini terimler:

“o kadar mutluydu ki, küçük odasında abdest alıp namaz kıldı.” (s.384)

“Rum Ortodoks Cemaati pazar ayinlerini isterse kaldırabilir" (s. 128)

"şehadet şerbetini içenlerin cennetteki özel yeri" konusunu açıyor.” (s. 105)

- Askeri terimler:

“yirmi beş adet kuru-sıkı atış yapan batarya takımının topçu komutanı Sadri Çavuş'u teftiş ettiler.” (s. 180)

“emri dinleyip tüfeklerini şakırtılarla doldurdular.” (s. 262)

“Osmanlı ordusunda ortalama bir rütbe edinebilmiş, pek çok cephede savaşmıştı.” (s. 181)

- Adli ve hukuk ile ilgili terimler:

“facianın tek sorumlusu olarak o zamanki vali Sami Paşa'yı suçlayan bir iddianameyle davayı başlatmıştı.” (s. 416)

“İstesem vergi müfettişi yollar, ceza ve vergi salar, onun gülsuyu saraylarını başına yıkabilirim.” (s. 59)

“çoğunun cezası da müebbete çevrilirdi.” (s. 359)

- Edebiyat ile ilgili terimler:

“Doktor Tasos'un önerisiyle türbenin Roma, Bizans, Osmanlı, Arap üsluplarından etkiler taşıyacağı da yazılmıştı.” (si 407)

“Bu cümleyi herkesin duyacağı kadar yüksek sesle ortaya söylemişti.” (s. 265)

“O halde gazetelerde veba, salgın, karantina, ölenler mevzularında neşriyat yaptırınız.” (s. 38)

- Coğrafi terimler:

“Bu arada genç hacılar mavnanın demirini almış ama hurda tekne kayalara bindireceğine, önce açık sularda sarhoş gibi sağa sola sürüklenmişti.” (s. 104)

“İngiliz elçisi, adanın kordonuna bir de Osmanlı gemisinin katılmasını önerdi.” (s. 246)

“Kordondan sonraki üç gün yağmur hiç dinmedi.” (s. 258)

- Ulaşım ile ilgili terimler:

“mürettebata her gün en az üç saat top atışı talimi yaptırıyordu” (s. 257)

“İstanbul'dan ayrılalı beri zamanın çoğunu kamaradaki yatakta geçirmişlerdi ve bu hal ikisine de olağan geliyordu.” (s. 23)

“Bazan el ele tutuşarak tramvayla köprüden şehrin karşı yakasına geçer” (s. 530)

• Ekonomi ile ilgili terimler:

“Vali, evlerinden çıkmayan ve yiyecek bulamadıkları için yavaş yavaş açlık sınırına yaklaşanlar için kurduğu karantina pazarının iyi çalıştığını” (s. 274)

“Beş altın liraya dükkânınızı açma izni hemen çıkar” (s. 145)

“son malları da yüksek fiyatlarla satın alıp evlerine taşıdılar.” (s. 462)

Sıklık oranı en yüksek yirmi terim ait oldukları dil ve sayısal verileriyle birlikte tablo haline getirilip aşağıya aktarılmıştır. Tablodaki sayısal verilerden yola çıkılarak terimler değerlendirilmiştir.

Tablo 4.11: Sıklık Oranı En Yüksek Yirmi Terim

Sıra No	Söz Varlığı	Tekrar Sayısı	Alan	Dil
1	karantina	523	Sağlık	İtalyanca
2	Vali	478	siyasi-vali	Arapça
3	Veba	415	Sağlık	Arapça
4	doktor	377	sağlık-doktor	Fransızca
5	Müslüman	326	din-islam	Arapça+Farsça
6	padişah	274	siyasi-hükümdar	Farsça
7	Şeyh	251	din-İslam-şeyh	Arapça
8	Paşa	204	siyasi-paşa	Türkçe
9	Tekke	197	din-islam-tekke	Arapça
10	hastalık	173	sağlık-hastalık	Farsça+Türkçe
11	Silah	147	askeri-silah	Arapça
12	Liman	143	coğrafya-deniz-liman	Rumca
13	Vali	143	siyasi-vali	Arapça
14	Hasta	140	sağlık-hastalık	Farsça
15	gazete	127	edebiyat-gazete	İtalyanca
16	Hacı	104	din-islam-hac	Arapça
17	Zırhlı	100	askeri-silah	Farsça+Türkçe
18	zindan	98	adli-hapis	Farsça
19	hikaye	86	edebiyat-hikaye	Arapça
20	sandal	81	Ulaşım	Rumca
Toplam		4.387		

Veba Geceleri adlı romanda terim olarak 522 farklı söz varlığı kullanılmıştır. Terim olarak kullanılan 522 terim söz varlığı toplamda 9.448 kere tekrar etmiştir. 523 terim söz varlığından en çok kullanılan yirmi beş terim yukarıda tablo halinde verilmiştir.

En çok kullanılan 25 terim söz varlığı, 5.396 kere kullanılarak toplam terimlerin yarısından daha fazlasına tekabül etmektedir. En çok kullanılan yirmi beş terimin dillere göre dağılımı şu şekildedir: Arapçadan alınmış on terim 1.898 kere tekrar etmiştir. Farsçadan alınmış altı terim 864 kere kullanılmıştır. Fransızcadan alınmış üç terim 530 defa kullanılmıştır. İtalyancadan alınmış iki terim 650 defa tekrar ederek kullanılmıştır. Rumca kökenli iki terim 224 kere, Türkçe kökenli iki terim de 904 kere tekrarlanmıştır.

Ayrıca, en çok kullanılmış yirmi beş terimin üç tanesi farklı dillerin kök ve eklerinin birleşmesiyle meydana gelmiştir. 326 kez tekrar etmiş, dini bir terim olan “Müslüman” terim söz varlığı kök olarak Arapça iken Farsça yapım eki alarak yeni bir sözcük olmuştur. 173 kez kullanılan sağlık ile ilgili bir terim olan “hastalık” ve 100 kez kullanılan, askeri bir terim olan “zırhlı” terimleri sözcük kökeni olarak Farsça iken Türkçe yapım eki alarak yeni bir söz varlığı meydana gelmiştir.

En çok kullanılan yirmi beş terim konularına göre şöyle dağılım göstermiştir: Yirmi beş terimin dörder taneleri sağlık, siyasi, askeri ve dini alan; üç tanesi edebiyat; ikişer taneleri coğrafi ve ekonomik alan; birer taneleri de ulaşım ve adli alan ile ilgili terimlerdir. En çok kullanılan terimlerin ilgili oldukları alanlar kitapta anlatılan konularla ortaklık göstermektedir. Veba Geceleri bir salgın romanı olduğu için sağlıkla ilgili; yeni kurulmuş bir ülke olduğu için siyasi, askeriye ile ilgili; hastalıkla mücadele eden yeni kurulmuş ülkede Müslüman ve Hristiyanlar birlikte bazen iyi, bazen kötü bir şekilde yaşadığı için dini terimler en çok kullanılan terimlerdir.

• Veba Geceleri romanında en sık geçen terimlerin cümle içindeki kullanımları aşağıda paylaşılmıştır:

“Oysa uluslararası yeni tüzüklere göre veba karantinası beş gündü.” (s. 241)

“Doktor Nikos'un iki hafta önceki fare ölümlerinin yalnızca Müslüman mahallelerinden çıktığı kuramı böyle bir yalandı ama ona inanmayan Vali'ye bile birkaç gün umut vermişti.” (s. 244)

“Bu genel siyasi ve askeri manzara Vali Paşa'ya o kadar ağır geliyordu ki, tıpkı veba gibi onu da düşünemiyor, ona inanamıyordu.” (s. 247)

“Vali doktorların ve Karantina Neferleri'nin dediklerinin tam tersini göstere göstere yapanları cezalandırmakta kararlıydı.” (s. 275)

“Aslında Müslüman mahalleleri Çite, Germe ve Bayırlar'da da anasız babasız kalmış toplam seksen civarında çocuk vardı.” (s. 277)

“alelacele tahta çıkarılan yeni padişaha biat eder gibi elini öptü.” (s. 303)

“Vaazın havası kendiliğinden karantinaya karşı tekkeleri, hocaları, şeyhleri kollar bir havaya dönüşüyordu.” (s. 306)

“Bu, devletin verdiği tazminatlarda Paşa'nın etkili olduğu ilk dönemdi.” (s. 106)

"Germe ve Kadirler mahallelerinin bulaşık tekkelerini kordon altına almazsanız, Rum cemaati de aynı şekilde hatta tamamıyla adayı terk edecektir" (s. 133)

"Hastalık yayılsın da Rumlar kaçsın diye... İngiliz ve Fransız askerlerinin kuzeye Kefeli'ye çıkartma yaptıklarını da iki kere işittim." (s. 145)

“Silahın şakırtısı Postane'de bir sessizliğe yol açtı.” (s. 266)

"Kuzey ve batı limanlarından gelen gemilerin yolcuları karantinaya alınmıyorlar" (s. 297)

"Hiçbir şeyden haberi olmayan, ada halkını tanımayan yeni doktorlar ve yeni vali, bütün karantina emeklerimizi bir kenara koyup bambaşka yasaklar ve usuller tatbik edeceklerdir" (s. 297)

“başka bazı hastaların da ne bacaklarının arasında, ne de koltukaltında hıyarcık çıkardığı halde birden ateşlenip iki günde öldükleri de biliniyordu.” (s. 300)

“Sami Paşa gazetelerde, dergilerde, kendisinin Vilayet balkonundan konuşma yaparken fotoğrafının yayımlanmasını planladığı için adanın fotoğrafçıları aşağıya meydana yollamıştı.” (s. 321)

“Üç yıl önce Hicaz'dan dönen hacılar adanın sert karantina uygulamasına isyan etmişler, çatışmada yedi hacı ve bir asker ölmüştü.” (s. 324)

“şahane resimde zırhlı landoda sürücü yeri boştur.” (s. 335)

“Ramiz ve adamları zindandaydı ve çekinecek bir şey kalmamıştı onlardan.” (s. 346)

“hikayeyi çocukluğunda ona ninesi bir kere anlatmıştı.” (s. 402)

“Başnazır Sami Paşa adanın balıkla yaşadığını gördüğü için kaçakçılık yapılmasın diye yasakladığı balıkçı sandallarını da serbest bırakmış!.” (s. 353)

4.5. Pekiştirme

Pekiştirme görevli söz varlıkları genellikle sıfat görevinde kullanılıp cümleye anlam zenginliği katmaktadır. Veba Geceleri romanında pekiştirme, argo söz varlığından sonra söz varlıkları içinde en az kullanılan söz varlığıdır.

Tablo 4.12: Pekiştirme Söz Varlığı Dağılımı

Sıra No	Söz Varlığı Sayısı	Tekrar Sayısı	Dil
1	25	90	Türkçe
2	4	13	Arapça
3	1	2	Farsça
Toplam	30	105	
Pekiştirme Oranı	% 0,20	% 0,08	

Kitapta 30 farklı pekiştirme kullanılmış olup söz varlığının % 0,20'sine isabet ederken, 105 kere tekrar eden pekiştirmeler tekrar eden söz varlığının % 0,08'ine denk

gelmektedir. Kitapta geçen 30 pekiştirmenin 25'i Türkçe kökenli, geriye kalan 5 pekiştirmenin 4'ü Arapça kökenliken 1 tanesi de Farsça kökenlidir.

Kitapta yer alan pekiştirme örneklerinin bir kısmı, ait oldukları dillere göre aşağıya aktarılmıştır.

- Türkçe kökenli pekiştirmeler:

“Vebanın çocuklar için en korkunç yanı, anne, baba hatta her ikisinin ölümü ve yapayalnız kalmak değildi aslında.” (s.278)

“tekkede her şeyin darmadağınık olduğunu gördü Doktor Nuri.” (s. 444)

“bütün karantina emeklerimizi bir kenara koyup bambaşka yasaklar ve usuller tatbik edeceklerdir.” (s. 297)

- Arapça kökenli pekiştirmeler:

“Anneleriyle gelen iki genç kız kardeşten büyük olanı ona yaklaşıncı kıpkırmızı kesilmiş, konuşamamıştı.” (s. 483)

“manzaraya yani Kale'ye, limana ve masmavi denize bakıyordu.” (s. 362)

“Arkaz'ın hemen kuzeyinden gelen Pınarlar kaynağından başka bir şey olmadığını, yani tertemiz olduğunu gösteriyordu.” (s. 184)

- Farsça kökenli pekiştirme:

“Aspirin kutuları ve Atina'dan gelmiş pek çok ürün vitrini rengarenk yapmıştı.” (s. 53)

4.6. Kalıp Sözler

Kalıp söz diye adlandırdığımız, bazen tek sözcükten bazen birden fazla sözcükten oluşan söz varlığı, Veba Geceleri kitabında “argo” ve “pekiştirme” söz varlığından sonra en az kullanılan söz varlığıdır.

Tablo 4.13: Kalıp Söz Varlığı Dağılımı

	Farklı Söz Varlığı Sayısı	Tekrar Sayısı
Kalıp Söz Varlığı Sayısı	78	320

Kalıp Söz Varlığı Oranı	% 0,52	% 0,23
-------------------------	--------	--------

Kitapta 78 kalıp söz varlığı genel söz varlığının % 0,52'sine denk gelerek kullanılmıştır. Kitapta geçen 78 kalıp söz varlığı 320 defa kullanılarak tekrar eden genel söz varlığının % 0,23'üne denk gelmiştir.

Kitapta sıklık oranı en yüksek kalıp söz varlığının sayısal verileri tablo halinde aşağıya aktarılarak değerlendirilmiştir.

Tablo 4.14: Sıklık Oranı En Yüksek Kalıp Sözcükler

Sıra No	Söz Varlığı	Tekrar Sayısı	Dil
1	elbette	49	Arapça
2	efendim	30	Rumca
3	mesela	26	Arapça
4	lütfen	22	Arapça
5	maatteessüf	22	Arapça
6	bakalım	12	Türkçe
7	pekala	12	Türkçe+Arapça
8	hele	11	Türkçe
9	bu arada	7	Türkçe
10	toprağı bol olsun	7	Türkçe Türkçe Türkçe
11	ibret olsun	6	Arapça Türkçe
12	kim bilir	6	Türkçe Türkçe
13	müsaadenizl e	4	Arapça
14	maşallah	4	Arapça+Arapça
15	dikkat ediniz	3	Arapça Türkçe
16	rica ediyorum	3	Arapça Türkçe
17	dikkatli ol	3	Arapça+Türkçe Türkçe
18	keşke	3	Farsça
19	peki	3	Türkçe
20	boş ol! [boşan-]	3	Türkçe Türkçe

	Toplam	236	
--	---------------	------------	--

Kitapta geçen 78 kalıp sözden sıklık oranı en yüksek 20 söz varlığı, toplam kalıp söz varlığının % 73,75'ini oluşturmuştur. Geriye kalan 58 kalıp söz varlığı, toplam kalıp söz varlığının % 26,25'ine denk gelmiştir.

Sıklık oranı en yüksek 20 kalıp söz varlığının yedisi Türkçe kökenli sözcük olup 49 defa tekrar etmiştir. Sıklık oranı en yüksek söz varlıklarının altısı Arapçadan gelmiş olup 127 kere tekrar etmiştir. Geriye kalan yedi sözün üçü Arapça ve Türkçe kökenli ayrı iki sözcüğün bir araya geldiği ve 12 kere tekrar ettiği söz varlığıdır. Birer söz varlığı da “Farsça, Rumca, Türkçe+Arapça ve Arapça+Türkçe Türkçe” sözcüklerden meydana gelen ve 48 kere tekrar eden kalıp söz varlıklarıdır.

Sıklık oranı yüksek kalıp söz varlığının dillere göre bazı örnekleri aşağıdaki gibidir.

- Türkçe kökenli kalıp söz varlığı:

“Vali Paşa, Marika'dan önce kocasını -toprağı bol olsun- onlar sayesinde tanımıştı.” (s. 271)

“Halk mahkumlar gibi onlara da ‘geçmiş olsun!’ diyor ama korkuyordu insanlardan.” (s. 396)

“şüpheli ve vebalılar bütün şehri felç eder, salgın dörtnala hızla yayılır, oh olsun” (s. 396)

- Arapça kökenli kalıp söz varlığı:

“Askerin kendisine bireysel bir mutluluk yaratması bir çözümdü elbette.” (s. 87)

“mesela Rifai ve Kadiriler tekkelerinde hesaplarımıza göre 175 civarında hasta vardı.” (s. 466)

“Okurlar çıkış noktamın bu yüksek edebi sorunlar olduğunu lütfen sanmasınlar.” (s. 11)

- Farsça kökenli kalıp söz varlığı:

“Keşke her şey sizin hüs-n-ü niyetle düşündüğünüz gibi kolay olsaydı!" (s. 273)

"Aferin!" dedi Pakize Sultan. (s. 537)

"Kalk canım, hadi hastaneye gidelim!" (s. 389)

• Rumca kökenli söz varlığı:

"Heyecanlıyım efendim, ben doğma büyüme Arkazlıyım !" (s. 73)

Birinci sözcüğün Arapça ikinci sözcüğün Türkçe olduğu kalıp söz varlığı

“İngilizlerin teşvikiyle, ibret olsun diye, bir sandalı batırma kararı vermişlerdi.” (s. 260)

• Türkçe ve Arapça sözcüklerin birleşmesiyle oluşan kalıp söz varlığı:

"Uluorta Padişahımız hazretlerini kötülemeye cüret eden kişilere dikkat ediniz!" (s. 204)

"Lütfen, sizden rica ediyorum, sokağa çıkmayınız.” (s. 442)

“Tedavi pekala otelin en büyük odasında da yapılabilirdi.” (s. 389)

• Birinci sözcüğün Türkçe ikinci sözcüğün Rumca olduğu kalıp söz varlığı:

"Peki efendim, bir daha söylemem o halde !" (s. 71)

4.7. Atasözü ve Deyim

Bu çalışmada atasözleri ve deyimler farklı başlıklar olarak ele alınmamıştır. Bu bölümde atasözü ve deyimler tek söz varlığı başlığı altında değerlendirilmiştir. Örnekler ve istatistikler verilirken, karşılaştırmalar yapılırken “atasözü ve deyim” ibaresi kullanılmıştır.

Tablo 4.15: Atasözü ve Deyim Söz Varlığı Dağılımı

	Farklı Söz Varlığı	Tekrar Sayısı
Atasözü ve Deyim	448	689
Atasözü ve Deyim Oranı	% 3,00	% 0,49

Veba Geceleri adlı eserde toplamda 448 farklı atasözü ve deyim 689 kere tekrar ederek kullanılmıştır. Farklı atasözü ve deyim söz varlığı genel söz varlığının % 3’ünü

oluştururken, tekrar eden atasözü ve deyim ise tekrar eden genel söz varlığının % 0,49'üne denk gelmektedir.

Tüm kitapta 14.927 farklı söz varlığı, 139.499 kere tekrar ederek yaklaşık dokuz buçuk katına çıkmışken, kitapta kullanılan 448 atasözü ve deyim ise 689 sefer tekrar ederek bir buçuk katına çıkmıştır. Atasözü ve deyimın tekrar oranı kitabın genel söz varlığının tekrar oranından çok daha düşük seviyededir. Kitapta karşımıza çıkan bir atasözü ve deyimle sonra sık sık karşılaşma olasılığı çok düşüktür. Atasözü ve deyim tekrarının düşük olması, söz varlığı tekrar oranını düşürerek kitapta tekdüzeliği de kırmış olmaktadır.

Tablo 4.16: Sıklık Oranı En Yüksek Yirmi Atasözü ve Deyim

Sıra No	Söz Varlığı	Tekrar Sayısı	Dil
1	göz önünde (ol-)	24	Türkçe Türkçe
2	ciddiye al-	15	Arapça Türkçe
3	el koy-	7	Türkçe Türkçe
4	el koyma	7	Türkçe Türkçe
5	hoşa git-	7	Farsça Türkçe
6	ağız dalaşı	6	Türkçe Türkçe
7	ciddiye aldığı	6	Arapça Türkçe
8	gözden kaybol-	6	Türkçe Arapça+Türkçe
9	iz bırakmadan	6	Türkçe Türkçe
10	başına geçmek	5	Türkçe Türkçe
11	el altından	5	Türkçe Türkçe
12	ele geç-	5	Türkçe Türkçe
13	gözü dönmüş	5	Türkçe Türkçe
14	gözüne kestirdiği	5	Türkçe Türkçe
15	intikam alma	5	Arapça Türkçe
16	intikam almak	5	Arapça Türkçe
17	sahip olduğu	5	Arapça Türkçe
18	umut ver-	5	Türkçe Türkçe
19	dile getir-	4	Türkçe Türkçe
20	gözü pek	4	Türkçe Türkçe
Toplam		137	

Sıklık oranı en yüksek yirmi atasözü ve deyim 137 defa tekrar ederek kitapta geçen 448 atasözü ve deyimın tekrarının (689) % 20'sini oluşturmaktadır. Yukarıda listesi verilmiş sıklık oranı en yüksek yirmi atasözü ve deyimden de anlaşılacağı üzere, kitapta genellikle kısa atasözü ve deyimler tercih edilmiştir. Kitapta geçen 448 atasözü ve deyimın 377'si iki sözcükten oluşurken, 71 tanesi de üç ve daha fazla sözcükten oluşmuştur.

Orhan Pamuk'un Veba Geceleri adlı romanında 689 defa tekrar eden 448 atasözü ve deyimde kullanılan sözcüklerin ait oldukları dillerin dağılımına bakıldığında Türkçenin yüksek oranla ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Türkçe dışındaki dillerin % 97'sinin de coğrafi mesafe olarak yakın coğrafya dillerine ait sözcüklerden oluştuğu tespit edilmiştir. Atasözü ve deyimlerde kullanılan sözcüklerin % 70'i Türkçe kök ve eklerinden oluşmuştur. Türkçe kökenli sözcüklerin dışındaki sözcüklerin % 20'si Arapça, % 8.5'i Farsça, % 1.5'i İtalyanca kökenli sözcüklerden oluşmuştur.

Atasözü ve deyimlerin en çok ilgili oldukları beş ana konu ve bu konularda kullanılan atasözü ve deyimlerin ait oldukları diller aşağıda paylaşılmıştır:

Sağlık ve hastalıkla ilgili kullanılan atasözü ve deyimlerin sözcükleri Türkçe, Farsça ve İtalyancadan alınmıştır.

Askeriye, silah ve savaşla ilgili kullanılan atasözü ve deyimlerin sözcükleri Türkçe ve İtalyancadır.

Eğitim-öğretim, adli ve hukukla ilgili kullanılan atasözü ve deyimlerin sözcükleri Türkçe ve Arapçadır.

Ekonomiyle ilgili kullanılan atasözü ve deyimlerin sözcükleri Türkçe ve Farsçadır.

• Veba Geceleri romanında geçen bazı atasözü ve deyimlerin kitapta kullanım şekli aşağıda paylaşılmıştır:

“Siz benden daha iyi bilirsiniz, Müslüman mahallesinde asker desteğiyle evlere girmeye çalışan Hristiyan doktorun talihi yaver gitmez.” (s. 39)

“Bir deri bir kemik incecik bir hastanın (kiremitçiymiş) ağzı kurumuştı, konuşamıyor ve takıntıyla kekeliyordu.” (s. 98)

“matbuatın görevinin devlete destek vermek olduğunu, yanlış bir şey yazarak başını belaya sokmamasını söyleyerek ve gülümseyerek tehdit etti.” (s. 143)

“doğrudan vilayete götürüleceğini aklından geçirerek biraz rahatladı.” (s. 420)

“Şeyh Hamdullah döneminde çetenin üyelerinin serbest bırakıldığını ya da kaçmalarına göz yumulduğunu da biliyoruz.” (s. 433)

“Pakize Sultan karısına hakaret edilirken kocasının işi şakaya vurup pişmiş kelle gibi sırtmasına sinirlendi önce.” (s. 492)

4.8. Argo

Mahalle ve sokaklarda insanlar arasında argolu konuşmak, argolu sözcükler kullanmak bazen yaygın olsa da kitaplarda argolu ifadelerin sayısı az olmaktadır. Orhan Pamuk’un Veba Geceleri adlı romanında da argo söz varlığı diğer söz varlıklarına nazaran daha azdır. Argolu söz varlıklarının tablosu aşağıda paylaşılmıştır.

Tablo 4.17: Argo Söz Varlığı Dağılımı

Söz Varlığı	Tekrar Sayısı
Bok	4
Cascavlak	1
dazlak kafalı	1
Ulan	1
Toplam	7

Padişah, vali, paşa, doktor ve din adamı karakterlerinin ağırlıkta olduğu Veba Geceleri adlı romanda, şahıs kadrosundaki kişilerin konum ve görevlerinden dolayı kullanılan kelimelerin seviyesi ve ciddiyeti de kendini belli etmiştir. Bunun en bariz örneği argo söz varlığı çeşidi ve tekrar sayısının az olmasıdır. Kitapta geçen "bok, cascavlak, dazlak kafalı, ulan" argolu dört söz varlığı sadece yedi kere tekrar ederek

toplam söz varlığı türünün en az kullanılanıdır. Argolu ifadelerin hepsi Türkçe kökenli sözcüklerden meydana gelmiştir.

• Veba Geceleri romanında geçen argo sözcüklerin kitapta kullanım şekli aşağıda paylaşılmıştır:

“atların özellikle duraklar civarındaki kesif bok kokusunu o zamanlar adalıların büyük çoğunluğu -şimdi bizim yaptığımız gibi- açıkça dile getirmeseler bile severler, hatta ada dışındayken özlerlerdi.” (s. 520)

“Çıgıllıklardan, haykırışlardan bir anda ayaklanan çömezler, hücrelerinden çıkan dervişler, kimi yarı çıplak, kiminin kafası cascavlak, kimi eline geçirdiği bir keserle tekke bahçesine dövüşmeye koştular.” (s. 140)

“Kimse tam ne yapacağını çıkaramıyordu ki salgınhane odasının yeşil kapısı sonunda açıldı, önce Ramiz'in adamlarından, Nebiler köyünden dazlak kafalı, palabıyıklı biri çıktı dışarı.” (s. 316)

"Ne bakıyorsun ulan !" (s. 238)

4.9. İki Farklı Dilin Kök ve Eklerinden Oluşan Sözcükler

Bu bölümde iki dilin kök ve eklerinden türemiş söz varlıkları değerlendirilmiştir. Tabloda hangi iki dilin birleştiği, birleşen diller sonucu oluşan söz varlığı örnekleri ve söz konusu söz varlığının tekrar sayısı verilmiştir.

Tablo 4.18: İki Dilden Oluşmuş Söz Varlığı Dağılımı

Sıra No	Diller	Tekrar Sayısı	Örnek
1	Arapça+Türkçe	3.932	ziyaretçi, vebalı, tercümanlık
2	Farsça+Türkçe	1.452	bademcik, canlı, dürüstçe
3	Arapça+Farsça	938	eczane, hayalperest, isyankar
4	Türkçe+Arapça	312	başnazır, işadamı, nasıl,
5	İtalyanca+Türkçe	298	gazeteci, fırtınalı, İmparatorluk
6	Fransızca+Türkçe	269	arsenikli, faytoncu, planla-
7	İngilizce+Türkçe	218	Mingerlilik, Mingersever, Teksaslı
8	Türkçe+Farsça	179	başşehir, emektar, paşazade

9	Rumca+Türkçe	112	alaycı, alaycılık, alaylı
10	İtalyanca+Farsça	81	Postane, karantinahane, pastane
11	Farsça+Arapça	46	beddua, namahrem, hemfikir
12	Yunanca+Türkçe	35	şilteci, Bizanslı, Arnavutköy
13	Fransızca+Farsça	32	Bakteriyolojihane, telgrafhane
14	İngilizce+Fransızca	22	realpolitik, Theodoropulos
15	Bulgarca+Türkçe	19	çeteci, Filibeli, vişneli
16	Türkçe+Rumca	18	başpapaz, beyefendi, kurufasulye
17	Rusça+Türkçe	11	şapkalı
18	Hititçe+Türkçe	8	Kıbrıslı
19	Sırpça+Türkçe	7	Belçikalı, kraliçelik, Krallık
20	Sanskritçe+Türkçe	6	gururlanabil-, gururlandırıcı, gururlu
21	Latince+Türkçe	5	Edirneli
22	Arapça+Fransızca	4	siyasal
23	Türkçe+İtalyanca	4	karaborsa, karaborsa
24	Almanca+Türkçe	2	kuruşluk
25	Arapça+Rumence	2	Hacıpetru
26	İngilizce+İtalyanca	2	Mingerbank
27	Rumca+Farsça	2	marangozhane
28	Türkçe+Fransızca	2	başgardıyan, başsekreter
29	Yunanca+Fransızca	2	neoklasik
30	Çince+Farsça	1	çayhane
31	Çince+Türkçe	1	çaydanlık
32	Endonezce+Türkçe	1	Cavalı
33	Ermenice+Türkçe	1	pintice
34	Farsça+Yunanca	1	zoraki
35	Felemenkçe+Türkçe	1	Hollandalı
36	Türkçe+Slavca	1	Tanrıça
37	Türkçe+Sogdça	1	başkent
Toplam		8.028	

• İki dilin kök ve eklerin birleşmesi sonucunda meydana gelen söz varlıkları 37 farklı şekilde türetilmiştir. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere, kök ile kökle

birleşen bir kelime veya yapım eki farklı dillere aittir. Bazen kök bir dile aitken başka bir dile ait yapım eki alarak yeni bir sözcük meydana gelmiştir.

“Karıya yakın şapkalı adamla bir katip hızla dışarı kaçtılar.” (s. 266)

“şapka” sözcüğü Rusça bir sözcükken “+lı” adındaki Türkçe yapım ekini alarak “şapkalı” olmuş.

“Hayatında hiç Mingerce işitmemiş biri bugün başkent Arkaz'a gelip üç gün kalsa, yüz yirmi dokuz kelimeyi her yerde karşılaştığı için kendiliğinden öğrenebilir.” (s. 404)

“baş” sözcüğü Türkçe bir sözcükken “kent” adındaki Soğdça sözcüğüyle birleşerek “başkent” olmuştur.

“araba sayısı garnizon marangozhanesinin yardımıyla dörde çıkmıştı.” (s. 454)

“marangoz” sözcüğü Rumca bir sözcükken “hane” adındaki Farsça sözcüğüyle birleşerek “marangozhane” olmuştur.

• İki dilin kök ve ekleriyle ortaya çıkan söz varlıkları 37 şekilde olmuştur. Türkçe kök veya ekler başka dillere ait sözcüklerle 26 kere birleşerek en fazla birleşme yaşanan dildir. Bu 26 birleşmenin 16'sında kök farklı bir dilken Türkçe bir sözcük veya yapım ekiyle birleşerek yeni sözcükler türetilmiştir.

“Ya Abdülhamit pintice davrandığı ya da aradaki Mabeyn katipleri damatlara kötülük etmek istedikleri için,” (s. 224)

“pinti” sözcüğü Ermenice bir sözcükken “+ce” adındaki Türkçe yapım ekini alarak “pintice” sözcüğü meydana gelmiştir.

“sanki kızları imiş gibi ziyade itibar etmiş, Yıldız'da törenlere çağırılmış, Arnavutköy'de yalılar vermiş, yaşları büyük diye onları Sultanlarla da eşit tutmuştur.” (s. 221)

“Arnavut” sözcüğü Yunanca bir sözcükken “köy” adındaki Türkçe sözcükle birleşerek “Arnavutköy” sözcüğü meydana gelmiştir.

• Türkçenin birleşmesiyle meydana gelmiş 26 sözcüğün 10’unda Türkçe bir sözcük başka bir dile ait ek veya sözcükle birleşerek yeni bir sözcük meydana gelmiştir.

“Mektup bekleyen beyefendiler, paketler, kutular sipariş etmiş dükkân sahipleri,” (s. 111)

“bey” sözcüğü Türkçe bir sözcükken Rumca “efendi” sözcüğüyle birleşerek “beyefendi” sözcüğü meydana gelmiştir.

“Üç kız kardeşin kimi paşazadelere ve uygun şehzadelere duydukları öfkenin ardında...” (s. 222)

Türkçe kökenli “paşa” sözcüğü, “zade” adındaki Farsça yapım ekini alarak “paşazade” sözcüğü meydana gelmiştir.

• İki dile ait sözcük veya yapım ekinin birleşmesiyle 37 farklı şekilde oluşmuş söz varlıklarının 6 şekli Farsça kökenli sözcük veya eklerin Türkçe dışındaki dillere ait kök veya eklerle birleşmesiyle meydana gelmiştir.

“Postane memurlarına dokunmak yasaktı; memurlar tütsü kullanmakta serbestti.” (s. 265)

“posta” sözcüğü İtalyanca bir sözcükken “hane” adındaki Farsça sözcükle birleşerek “postane” sözcüğü türemiştir.

“Ne mikroptan ne de vebadan anlayan cahil köylü halkın üzerine atlı askerlerle gidip vebalı ararken, namahreme saygı gösterilmemesi de kötü oldu.” (s. 132)

“na” olumsuzluk Farsça ek, Arapça “mahrem” sözcüğüyle birleşerek “namahrem” sözcüğü türemiştir.

• İki dilin birleşme şekliyle oluşmuş sözcüklerin 37 oluşum şeklinden geriye kalan 5 birleşmenin şekli ve örnekleri şöyledir:

“Arkaz'a gelen köylüler bu neoklasik üsluplu yapıdan etkilenirdi.” (s. 80)

Yunanca olan “neo” sözcüğünün Fransızca olan “klasik” sözcüğüyle birleşmesiyle “neoklasik” sözcüğü türemiştir.

“kemerlerinin altındaki serinlikten Londra oyuncakçısı, Ada Kitapçısı ve Mingerbank'ın önünden aşağıya sahile inerdik.” (s. 519)

İngilizce kökenli “minger” sözcüğünün İtalyanca olan “bank” sözcüğüyle birleşmesi sonucunda “mingerbank” sözcüğü türemiştir.

“Herkesin bir masal sahnesi, bir rüya gibi yaşadığı toplantı bir anda bir hesap-kitap, deyim uygunsa Realpolitik düzeyine inmişti.” (s. 340)

İngilizce olan “real” sözcüğünün Fransızca olan “politik” sözcüğüyle birleşmesi sonucunda “realpolitik” sözcüğü türemiştir.

“Hacıpetru sonradan anlaşılacağı gibi aslında difteriye yakalanmıştı.” (s. 299)

Arapça “hacı” sözcüğünün Rumence “petru” sözcüğüyle birleşmesiyle “hacıpetru” sözcüğü meydana gelmiştir.

“vebadan ve siyasal şiddetten kaçarak hayatta kalmaya çalışan kahramanlardan biri.” (s. 526)

Arapça “siyaset” sözcüğü Fransızca “+sal” ekiyle birleşerek “siyasal” sözcüğü meydana gelmiştir.

4.10. Üç Farklı Dilin Kök veya Eklerinin Birleşmesiyle Oluşan Sözcükler

Orhan Pamuk gerek Türkçe kökenli sözcükleri gerekse başka dillerden gelme sözcükleri çeşitli yollarla birleştirerek yeni sözcükler türetmeyi sever. Farklı iki dilin unsurlarıyla türemiş sözcükleri kullandığı gibi bazen de üç farklı dilin unsurlarının birleşmesiyle meydana çıkmış sözcükleri kullanır. Bu başlıkta üç farklı dile ait sözcük veya eklerin birleşmesi sonucunda meydana gelmiş söz varlıklarının ait oldukları diller, sayısal veri ve örnekleri ile beraber tabloya aktarılıp değerlendirilmiştir.

Tablo 4.19: Tek Sözcüklü Üç Dilli Söz Varlıkları Dağılımı

Sıra No	Örnek Söz Varlığı	Ait Olduğu Diller	Tekrar Sayısı
1	başkimyager	Türkçe+Arapça+Farsça	24

2	fedakarlık	Arapça+Farsça+Türkçe	5
3	defterdarlık	Arapça+Farsça+Türkçe	2
4	hayalperestlik	Arapça+Farsça+Türkçe	2
5	Silahşörler	Arapça+Farsça+Türkçe	2
6	gayretkeşlik	Arapça+Farsça+Türkçe	1
7	halbuki	Arapça+Türkçe+Farsça	1
8	hayalperestçe	Arapça+Farsça+Türkçe	1
9	isyankarlık	Arapça+Farsça+Türkçe	1
10	kahverengili	Arapça+Farsça+Türkçe	1
11	kumaşçızade	Arapça+Türkçe+Farsça	1
12	menkıbenameci	Arapça+Farsça+Türkçe	1
13	Müslümanlaştırılma	Arapça+Farsça+Türkçe	1
14	Müslümanlaştırılmış	Arapça+Farsça+Türkçe	1
15	Müslümanlaştırıp	Arapça+Farsça+Türkçe	1
16	Müslümanlık	Arapça+Farsça+Türkçe	1
17	Panislamlık	Yunanca+Arapça+Türkçe	1
18	panislamist	Yunanca+Arapça+Fransızca	1
19	siyasallaşmadan	Arapça+Fransızca+Türkçe	1
20	turunculu	Farsça+Arapça+Türkçe	1

Orhan Pamuk’un Veba Geceleri adlı eserinde üç farklı dile ait sözcük veya eklerin birleşmesiyle meydana gelen söz varlığı unsurları yirmi şekilde olmuştur. Üç dilli sözcük türetmenin yirmisinde de Türkçe ve Arapça vardır. Kitapta üç dilin unsurlarını barındıran 20 farklı söz varlığı 50 kere tekrar etmiştir. İki farklı dilin birleşmesiyle meydana gelmiş sözcüklere Türkçeye ait bazen bir sözcük bazen de yapım eklerinin gelmesiyle üç dilli yeni sözcükler türemiştir.

•Üç dilli sözcük türetme yollarının 17’sinde Türkçeye ait ekler iki dilli sözcüklerle birleşerek yeni sözcük türetilirken, üç dilli sözcük türetme yollarının iki tanesinde Türkçe bir sözcük iki dilli bir sözcükle birleşmiştir.

“Halbuki gülsuyu İstanbul’da en nihayetinde muhallebici masasında kaşık kaşık içebileceğin bir şeydir.” (s. 55)

Arapça kökenli “hal” sözcüğü ile Farsça “ki” ekinin arasına Türkçe “bu” sözcüğünün yerleştirilmesiyle “halbuki” sözcüğü türetilmiştir.

“Zarar ziyan komitesinin adamları (defterdarlık memurları), malların toplanması, dükkânların baştan aşağı boşaltılıp kireçlenmesi sırasında...” (s. 136)

Arapça kökenli “defter” sözcüğü ve Farsça kökenli “dar” ekinin birleşmesi sonucu ortaya çıkmış iki dilin unsurlarını taşıyan “defterdar” sözcüğünün sonuna Türkçe “+lık” yapım ekinin eklenmesiyle “defterdarlık” sözcüğü meydana gelmiştir.

• Üç dilli sözcük türetmenin yollarının 16’sında Arapça birinci sözcüktür. İki tanesinde Yunanca birinci sözcük, birer tanesinde de Türkçe ve Farsça birinci sözcük olarak yer alırken ikinci ve üçüncü sözcük veya yapım eki başka dillere aittir.

“İngiliz hariciyesinin yarısı, aslında Abdülhamit'in panislamist siyasetinin başarısızlığa mahkum olduğunu anlamışlardır.” (s. 474)

Yunancaya ait “pan” ekine Arapçaya ait “islam” sözcüğü ve Fransızcaya ait “+ist” ekinin eklenmesiyle “panislamist” sözcüğü türemiştir.

“Adaya en sık gelen gemi şirketi Messageries Maritimes'ın kırmızılı, turunculu, duvarları uzak diyarların siyah beyaz egzotik fotoğraflarıyla kaplı bilet satış kulübesinin orada da bir olay çıktı.” (s. 171)

Farsçaya ait “turunç” sözcüğüne Arapçaya ait “î” eki ve Türkçeye ait “+lu” ekinin eklenmesiyle “turunculu” sözcüğü türemiştir.

“Bazı menkıbenameciler, tarihçiler ve siyasetçiler ise, Komutan'ın çizmelerinden ve zırhlılardan söz etmesini...” (s. 404)

Arapça kökenli “menkıbe” sözcüğü ve Farsça kökenli “name” sözcüğünün birleşmesi sonucu ortaya çıkmış iki dilin unsurlarını taşıyan “menkıbename” sözcüğünün sonuna Türkçe “+ci” yapım ekinin eklenmesiyle “menkıbenameci” sözcüğü meydana gelmiştir.

“Eski Başkimyager beş yıl önce Abdülhamit tarafından Paşa yapılmıştı.” (s.17)

Türkçe kökenli “baş” sözcüğü ve Arapça kökenli “kimya” sözcüklerinin birleşmesi sonucu ortaya çıkmış iki dilin unsurlarını taşıyan “başkimya” sözcüğünün

sonuna Farsça “+ger” ekinin getirilmesiyle “başkimyager” sözcüğü meydana gelmiştir.

• Üç dilli sözcük türetmenin yirmi türetme şeklinde de Arapça unsurlar bulunmaktadır. Üç dilli sözcük türetmenin 16 şeklinde Arapça birinci sıradaki sözcük olarak yer alır, sonra başka iki dile ait unsurlarla birleşerek üç dilli sözcükler meydana gelmiştir. Üç dilli sözcük türetmenin üç şeklinde ise Arapçaya ait unsur ikinci sırada yer almaktadır.

“Bazısı içten bir fedakarlık, din ve kardeşlik duygularıyla işi hevesle kabul eden gönüllülerin yarısından çoğu ölmüştür.” (s. 471)

Arapça kökenli “feda” sözcüğüne Farsça kökenli “+kar” yapım eki ve Türkçeye ait “+lık” yapım ekinin eklenmesiyle “fedakarlık” sözcüğü türemiştir.

“Abdülhamit'in "Panislamcılığı", Asya'da, Afrika'da, Avrupa sömürgelerine karşı Müslüman isyanlarından duyulan korku ve başka pek çok tarihi önyargı da kolay cevabın bulunmasında etkili oldu.” (s. 229)

Yunancaya ait “pan” ekine Arapçaya ait “islam” sözcüğü ve Türkçeye ait “+cılık” eklerinin eklenmesiyle “panislamcılık” sözcüğü türemiştir.

4.11. Üç Türkçe Kelimenin Birleşmesiyle Oluşan Sözcükler

Bu başlık altında Orhan Pamuk’un Veba Geceleri adlı kitabında üç Türkçe sözcüğün birleşmesi sonucu ortaya çıkan Türkçe söz varlıklarının dağılımı ve değerlendirilmesi verilmiştir.

Tablo 4.20: Üç Türkçe Sözcüğün Birleşimi

Söz Varlığı	Tekrar Sayısı	Dil
Büyükanneanne	8	Türkçe+Türkçe+Türkçe
alıkoyabil-	1	Türkçe+Türkçe+Türkçe
başvurabil-	1	Türkçe+Türkçe+Türkçe
önyüzbaşı	1	Türkçe+Türkçe+Türkçe
Toplam	11	

• Kitapta üç Türkçe sözcüğün birleşmesiyle ortaya çıkan 4 farklı söz varlığı 11 kere tekrar etmiştir. Üç Türkçe kelimenin birleşmesiyle oluşmuş bu dört söz varlığının iki tanesi isim soylu sözcük, ikisi tanesi fiil soylu sözcüktür.

“büyükanneannemi görür görmez ellerini öpmeyi unuttuğumu hatırladım.” (s. 531)

Türkçe kökenli isim soylu “büyük, anne, anne” üç sözcüğün birleşmesiyle “büyükanneanne” sözcüğü meydana gelmiştir. Yukarıdaki örnek cümlede söz konusu anlatıcı “annemin ninesi” dediği durumda annesinin, babası tarafından mı yoksa annesi tarafından mı ninesini kastettiği anlaşılmayacaktır. Onun için “büyükanneanne” diyerek annesinin anne tarafındaki ninesini demek istediği anlaşılmıştır.

“tecrit kamplarındaki çadırlara tıkalabilir ve hacdan alıkoyabilirdi.” (s. 93)

Türkçe kökenli fiil soylu “al-, koy-, bil-” üç sözcüğün birleşmesiyle yine Türkçe kökenli olan “alıkoyabil-” sözcüğü türemiştir.

“kocası dört yıldan fazlaya mahkum olduğu için Pakize Sultan Minger mahkemesine boşanmak için başvurabilirdi.” (s. 439)

Türkçe kökenli isim soylu “baş” sözcüğü ile yine Türkçe kökenli fiil soylu iki sözcük olan “vur-, bil-” sözcüklerinin birleşmesiyle Türkçe kökenli “alıkoyabil-” sözcüğü türemiştir.

“disiplinsizlikten hapsedilmiş Önyüzbaşı rütbesindeki Kolağası'nın...” (s. 322)

4.12. Veba Geceleri'nin Kavram Haritası

Bu kısımda Veba Geceleri adlı romanda söz varlıklarının en çok kullanıldıkları konulara değinilmiştir. Bu başlık altında, yüzden fazla kavramların tekrar ettiği konu başlıkları esas alınmıştır. Hangi konuda kaç söz varlığının kullanıldığına dair veriler tablolara aktarıldıktan sonra üçer örnekle değerlendirilmiştir.

Tablo 4.21: Söz Varlıklarının Konu Dağılımı

Sıra No	Konu	Sayı	Tekrar Sayısı
1	Siyasi ve yönetim	458	5.355
2	Sağlık, hastalık, ilaç, hastane, doktor	492	5.005
3	Yerleşim Birimi: Ülke, vilayet, il, ilçe, köy, kasaba	233	3.629
4	Askeri	296	2.519
5	Din: İslamiyet ve Hristiyanlık	309	2.437
6	Aile, akraba, evlilik	136	2.238
7	Adli ve hukuk	372	2.080
8	Coğrafi	155	2.006
9	Zaman: Yıl, ay, hafta, gün, saat, dakika	51	1.793
10	Ulaşım/Ulaşım Araçları	116	1.365
11	Kapalı Mekanlar: Otel, köşk, saray, postane, kütüphane, daire	101	1.245
12	Edebiyat	187	1.238
13	Eşya, araç gereç	144	1.199
14	Meslek	165	1.072
15	Kadın	44	1.054
16	Ekonomi	162	1.019
17	Vücut, organlar	71	926
18	Renkler	73	468
19	Fikir	67	455
20	Eğitim-öğretim	63	449
21	Hayvan	76	434
22	Giyim	82	352
23	Yönler	7	343
24	Yiyecek	64	325
25	Bitkiler	65	271
26	Diller	15	265
27	Yapılar	23	252
28	Tarih	136	205
29	İcat-mucit	22	172

30	Yapılanma: Örgüt, vakıf, şirket, kulüp, dernek, acente, teşkilat, kuruluş	28	170
31	Sanat	53	153

Veba Geceleri adlı romanın ana teması sağlık ve bağımsızlık olmakla birlikte bu iki ana tema çerçevesinde onlarca farklı konu da kitapta yer almaktadır. Söz varlığını barındıran yüzden fazla konunun tablosu yukarıda paylaşılmıştır. Tabloda belirtilen 31 konu başlığıyla alakalı kitapta geçen söz varlıklarının cümle içindeki kullanımları şöyledir:

- Bazı siyasi söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“Yani bir Osmanlı bayrağı bırakıp, iktidarı başkalarına teslim etme ve sonra adayı geri alma umudu da kalmamıştı Minger için.” (s. 330)

“yeni vali İbrahim Hakkı Paşa, Ramiz ve adamlarına kendisini tahta çıkaracak maceracı darbecilerden korkarak haremine saklanan bir veliaht şehzade gibi davranmıştı.” (s. 302)

“Veliaht Murat Efendi'nin Kurbağalıdere'deki köşkünde verdiği müzikli yemeklere Hürriyetçi, Meşrutiyetçi ve Parlamento yanlısı Şinasi, Ziya Paşa, Namık Kemal gibi şairler, gazeteciler, yazarlar katılıyordu.” (s. 504)

- Sağlık ve hastalıkla ilgili bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“Doktor İlias bu aşamaya gelmiş hastalara İzmir'de yaptığı tedaviyi uygulamaya çalıştı.” (s. 45)

“Ama çoğu zaman bu acil ve önemli işi karantina memurları değil, kendi özel muayenehaneleri olan ve küçük yerel hastanelerde, klinalerde ve eczanelerde hasta gören Rum doktorlar yapardı.” (s. 88)

“Hasta hayatta olsaydı, hıyarcığı kesip içindeki cerahati akıtmak acıyı biraz hafifletebilirdi.” (s. 43)

- Yerleşim birimleriyle ilgili bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“Kimyager Bonkowski Paşa'nın ölümü üzerine Damat Doktor'un Minger Vilayeti ve merkezi Arkaz'daki vebaya karşı mücadeleyi yönetmekle vazifelendirildiği ve derhal oraya gitmesi emrediliyordu.” (s. 68)

“Sami Paşa valiliği sırasında, Arkaz'dan telgraf hattı çektiği Dumanlı kasabasının onu çok seven zenginlerinden Ali Talip'in çiftliğindeki boş bir evde saklanıyordu.” (s. 414)

“Altı ülkenin birer temsilcisinden oluşan bir heyet Arnavutluk'u yönetecek, ülkenin başında bir de Düvel-i Muazzama'nın seçtiği Prens olacaktı.” (s. 513)

- Askeri bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“Hacı Gemisi İsyanı'ndan sonra Abdülhamit adadaki garnizona Şam'dan iki bölük Türkçe bilmeyen nefer yollamıştı.” (s. 77)

“Askerliğini yaptıktan sonra tezkere bırakmış, okuması yazması sınırlı olmasına rağmen Osmanlı ordusunda ortalama bir rütbe edinebilmiş, pek çok cephede savaşmıştı.” (s. 181)

“Selanik'ten gelen Hareket Ordusu ile Bakteriyolojihane yakınlarındaki Maçka Kışlası'nda ve Taksim'deki kışlalar arasında topların ve makinelî tüfeklerin kullanıldığı çatışmalar olduğunu” (s. 508)

- Dini bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“Camiler, kiliseler hemen açılacak, ezan ve çan sesleri işitilecek ve ölüleri kireçleme mecburiyeti kalkacaktı.” (s. 410)

“Şeyh Hamdullah döneminin belirleyici özelliği, camilerin ve kiliselerin, tekke ve manastırlarla birlikte, vebaya rağmen ibadete açılmasıydı elbette.” (s. 411)

“Bu yüzden veba konusunda vereceği vaazı, yalnız dindar Müslümanlar arasında değil, konsoloslar ve Hristiyan cemaat başları tarafından da merakla bekleniyordu.” (s. 301)

- Kitapta geçen aile, akrabalık ve evlilikle ilgili bazı söz varlıkları:

“Sabaha doğru karı koca geminin iniltiyi andıran sesi dinince uyandılar. Dışarısı hala kapkaranlıktı.” (s. 23)

“Nikah töreninin ortasında Büyük Toplantı Odası'nın liman yönündeki uzaktaki küçük kapısı açıldı ve içeri Pakize Sultan ile Damat Doktor girdiler.” (s. 219)

“Ecdadımın kurduğu Osmanlı Devleti altı yüz yıl sadık ve fedakar kullar sayesinde yaşadı.” (s. 489)

- Adliye ve hukukla ilgili bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“Yabancı ülke vatandaşları ile Osmanlı vatandaşları arasındaki davalar, Osmanlı mahkemesinde görülür ama konsoloslar çevirmen ve müdahil olabilirlerdi.” (s. 152)

“Eskiden o geri dönüşsüz, nemli karanlığa kadılar, hakimler yollardı sizi, şimdi doktorlar yolluyordu.” (s. 242)

“Çirkin cüppeler ne yazık ki yüz on altı yıl sonra çok tantanalı bir gelenek olmuştur ve Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay üyeleri dahil adanın bütün hukukçuları tarafından hala ciddiyetle ve gururla giyilmektedir.” (s. 416)

- Bazı coğrafi söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“O dağlık bölge halkının çok sevdiği Rum eşkıya Pavlo bizim gül imalathanelerinin olduğu çiftliğe gelip haraç isteyince oğlum ona hayır diyemez.” (s. 54)

“Bir de ‘tecrit’, Kale'nin limana, içeriye bakan kuytu yanında, mahkumlar ise güneyde açık denize bakan rüzgarlı Venedik kulesi ile Osmanlı binalarındaydılar.” (s. 242)

“Bir başka sefer de Terkos Gölü'nün topoğrafik, jeolojik özellikleri ve göl suyunun mikroskobik analizlerini içeren bir raporu yazarken ona birkaç öğrenci ve doktorla katılmış ve yine zekasına, çalışkanlığına ve disiplinine hayran kalmıştı.” (s. 19)

- Zaman ile ilgili bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“Askerler sakinleşip silahlarını susturana kadar en azından on dakika geçti.” (s. 105)

“Ama ben yarın öğlen Messageries Maritimes'ın Selanik gemisi için sana, ağabeyine ve yeğenine birer bilet ayırdım.” (s. 125)

“Sekiz ay sonra ölecek olan büyükdadem son pazar günü hariç o hafta sonu öğleden sonraları bir süre otelin lobisindeki siyah beyaz televizyonda gösterilen sandal yarışlarını seyretti.” (s. 534)

- Ulaşım ve ulaşım araçları ile ilgili bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“Orada çerçeveler içinde tarifeler, pullu renk renk zarflar ve posta kartı numuneleri ve üzerlerinde hem yerli hem ecnebi rakamlar olan pul dizileri, çeşit çeşit levhalar ve tarifeyi kullanmak için gerekli Osmanlı haritası vardı.” (s. 111)

“Bir saat sonra bütün rıhtımda ve özellikle Hamidiye Köprüsü, Majestik Oteli ve gümrük binasının çevresinde meraklı ve umutlu bir kalabalık birikmişti.” (s. 298)

“Bazan el ele tutuşarak tramvayla köprüden şehrin karşı yakasına geçer, bonmarşelere, pazarlara girerdik.” (s. 530)

- Kapalı mekanlarla ilgili bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“Splendid Oteli'nin modern mutfağından geçerek arka kapıdan çıktılar.” (s. 254)

“Pakize Sultan'ın yıllar sonra babalarının ölümü üzerine ablasına yazdığı ve ağabeyi ve ablalarıyla birlikte doğrudan babaları V. Murat'tan dinlediklerine göre önemli ilk büyük sürtüşme, Paris'te Elysee Sarayı'nda verilen bir davette çıkmıştı.” (s. 206)

“Kolağası'yla beraber yedi nefer Postane'nin girişindeki basamaklardan sahanlığa çıktılar.” (s. 263)

- Edebiyatla ilgili bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“İstanbul'da Rumeli göçmeni fakir bir ailenin kızıyla evlenmiş, küçük bir medresede ders vermiş, Fecir adlı bir şiiir kitabı yayımlatmış ve bir süre Karaköy gümrüğünde çalışmıştı.” (s. 285)

“Daha sonra Mabeyn başkatibine yardımcı olacak en büyük Türk romancılarından Halit Ziya bile Kırk Yıl adlı hatıralarında iki yaşlı damadın, üstelik fakir de olduklarını ima etmek için onların ‘Darüşşafakalı’ olduğunu hatırlatmıştır.” (s. 223)

“Vali Paşa'nın aklına rahmetli Namık Kemal'in ünlü ‘Hiç devlet kalesini gözden çıkarır mı !’ sözü geldi. Vatan Yahut Silistre'nin saf ve sevimli asker kahramanı İslam Bey söylerdi sözü.” (s. 273)

- Eşya ve araç gereçlerle ilgili bazı söz varlıklarının kullanımı:

“Karantina Neferleri, daha bir hafta önce bir ihbar üzerine Selanikli Seferidis ailesinin konağına kırdıkları arka kapıdan girmiş, kapıları, panjurlu pencereleri içeriden birkere daha çiviledikten sonra bütün evi bir kere daha lizolleyip yine aynı kapıdan çıkmıştı.” (s. 375)

“Hastalık ve salgın hakkında en sıradan şeylere, kuyu çıkırıklarına, kapı tokmaklarına, kilitlere, gaz lambalarına, güneşe çıkarılmış bir kilime bakarak kimsenin fark etmediği ama aslında çok da ortada olan bir şeyi gözleyebilmek istiyordu Damat Doktor.”

“Her yıl yapılan törenlerde önce Karantina Neferleri başlarında tarihi telgraf katibi kasketleri ve çantalarıyla garnizondan ‘Komutan burada!’ marşını ve diğer yeni Minger marşlarını söyleyerek aşağıya, Minger Meydanı'na inerlerdi.” (s. 506)

- Mesleklerle ilgili bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“Her sandalcı kahyasına bağlı bir hamallar ve kürekçiler takımı vardı ve bu takımlar yolcu gemilerinden sahile daha çok yük ve insan indirmek ve daha çok bahşış almak için birbirleriyle yarışarlardı.” (s. 76)

“Aslında hiçbir vali, mutasarrıf, esnaf, zenginler, hiç kimse karantina istemez.” (s. 100)

“Aktar Arif'in meşhur dükkânına, Zofiri'nin fırınına alışverişe inmiş.”
(s. 124)

- Kadınlarla ilgili bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“Zeynep'in annesi Emine Hanım ile Kolağası'nın annesi aynı mahalleden değillerdi ama son beş yıldır arkadaştlar.” (s. 149)

“Atinalı hanımefendiler, Avrupalı hamamlar gül rayihalı kremi ellerine özenle sürüyor, onu neredeyse pahalı parfüm gibi kullanıyorlar.” (s. 55)

“Bazı yıkayıcıların, özellikle Rifai tekkesinden gelenlerin, tekkeye ve bahçedeki ‘hastanede’ yatan hastalara mikrobu yeniden bulaştırdığını Minger Sağlık tarihçisi Nuran Şimşek rakamlarla göstermiştir.” (s. 472)

- Ekonomiyle ilgili bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“Evet, İstanbul'da Pakize Sultan'ın başta yalı olmak üzere mülkleri, Doktor Nuri'nin devlet hazinesinden hakkı olan damatlık ve memur maaşı ve başka gelirleri vardı ama ‘hıyanet-i vataniyye’ konusu düşmanlarının akılları içinde yer etmiş olabilirdi.” (s. 509)

“Onun Abdülhamit'in casusluğunu yaparak adada kaldığını her ay düzenli bir şekilde Osmanlı Bankası'nda şifrelenen yüksek maaşından anlıyordu.” (s. 371)

“Gönüllüler ordusunun maaşı için İstanbul'dan şimdiden tahsisat çıkmıştır !” (s. 130)

- Vücut ve organlarla ilgili bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“Elinin, yüzünün derisi koyulaşlıyor, kolunda, parmaklarında yaralar açılıyordu.” (s. 201)

“Sivrisinekler tarafından sürekli ısırıldıkları için boyunları, bacakları kırmızı lekelerle doluydu.” (s. 348)

“Kalbi düzensiz atıyordu; ciğerleri doluydu.” (s. 288)

- Renklerle ilgili bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“Sağ pencerede Kale'nin pembemsi beyazı ve limanın mavisi, sol pencerede de çam ve palmye ağaçları ve Eski Köprü belirdi.” (s. 313)

“Amca dedikleri bir adamın yardımıyla delikanlının soluk sarı renkli elbiselerini çıkardılar.” (s. 46)

“Rüzgarsız denizen aynasında şehrin çoğu pembemsi beyaz, kimisi sarımsı turuncu renkli evleri; ağaçların çeşit çeşit yeşili, Kale'nin külahlı kuleleri ve kilise ve camilerin kurşuni kubbeleri pırıl pırıl yansyordu.” (s. 75)

- Fikirlerle ilgili bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“Telgraf olmayaydı adadaki anarşi ve salgını iki haftada durdurabilirdi.” (s. 234)

“İstanbul'da camilerden çıkan örgütlü ve öfkeli kalabalıkların sokaklarda özgürlükçü, reformcu, batıcı yazarları öldürdüğünü...” (s. 508)

“Pakize Sultan'ın mektuplarını okuyanlar, daha sonra devlet tarihçilerinin yaptığı gibi o günlerde Komutan'ın ‘cumhuriyetçiliğine’ vurgu yapmanın abartma olduğunu görecektir.” (s. 368-369)

- Eğitim-öğretim ile ilgili bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“Rum Ortaokulu'nda derslerin başladığını, seyahat acentalarının önlerine duyuruların ve gemi şirketi reklamlarının yerleştirildiğini gördüler.” (s. 45)

“Bunun üzerine Padişah methini işittiği karantina uzmanı doktoru bütün binanın (taş yapı Cumhuriyet'te uzun süre Beşiktaş Kız Lisesi olmuştur) şartlarına da bir baksın diye oraya yollattı.” (s. 222)

“Osmanlı Devleti'nin ilk beş yüz yılında şehzadelerin üç temel eğitim yeri vardı: Saray okulu, ordu ve vilayetlerde valilik.” (s. 197)

- Hayvanlarla ilgili bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“Aşçı ve yamaklardan kimse gelmemişti dükkânına, zaten şu ara fare zehri satışı azalmıştı çünkü evlerde, sokaklarda ilk günlerdeki kadar fare görülmüyordu.” (s. 209)

“Pakize Sultan hür, beyaz ve zarif martıları severdi, gürültücü, hırçın ve arsız kargalardan -onlar daha zeki olmasına rağmen- hoşlanmazdı.” (s. 363)

“Köpeklerin bazıları aralarında dövüşüyor, bazıları ağızlarında insan uzvu ya da ölü fareyle hastalığı yayıyorlardı.” (s. 376)

- Giyimle ilgili bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“Vazgeçemediği iki entari geceliği, gömlek ve çamaşırları, çoğunu Nikiforo'nun eczanesinden yaptırdığı ilaçlarını ve Hurifilik üzerine İstanbul'daki şeyh dedelerinden kalma kitapları aldı.” (s. 382)

“Şeyh'in geldiği haberini alınca üzerinde kırmızı gelinlik ve başı iyice örtülü olarak hazır bekleyen Pakize Sultan odasından çıktı.” (s. 440)

“Tekkemin kurucusu, dedem Şeyh Nurullah'ın istediği gibi hepimiz yalnızca kendi eğirdiğimiz yün iplikten, dokuduğumuz kumaştan, ketenden, ecdadımızın bildiği şekilde kesip biçerek, kök boyalar ve Minger otlarıyla ve Çin'den gelen tozlarla boyayarak yaptığımız donlar, gömlekler, mintanlar, hırkalar, takkeler giyeriz.” (s. 287)

- Yönlerle ilgili bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“Kuzey ve batı limanlarından gelen gemilerin yolcuları karantinaya alınmıyorlar” (s. 297)

“Aşağıda, meydanda kalabalık artarken fotoğrafçılar hiç durmadan fotoğraf çekiyordı.” (s. 324)

“Şimdi doğan güneş, Beyaz Dağ'dan başlayarak adanın doğu cephesini çizen sivri ve sert tepeli sıradağların ve yalçın kayalıkların üzerine pembe bir ışık düşürüyor, batıya bakan tepeler ise koyu mor, hatta karanlık bir renge boyanmış gibi görünüyordu.” (s. 73)

- Yiyeceklerle ilgili bazı söz varlıklarının kullanımı:

“Burada karantina doktorlarının ve sürekli lizol püskürten pompacıların denetiminde şehir dışından gelen yumurta, ceviz, nar, otlu peynir, incir, kuru üzüm gibi "tehlikesiz" bulunan yiyecekler satılıyordu.” (s. 274)

“Sabah çocuklarıyla alışverişe çıkmış kadınlar, ceviz, kurabiye , güllü Minger çöreği ve limon satan seyyar satıcılar, kibar müşterisini sessizce tıraş eden bir berber ve son gemiden inen Atina gazetelerini satan çocuk şehirde hayatın olduğu gibi sürdüğünü gösteriyordu.” (s. 50)

“Bir başka seferinde, Degüstasyon lokantasında karşılaştıklarında Paşa gazeteciye herkesin önünde iyi davranmış, onu masasına oturtmuş, soğanlı kefal çorbası ısmarlamış.” (s. 144)

- Bitkilerle ilgili bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“Her bahar portakal ağaçlarının çiçeklendiği, sokakların hoş bir hanımeli, ıhlamur ve gül kokusuyla koktuğu, kuşların, böceklerin, arıların birden ortaya çıktığı ve martıların damlarda telaşla çiftleştiği günlerde şehirde hissedilen hareketin ve neşenin yerini bir sessizlik ve endişe almıştı.” (s. 166)

“O yıllarda hala babadan kalma macunlar, baharatlar, otlar, kökler, zehirler, afyon ve başka uyuşturucular satan eski tarz aktarlar, tıp eğitimiyle uyumlu modern eczanelere rakiptiler.” (s. 52)

“Bu bilgilerin karantinacı doktorlara kasteden kumpası düzenleyenlerin bulunmasına yardım edeceği inancıyla, mide ilacı karışımları için papatya, rezene, anason ve çöre otu kullanıldığını da kaydetti Doktor Nuri.” (s. 210)

- Dillerle ilgili bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“iki deli çarşıda, köprülerde, rıhtımın kalabalığında karşılaşırlarsa önce en edepsiz bir şekilde Rumca, Mingerce ve Türkçe karışımı bir dille küfürleşirler, sonra da tekme tokat birbirlerine girişirlerdi.” (s. 218)

“Buna kimse inanmadığı için karar Türkçe, Rumca ve Fransızca yazılarak kapıya asıldı.” (s. 266)

“Herkes kardeşse, ecdadımızın yüzlerce yıl konuştuğu Türkçe ve Rumca hatta İtalyanca ve Arapça niye Minger dilinden daha aşağı görülüyor diye soramaz kimse.” (s. 341)

- Yapılarla ilgili bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“Devletin, kalelerini, adalarını, memleketleri ve vilayetleri vere vere çekilmesi yüz elli yıldır sürüyordu.” (s. 273)

“heykeli çıkarıp İstanbul'a, Müze-i Humayun'a götürüp, tıpkı müdür Osman Hamdi Bey'in on beş yıl önce Sayda'da yine yıkıntı bir mağarada bulduğu ve hemen İskender lahdi dediği (değildi) lahit gibi meşhur etmek isterdi.” (s. 371)

“Hem Minger kraliçesinin heykeli artık niye İstanbul'a nakledilsin ki? Heykeli bizim imkanlarımızla çıkarınız ve saat kulesinin tepesine oturtunuz. Size bir ay müddet veriyorum.” (s. 372)

- Tarihle ilgili bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“Yağmurlu rüzgarlı 16 Ağustos 1901 Cuma günü tam elli bir kişi öldü.” (s. 436)

“En son 1897 Japon-Rus Savaşı, Jül Sezar ve bulaşıcı hastalıklar konusunda üç Fransızca kitap çevrilmişti.” (s. 157)

“Doktoramı Cambridge Üniversitesi'nde 19. yüzyılın ikinci yarısındaki Girit ve Minger adaları üzerine yaptığım için, mektupların yayına hazırlanmasını benden istemeleri kadar doğal bir şey olamaz.” (s. 499)

- İcatlarla ilgili bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

“Damat Doktor stetoskopuyla Şeyh'in yorgun gövdesini dikkatle dinledi.” (s. 288)

“Aslında canlı yayın kamerasına el sallamak ve onların beni televizyonda görmelerini istiyordum.” (s. 534)

“Beyoğlu'nda anacaddede açılan ilk Singer dikiş makineleri şubesinde çalışan ve dikiş makinesini Osmanlı'nın en ücra dağ köylerine

kadar götürmek için başarılı pazarlama tasarıları yapan romantik anarşist idama mahkum oldu.” (s. 505)

- Yapılanmayla ilgili bazı söz varlıklarının kullanımı:

“Yunanistan'ın Pantaleon şirketinin en son gemiyle Pelagos Eczanesi'ne yolladığı ve Selanik'ten Dafni dükkânına gelen solüsyonları da kullanabilirsiniz.” (s. 56)

"Cuma Yeni Cami'de vaazı ben vereceğim! zaten Vakıflar ve İstanbul tarafından da şimdiden onaylanmıştır.” (s. 289)

“İzmir Avcılar Kulübü'nü yardıma çağırdık. Halk sokaklarda fare avladı.” (s. 40)

- Sanatla ilgili bazı söz varlıklarının kitapta kullanımı:

"O günün ünlü otellerinin, başta Lazzaro Franco olmak üzere birkaç ünlü dükkânın ve tabii eczane ürünlerinin katalog resimlerini ve kutularını çizirdi.” (s. 58)

“Minger Sağlık Müdürlüğü Venedikliler zamanından kalma, dört yüz küsur yıllık, küçük gotik taş bir binaydı.” (s. 89)

“İlk yarışmanın birincisi, daha sonra Minger Milli Marşı olarak bestelenecek ve konusu ada, hürriyet, bağımsızlık olan bir şii olacaktı.” (s. 370)

4.13. Veba Geceleri Romanında Söz Varlığı Unsurlarının Alındığı Diller

Veba Geceleri romanı Türkçe dışındaki dillerden sözcük alma bakımından zenginlik göstermektedir. Kitapta Türkçe dışında 35 farklı dilden söz varlığı kullanılmıştır. Bazı dillerden onlarca, bazı dillerden yüzlerce, bazı dillerden binlerce söz varlığı alınmıştır. Söz varlığının alım sayısı çoktan aza olacak biçimde dillere göre aşağıda sıralanmıştır.

Tablo 4.22: Söz Varlığı Alınan Diller

Sıra No	Dil
1	Arapça

2	Farsça
3	Fransızca
4	Rumca
5	İtalyanca
6	İngilizce
7	Yunanca
8	Latince
9	Almanca
10	İbranice
11	Slavca
12	Sanskritçe
13	Hititçe
14	Lehçe
15	Macarca
16	Çince
17	Ermenice
18	Sırpça
19	Bulgarca
20	İspanyolca
21	Esperanto
22	Hintçe
23	Felemenkçe
24	Fenikece
25	Endonezce
26	Gürcüce
27	İskoçça
28	Japonca
29	Fince
30	Rumence
31	Rusça
32	Soğdça
33	Somalice
34	Süryanice

Bir söz varlığından on söz varlığına kadar, on söz varlığından yüz söz varlığına kadar, yüz söz varlığından bin söz varlığına kadar ve binden daha fazla söz varlığının alındığı diller örnekleriyle birlikte aşağıda paylaşılmıştır:

- Binden fazla söz varlığının alındığı diller: Arapça, Farsça.

Arapça: “Derken bir tulumbacı memur onlara yaklaştı ve üzerlerine ilaçlı su pompaladı.” (s. 170)

Farsça: ““Buraya şehir dışından, köylerden de geliyorlar.” (s. 180)

- Yüz ile bin arası farklı söz varlığının alındığı diller: Fransızca, İngilizce, İtalyanca, Rumca, Yunanca.

Fransızca: “Doktor Nuri de Murakabe Nazırı'nın, işlerine dönen memurları tek tek kendi etkisine aldığını görüyordu.” (s. 479)

İngilizce: “Gümrükten geçip Aziziye'ye çıkınca kamarot Thomas Cook şirketi üzerinden kendisine şifreli iki telgraf geldiğini söyledi.” (s. 68)

İtalyanca: "Hayır, İzmir'de ahali karantinanın şart ve faydalı olduğunu görür görmez Valilik ve Karantina Heyeti'yle fevkalade bir işbirliği yapmıştır.” (s. 37)

Rumca: “birbirlerini kazıklamaktan başka bir şey bilmeyen o konsolosların kahrını çekemem. Hiçbiri konsolos değildir, viskonsüldürler.” (s. 57)

Yunanca: “Kambur katibin peşinden hafif yokuşlu bir yoldan çıkıp tek katlı bir daireye girdi.” (s. 159)

- On ile yüz arası farklı söz varlığının alındığı diller: Almanca, İbranice, Latince, Sırpça.

Almanca: “mektubuna 40 paralık normal tarifeye ilave olarak 1 kuruş taahhüt ve 1 kuruş iade ilmuhaberi talep etti.” (s. 113)

İbranice: “ikinci çocuğu Süleyman'ı doğurduğu 1908'de yalnızca bir mektup yazmıştır.” (s. 508)

Latince: Vilayet binasının bahçesinde gezinen kirpinin ve ağustos böceklerinin seslerini dinlediler.” (s. 96)

Sırpça: “Şimdi siz bir kraliçesiniz. Bu da milletlerarası siyasi bir meseledir.” (s. 476)

• Bir ile on arası farklı söz varlığının alındığı diller: Amerika yerli dili, Bulgarca, Çince, Endonezce, Ermenice, Esperanto, Felemenkçe, Fenikece, Fince, Gürcüce, Hintçe, Hititçe, İskoçça, İspanyolca, Japonca, Lehçe, Macarca, Rumence, Rusça, Sanskritçe, Slavca, Soğdça, Somalice, Süryanice.

Amerika yerli dili: “Padişah'ın gemideki maun kaplamalı, altın yaldızlı, çerçeveli, aynalı şahane odasının aynısı Mahmudiye zırhlısında da vardı.” (s. 22)

Bulgarca: “Anneleri babaları ölen kimsesiz Rum ve Müslüman çocukları bir çete kurmuşlar.” (s. 144)

Çince: “Pakize Sultan Hong Kong'daki ingiliz gazeteleri aracılığıyla haberdar oldu.” (s. 508)

Endonezce: “Cava'dan Fas'a dünyanın her yerinden Müslüman erkekler tarihte ilk defa böylesine kalabalıklar halinde bir araya geliyorlar.” (s. 71)

Ermenice: “Bu yüzden ressam arkadaşı Osgan Kalemciyan'ı aramıştı.” (s. 58)

Esperanto: “Bir nefeslik ışıktaki bir kadın, bir gölge, Mingerce “Akva nukaru !” (Su şurada !) diye fısıldadı.” (s. 151)

Felemenkçe: “Sami Paşa kendini yalnız hissettiği ve kederlendiği zamanlarda Belçika yapımı saati eline alır.” (s. 292)

Fenikece: “Somali'deki çılgın Molla'nın isyanına ve Afrika ve Asya'daki Batı karşıtı diğer İslamcı isyanlara da anlayışla bakıyordu.” (s. 30)

Fince: “Bir kere saat on bir matinesine bana “uygun” bir filme gittik (Jacques Tati, Mon Oncle).” (s. 530)

Gürcüce: “İngiltere ve Başvekil Gascoyne Cecil'in hükümeti tarafından ilk defa tanınmak Minger halkına gurur verecek.” (s. 474)

Hintçe: “Daha da fazla isyan etmesinler diye İngilizler koleranın Ganj Nehri'nden yayıldığını söylemiyorlar artık.” (s. 72)

Hititçe: “Bunun İzmir'de hastadan hastaya değiştiğini söyledi Doktor İlias.” (s. 109)

İskoçça: “Padişah okuyup sevmiş ve yazar Conan Doyle'u takibe almıştı.” (s. 157)

İspanyolca: “İzmir'den gelen sigaraları, çikolataları ve mobilyaları satan...” (s. 166)

Japonca: “düdüğünün tiz sesini Arkaz'da herkesin tanıdığı Saghalien ve daha kalın sesli Equateur ile Giritli Pantaleon şirketinin...” (s. 15)

Lehçe: “Katolik cemaatinden birkaç yaşlı dışında Polonya ordusundan Osmanlı ordusuna geçmiş bir subayın Minger'de yaşayan oğlu vardı kilisede.” (101)

Macarca: “maden suyu ve konserveler, Hunyadi Yanos müshilleri, İngiliz Atkinson kolonyalan, Almanya'dan sipariş edilmiş Aspirin kutuları...” (s. 53)

Rumence: “birinci sınıf öğrencisi Yani Hacıpetru sonradan anlaşılacağı gibi aslında difteriye yakalanmıştı.” (s. 299)

Rusça: “Kahya Seyit ile sandalı ayarlayan Mecid, Kolağası'ndan şapka giymesini özellikle istemişlerdi.” (s. 254)

Sanskritçe: “Doktor Nuri önlemin salgının kırsal bölgelerde ilerlediği Hindistan'da, Keşmir'de, Bombay'ın içlerinde uygulandığını söyledi.” (s. 44)

Slavca: “Minger ihtilali'nden çok sonra bitirilip tepesine saat değil arkeolog Selim Sahir'in çıkardığı Tarıçça Mina heykeli...” (s. 526)

Soğdça: “tarife dışı bir vapurun düdüğünü işitmek bütün kenti meraklandırdı.” (s. 75)

Somalice: “Somali'deki çılgın Molla'nın isyanına ve Afrika ve Asya'daki Batı karşıtı diğer İslamcı isyanlara da anlayışla bakıyordu.” (s. 30)

Süryanice: “Oysa Halep daha kalabalık, büyük bir vilayetti, Urfa ve Maraş da oraya bağlıydılar.” (s. 291)

4.14. Sıklık Oranı En Yüksek Yüz Söz Varlığı

Bu başlık altında, kitap boyunca en çok tekrar eden söz varlığı tablosu verilerek değerlendirme yapılmıştır. En çok tekrar eden söz varlıklarının sayısal verileri, görevi ve ait oldukları diller tabloda gösterildikten sonra kitapta cümle içindeki kullanımı ile birlikte örneklendirilecektir.

Tablo 4.23: Sıklık Oranı En Yüksek Yüz Söz Varlığı Dağılımı

Sıra No	Söz Varlığı	Tekrar Sayısı	Görev	Ait Olduğu Dil
1	ve	4.641	bağlaç	Arapça
2	bir	3.846	isim	Türkçe
3	bu [sıfat]	1.909	isim	Türkçe
4	o	1.506	isim	Türkçe
5	için	1.183	edat	Türkçe
6	de	1.061	bağlaç	Türkçe
7	ama	1.018	edat	Arapça
8	da	961	bağlaç	Türkçe
9	gibi	945	edat	Türkçe
10	çok	885	isim	Türkçe
11	olduğu	881	sıfat fiil	Türkçe
12	kendi	813	isim	Türkçe
13	bu [zamir]	709	isim	Türkçe
14	ada	700	isim	Türkçe
15	de-	610	fiil	Türkçe
16	gün	582	isim	Türkçe
17	daha	577	edat	Türkçe
18	en	549	isim	Türkçe
19	karantina	523	isim	İtalyanca

20	şey	511	isim	Arapça
21	iki	499	isim	Türkçe
22	Vali	478	özel	Arapça
23	ev	470	isim	Türkçe
24	sonra	459	isim	Türkçe
25	İstanbul	443	özel	Rumca
26	—DAn sonra	442	edat	Türkçe
27	her	434	isim	Farsça
28	veba	415	isim	Arapça
29	bütün	410	isim	Türkçe
30	Minger	409	özel	İngilizce
31	diye	401	zarf fiil	Türkçe
32	değil	396	edat	Türkçe
33	var	393	isim	Türkçe
34	yer	390	isim	Türkçe
35	ol-	386	fiil	Türkçe
36	Pakize Sultan	380	özel	Farsça Arapça
37	ile	378	edat	Türkçe
38	doktor	377	isim	Fransızca
39	yıl	374	isim	Türkçe
40	Doktor Nuri	363	özel	Fransızca Arapça
41	Sami Paşa	363	özel	Arapça Türkçe
42	olan	351	sıfat fiil	Türkçe
43	gemi	347	isim	Türkçe
44	iste-	345	fiil	Türkçe
45	önce	345	isim	Türkçe
46	Kolağası	334	özel	Türkçe+Türkçe
47	Abdülhamit	330	özel	Arapça+Arapça
48	Müslüman	326	özel	Arapça+Farsça
49	ara	324	isim	Türkçe
50	ben	321	isim	Türkçe
51	oda	320	isim	Türkçe
52	salgın	320	isim	Türkçe

53	büyük	313	isim	Türkçe
54	gör-	310	fiil	Türkçe
55	herkes	303	isim	Farsça+Farsça
56	yeni	299	isim	Türkçe
57	şehir	294	isim	Farsça
58	Osmanlı	293	özel	Arapça+Türkçe
59	sokak	292	isim	Arapça
60	konu	288	isim	Türkçe
61	eski	281	isim	Türkçe
62	olarak	277	zarf fiil	Türkçe
63	padişah	274	isim	Farsça
64	kişi	273	isim	Türkçe
65	kapı	269	isim	Türkçe
66	Komutan	261	özel	Türkçe
67	söyle-	260	fiil	Türkçe
68	hem hem de	252	bağlaç	Farsça Farsça Türkçe
69	ilk	249	isim	Türkçe
70	bile	245	edat	Türkçe
71	karı	244	isim	Türkçe
72	Rum	244	özel	Arapça
73	gel-	232	fiil	Türkçe
74	Bonkowski Paşa	231	özel	lehçe Türkçe
75	son	228	isim	Türkçe
76	Vali Paşa	228	özel	Arapça Türkçe
77	hiç	227	isim	Farsça
78	zaman	221	isim	Arapça
79	bura	219	isim	Türkçe
80	arka	216	isim	Türkçe
81	çocuk	216	isim	Türkçe
82	gelen	216	sıfat fiil	Türkçe
83	mı, mi, mu, mü	216	edat	Türkçe
84	iç	213	isim	Türkçe
85	siz	213	isim	Türkçe

86	hemen	210	isim	Farsça
87	biz	208	isim	Türkçe
88	kız	207	isim	Türkçe
89	şimdi	206	isim	Türkçe
90	aynı	205	isim	Türkçe
91	memur	204	isim	Arapça
92	Paşa	204	özel	Türkçe
93	ya da	202	bağlaç	Türkçe
94	kadar	199	edat	Arapça
95	üzeri	199	isim	Türkçe
96	küçük	198	isim	Türkçe
97	tekke	197	isim	Arapça
98	anla-	196	fiil	Türkçe
99	koca [eş]	196	isim	Türkçe
100	pek çok	196	isim	Türkçe Türkçe
Toplam		48.157		

En çok tekrar eden yüz söz varlığı farklı söz varlığı sayısı olarak, kitapta kullanılan toplam 14.927 farklı söz varlığı içinde % 0,67 olarak yer almıştır. 139.499 kere tekrar eden söz varlığı içerisinde en çok kullanılan yüz söz varlığı 48.157 kere tekrar ederek kitapta % 34,52 oranla yer almıştır. Bu da demek oluyor ki en çok kullanılan yüz söz varlığı kitabın üçte birini geçmektedir. Yaklaşık bir hesapla, Veba Geceleri’ndeki üç söz varlığından biri yukarıda listesi verilmiş yüz söz varlığından seçilmiştir. Yani Veba Geceleri romanını okuyanların karşısına yukarıdaki yüz söz varlığından birinin her an çıkma olasılığı çok yüksektir. Okuyucunun karşısına “ve, bir, bu, o, için, de, da, ama, gibi, çok” söz varlıkları yüzlerce, hatta binden fazla çıkmaktadır. En çok kullanılan yüz söz varlığının toplam söz varlığı içinde 48.157 defa tekrar ederek kitabın üçte birini oluşturması kitabı söz varlığı monotonluğuna itmiştir.

En çok kullanılan yüz söz varlığı sözcük türlerine göre sınıflandırıldığında seksen sekizinin isim, beş tanesinin fiilimsi, yedisinin fiil olduğu görülmektedir. Seksen sekiz isim soylu söz varlığının elli sekizi tür (cins) ismiyken, on beşi özel isim, on beş tanesi edat ve bağlaçtır. Beş fiilimsinin üçü sıfat fiil, ikisi zarf fiil görevinde kullanılmıştır. İsim fiil ise en çok kullanılan yüz söz varlığının içinde geçmemektedir.

En çok kullanılan yüz söz varlığı ait olduğu alanlara göre gruplandırıldığında şu alanlarla ilgili oldukları görülmektedir: Siyasi-Askeri (10), Sağlık-Hastalık (5), Ülke-Şehir (5), Aile-Akrabalık (4), Zaman (4), Din-İrk (3)...

En çok kullanılan söz varlıklarının ait olduğu alanlar ile Veba Geceleri kitabının konusu paralellik göstermektedir. Kitapta yeni kurulan bir ülke anlatılmaktadır ve askeri, siyasi, bürokratik, politik temaslar ve girişimler olmaktadır. Bu da kitapta askeri ve siyasi söz varlıklarının fazla kullanılmasına sebep olmuştur.

Yeni kurulan Minger adlı ülkede, kitabın isminden de anlaşılacağı üzere, veba salgını hastalığı bulunmaktadır. Salgın ve hastalıklarla mücadele edildiği için sağlık ve hastalıkla alakalı kavram çok kullanılmıştır. Çok kullanılan kavramların ait olduğu alanlar kitabın konusuyla uyumluluk içindedir. Yeni kurulmuş Minger ülkesinde Osmanlı Padişahının kızı, yeğeni ve damadının yerleşmeleri; ülkenin şehir yapılanması ve dışarıyla temaslarının revaçta olması; ülkede farklı din ve ırklara mensup unsurların yaşaması; tarihi konuları anlatan kitabın yıl, gün gibi zaman ifade eden kavramlarının sık sık kullanılması sonucu sağlık, hastalık, ülke, şehir, aile, akrabalık, zaman, din ve etnik yapılarla alakalı söz varlığı sayısını artırmıştır.

Veba Geceleri romanında en sık tekrar eden söz varlıklarının cümle içindeki birer örneği aşağıda paylaşılmıştır. Örnek cümlelerde yer alan en sık tekrar eden söz varlıkları italik ve altı çizili olarak gösterilmiştir.

- Kullanım sıklığına göre söz varlıklarının cümle içindeki kullanımı şöyledir:

“Mektuplardaki dünyanın gerçekliğinden İstanbul, Minger ve İngiliz ve Fransız arşivlerinde çalışarak ve dönemden söz eden belge ve hatıratları gözden geçirerek emin oldum.” (s. 12)

“Osmanlı Devleti'ni temsil eden bir öğrencisinin çalışmaları için değil, bir Sultan ile; Osmanlı hanedanının bir üyesi, bir padişah kızıyla evlendiği için geldiğini anlayarak gülümsedi.” (s. 20)

“Bonkowski Paşa bu manzarada uğursuz bir yan hissetti. Yıllar önce Padişah Abdülhamit'ten bu adada gül yetiştirme imtiyazı almış olmasına rağmen adaya ilk geliyordu. Yıllarca bu ilk ziyaretin eğlenceli, neşeli ve törenli olacağını hayal etmişti.” (s. 34)

“Bu ordunun karargahının Garnizon'daki fırının az ötesindeki barakada olmasına o sırada karar verildi ve ambar gibi kullanılan oda o sabah boşaltılmaya başlandı.” (s. 142)

"Padişahımız hazretlerinin beni adaya yalnız karantinayı tesis etmek için değil, Bonkowski Paşa'nın katilini bulmak için yolladığını da biliyorsunuz." (s. 147)

"Hindistan'da, Çin'de binlerce kişiyi öldüren de aynı mikrop, aynı salgındır. İzmir'e gelen de odur." (s. 20)

“aslında İstanbul'da yaşayan ama evinin tamirat işleri için adaya gelmiş Feritzade Celal... Ama adanın Müslüman nüfusunun çoğunluğu bu ilk telaştan etkilenmemişti.” (s. 134)

“Çin hakkında da bu kadar malumata sahip olması yeni evlilerin hayranlığını daha da artırdı.” (s. 23)

“Bu yüzden kendimi bir padişah kızı, bir sultan gibi hissederken bir romancı gibi davrandığıma kolaylıkla inanıyorum.” (s. 12)

“Osmanlı aydınları arasında çok sevilen ve Fransızcadan Türkçeye yeni geçen kelimelerdi bunlar) hocası Bonkowski Paşa'ya çok saygısı vardı.” (s 20)

“misafirhane odalarında neler olduğunu, neyin gölge, neyin bir dolap, neresinin pencere olduğunu anlamaya çalışırken...” (s. 36)

“Roman sanatı kendi yaşadığımız hikayeleri başkalarının hikayesi gibi, başkalarının yaşadığı hikayeleri de kendimiz yaşamışız gibi yazabilme hünerine dayanır.” (s. 12)

“Bu hem bir tarihi roman hem de roman biçiminde yazılmış bir tarihtir.” (s. 11)

““On beş ölü o küçük ada için büyük rakam !” (s. 21)

““Tartışması bitmez bir konudur bu!’ dedi. ‘Zavallı DoktorJean-Pierre'in hikayesini bilirsiniz !’ dedi” (s. 21)

“etrafta asla fare ve pire olmamasına rağmen üç gün sonra da vebadan ölmüştü.” (s. 118)

"Balkona çıkarsak belki daha iyi hisseder, daha iyi hatırlarsın." (s. 537)

“Doğu Akdeniz'in incisi Minger Adası'nın yaşamındaki en yoğun ve en sarsıcı altı ayı anlatırken, çok sevdiğim bu ülkenin tarihini de hikayeme kattım.” (s. 11)

“veba ve karantina hiç yokmuş gibi davranıyordu.” (s. 252)

"Dedikodusu edilir diye korkacak bir şey kalmamış"

“Son iki gün boyunca seçkin neferleri az sonra yapacakları şey konusunda hazırlamıştı” (s. 262)

“telaşla oğlunun iki gözünü elleriyle kapatıp Vali'nin arabasını görmesini engelledi.” (s. 275)

“ev için iki ayrı model dezenfektasyon pompası sipariş etmişti.” (s. 137)

“üç gün sonra yirmi yıldır tanışıyorlarmış gibi Kolağası Kamil'e güvenmiş, bir süre sonra ağabeyleriyle konuştuğu gibi hızlı hızlı, zaman zaman da bağırarak konuşmaya başlamıştı.” (s. 236)

“İstanbul'da sokak ortasında hayvan kesen mezbahaların sağlık durumunu incelemişlerdi.” (s. 19)

“Bonkowski Paşa yıllardan sonra ilk defa gördüğü Sami Paşa'ya bir an güvenebileceğini hissetti.” (s. 37)

“Merak etmeyiniz, gittiğiniz her ev, her bina valilik mensupları, satıcı kılığındaki casuslar ve başka adamlarımız tarafından çok yakın bir gözetim altında olacaktır.” (s. 42-43)

“gardiyan Bayram'ın vabadan öldüğünü ve buradaki salgının veba olduğunu anladılar.” (s. 43)

“Vali Paşa bütün şeyhleri, en tesirlisinden en sahtekarına muska yazan bütün hocaları, manastırlarda benzeri iş yapanları bizim muhbirlere izletir.” (s. 48)

“Nikiforo da dükkânını kapayıp doğup büyüdüğü Minger'e yerleşmişti.” (s. 52)

“aşçıyı ibret ve nam olsun diye arabacı kırbacıyla cezalandırdı.” (s. 54)

“Adamız Selanik, İzmir, İstanbul gibi sert bir yer değildir.” (s. 83)

“Üstelik burada karantina doktorlarını katletmeye azimli bir güç var.” (s. 100)

“Ama dezenfektanlı solüsyonun yetmeyeceği bazı yerlerin askerlere boşaltılmasından sonra yakılmasının en uygunu olduğunu da bilirdi.” (s. 85)

“Adada salgın yüzünden sokaklara çıkmanın tehlikeli olduğunu gerçekçilikle ilk kabul edenlerden biri Pakize Sultan oldu.” (s. 85)

“Pakize Sultan, Başkimyager'in bile evhamlı Padişah'ın korkularından ve cezalarından payını aldığına hükmetti.” (s. 22)

“Bonkowski Paşa ile muavini alt güvertede merdiven başında belirdiler.” (s. 24)

“Dedikoduları çıkaranlar bu karantinacı yaşlı Rum doktorlardır.” (s. 38)

“Doğu'dan gelen veba hastalığına karşı Osmanlı Devleti'nin alması gereken önlemler konusunda Padişah Abdülhamit'e dört yıl önce bir ‘layiha’ yazmıştı.” (s. 16)

“bu evlilikten sonra Doktor Nuri'nin parlaklığı ve başarıları unutulmuş, bir damat olduğu daha çok hatırlanır olmuştu.” (s. 20)

“Adanın valisi Sami Paşa'yı kaymakam, mutasarrıf olduğu çok eski zamanlardan tanırım !” (s. 21)

“Osmanlılara da karşı olan milliyetçilerin isyanı olduğunu daha ilk gün anlamış,” (s. 31)

" Karantina söylentilerinden sonra tarifeli gemilerde azalma, tarifersizlerde artış oldu.” (s. 56)

“Adanın mermer ticaretiyle zenginleşen Rumları koleralı o felaket günlerini unutmak için o arsaya büyük bir kilise yapmak istiyordu.” (s. 62)

“kendinden önce tahta oturan ağabeyi V. Murat'a sıkı bir hapis hayatı yaşatmıştı.” (s. 65)

“Padişah kızının muhafızı Kolağası da güverteye çıkmış, onlarla manzaraya bakıyordu.” (s. 73)

“Padişah kızına amcası Abdülhamit'i evhamlandırmadan nasıl davranması gerektiğine karar verememiş.” (s. 78)

“Bu yüzden de Müslüman sandalcılar az iş alıyor ve geçim sıkıntısından sandallarını satıyorlardı.” (s. 82)

“Hacılar ile Rum, Ermeni ve Yahudi doktorlar arasında kavgalar, sürüşmeler çıkıyordu.” (s. 102)

““Paşam, size bulaşan hastalığı ben de isterim. Kötü günde size içeri almayacağıma ben öleyim.” (s. 125)

“ambar gibi kullanılan oda o sabah boşaltılmaya başlandı.” (s. 142)

“Abdülhamit salgını çıkaranın bir mikrop olduğuna hükmedip, başkımagerini numune almaya yollamıştı.” (s. 18)

“Sonra acı yine dalgalar halinde geliyor ve o gücün kendinden çok daha büyük olduğunu kederle anlıyordu.” (s. 26)

“Artık ölmekte olduğunu seziyor, bunu bir haksızlık olarak görüyor, niye kendisinin seçildiğini sormak istiyor, ağlıyordu.” (s. 26)

"Çünkü herkesten başka" bir soydan olduğu için herkese aynı mesafede durup en objective, en doğru kararları verebilirdi.” (s. 491)

“İstanbul ve baba özlemini acıyla hissedince, kendini yatıştırmak için

ablasına yeni bir mektuba başladı.” (s. 484)

“Her üç olayda atılan silahlar sokağa çıkma yasağından beri aşırı bir sessizliğe bürünen şehirde yankılanmış” (s. 463)

"Artık Osmanlı vilayetine bağlı alelade bir karantina heyeti değiliz!" (s. 456)

"sokaklarda daha ilk ayda neredeyse her üç evin biri bulaşıktı, şimdi kim bilir vaziyet nedir?" (s. 451)

“felaketten nasıl çıkılabilir konusunda aralarında meşveret etmişler.” (s. 446)

“Pakize Sultan bu sürede pek çok kereler kapıdan çıkıp Sami Paşa'nın eski odasına gitmek istedi.” (s. 437)

“Gidip kendisini bir karantina doktoru olarak değil, bir Mingersever olarak savunması gerekiyordu ne yazık ki.” (s. 436)

“Ama, padişah hazretlerinin size verdiği başka bir vazifeyi naçizane muvaffakiyede ve bütün tafsilatıyla neticelendirmekten kıvanç duyuyoruz.” (s. 408)

“Başnezaret binasında şehirde tam ne olup bittiğini anlamış olan tek kişi yoktu.” (s. 401)

“Komutan'ın kapısını vurdular. Beyaza boyalı kalın ahşap kapı açılmadı. Uzun bir süre bekleyip bir kere daha kapıya vurdular.” (s. 399)

“Sami Paşa, Komutan'ın küskün küçük bir çocuk gibi konuşmayı reddedeceğini de hissetti hemen.” (s. 400)

“gökyüzündeki bir bulutun tam Minger bayrağındaki gül şeklinde olduğunu söyledi.” (s. 402)

“Hem bütün şehirden, Kale'den hem de güneyden ve doğudan gelen gemiler tarafından hemen görülen bir yerdi burası.” (s. 407)

“Doktor Nuri karısına Komutan'ın ilk gün hastalığım herkes gibi sakladığını, ikinci gün ise çocuk gibi davrandığımı söylemiştir.” (s. 401)

"Paşam, böyle bir millete adalı Rumlar inansa bile bakalım Müslümanlar inanacak mı?" (s. 406)

"paşa kızı olduğu için kendisinde hakkı gören karısına çok kızılıyordu ama nedense karısı ve iki kızıyla Üsküdar sahilinde güneşte boş boş oturmaları sürekli gözünün önünde canlanıyordu." (s. 420)

"Şeyh Hamdullah yönetimi de bir süre sonra veba salgınını adadaki Rumları kaçırmak ve sindirmek, adadan kaçmış Rumları adadan uzak tutup Müslümanları adada çoğunluk konumuna getirmek için kullanmaya başlamıştı." (s. 423)

"Maatteessüf Sherlock Holmes usulünün muvaffak olamadığı manasına geliyor." (s. 427)

"Bence bu işin Ramiz'in üzerine kalacağını hesaplayan biri öldürmüştür zavallı Bonkowski Paşa'yı." (s. 94)

"Kimsesiz, yoksul ve yaşlıların çoğu son hafta içerisinde başka yerlere gitmişlerdi zaten." (s. 97)

"Vali Paşa o kumaş parçasını yanlış anlayıp bayrak sanmışlardır!" (s. 101)

"Böyle bir kitapla yakalanmak bütün hayatını karartabileceği için kitabı ada dışına hiç çıkartmıyor." (s. 111)

"O zamanlar herkes adresi kendine göre yazar, bazıları mektup yerine varsın diye bir de dua eklerdi zarfa." (s. 111)

"Buraya her girişinde Vali Paşa'nın burnuna nemli, küflü bir mutfak ve ıslak taş kokusu çarpardı." (s. 123)

"arkasından bütün dükkânı karbolik asitli sıvıyla yoğun bir şekilde dezenfekte etmişti." (s. 138)

"Bu çocuklara veba işlemiyormuş. Ölmüş anneleri ve babalarıyla koyun koyuna uyusalar dahi hastalanmıyorlarmış." (s. 144)

“vakur tavrı İstanbul'dan iki ay önce gelen hakimde hem bir saygı uyandırdı hem de onu sinirlendirdi.” (s. 153)

“Haksızlığa uğramanın öfkesi miydi bu, yoksa yüksek bir yerde güvendiği mi vardı?” (s. 195)

“Hanedan içinde aldıkları yer, onlara emir, iş ya da benzeri bir sorumluluk verilmesini güçleştiriyordu.” (s. 197)

"Bonkowski Paşa'nın kimi sokaklarda yakma kararı vereceği için öldürüldüğünü siz söylediniz." (s. 279)

"Şartınızı Vali'ye hemen söyleyeceğim ve ısrar edeceğim." (s. 289)

"Ama böyle bir şey ancak biz orada bulunmasaydık vuku bulabilirdi.” (s. 293)

“Osmanlı hanedanının bir üyesi, bir padişah kızıyla evlendiği için geldiğini anlayarak gülümsedi.” (s. 20)

“Ama şimdi bu çizgi sayenizde tıpta ve karantinada ortadan kalkmıştır." (s. 20)

“Kusmuk ve kan lekeleri ve tuhaf koku da aynıydı.” (s. 43)

“Postanenin kapısındaki bir memur üzerlerine gül kokulu lizollü su sıktı.” (s. 60)

"Paşam, yasakları bol keseden yazıyoruz." (s. 116)

“Hepsi bu felaket günlerini yaşamayıp ya da adadan uzaklaşıp hastalık bitene kadar başka bir yerde olmayı isterlerdi.” (s. 169)

“Aynı anda herkes Vali Sami Paşa'nın sözü kesilebilecek kadar önemli bir şey olduğunu anlayarak nefesini tuttu.” (s. 182)

"Sizin üzerinizde bir şüphe olduğu için sormamıştım." (s. 200)

“Fare zehri yiyen kişinin kusmuğunda topak gibi, beyazımsı küçük taneler olur.” (s. 202)

“Karantina Neferleri’nin hiçbirinin bir daha asla tekkeye adım atmasını istemiyordu Şeyh.” (s. 281)

"Şeyh öleceğini hissedince doktorlardan kaçmanın saçmalığını anladı." (s. 281)

“Zeynep kocasının soluk yüzünü, yarı baygın yatışını görünce hafif bir çığlık atıp dizlerinin üzerine çöküp ona sarıldı.” (s. 334)

“Cesaret ve gözü pekliklerinden dolayı atışlarda başarılı olup kalabalıktan pek çok kişiyi vurdular.” (s. 318)

Tablo 4.24: Sıklık Oranı En Yüksek Yüz Söz Varlığının Dillere Göre Dağılımı

Ait Olduğu Dil	Sayı	Yüzdelik
Türkçe	70	% 70
Arapça	12	% 12
Farsça	6	% 6
Arapça Türkçe	2	% 2
Arapça+Farsça	1	% 1
Arapça+Türkçe	1	% 1
Farsça Arapça	1	% 1
Farsça Farsça Türkçe	1	% 1
Fransızca	1	% 1
Fransızca Arapça	1	% 1
İngilizce	1	% 1
İtalyanca	1	% 1
Lehçe Türkçe	1	% 1
Rumca	1	% 1
Toplam	100	% 100

En çok kullanılan yüz söz varlığının % 70’ini Türkçe kökenli sözcükler oluşturmuştur. Türkçeden sonra % 12’lik oranla Arapça ikinci sırada, % 6’lık oranla Farsça kökenli sözcüklerden oluşan söz varlıkları da üçüncü sırada gelmektedir. Bir sözcüğü Arapça, bir sözcüğü Türkçe kökenli sözcüklerden oluşan söz varlığı % 2’lik oranla dördüncü sıradadır. Fransızca, İngilizce, İtalyanca, Lehçe, Rumca kökenli sözcüklerden oluşan söz varlıkları da mevcuttur.

Bunlarla birlikte iki farklı dilin kök ve eklerinden oluşmuş tek sözcüklü söz varlıkları da bulunmaktadır. Örneğin “Müslüman” sözcüğü Arapça kökenli olup Farsça yapım eki alarak; “Osmanlı” sözcüğü Arapça kökten gelip Türkçe yapım eki alarak meydana gelmiş bir söz varlığıdır.

4.15. En Az ve En Çok Tekrar Eden On Söz Varlığı

Orhan Pamuk’un Veba Geceleri adlı romanında onlarca, yüzlerce, hatta binden fazla tekrar ederek kitabı tekdüzeliğe iten söz varlıkları olduğu gibi az sayıda tekrar ederek genel söz varlığı sayısını artıran ve kitabı tekdüzelikten kurtaran binlerce söz varlığı da bulunmaktadır.

Bu bölümde, çok tekrar eden on söz varlığının listesi ile sayısal verileri, on kereye kadar tekrar eden söz varlığının sayısal verileri ve sadece bir kere kullanılan söz varlığının toplu listesi verilmiştir.

Tablo 4.25: Çok Tekrar Eden On Söz Varlığı Dağılımı

Sıra No	Söz Varlığı	Tekrar Sayısı
1	ve	4.641
2	bir	3.846
3	bu [sıfat]	1.909
4	o	1.506
5	için	1.183
6	de	1.061
7	ama	1.018
8	da	961
9	gibi	945
10	çok	885
Toplam	10	17.955

Tablo 4.25’te gösterildiği gibi çok tekrar eden on söz varlığı 17.955 defa kullanılmıştır. Orhan Pamuk’un Veba Geceleri adlı kitabında az söz varlığının çok kere tekrar etmesi toplam sözcük sayısı ve sayfa sayısını arttırmasına rağmen kitabın akıcılığını, kelime hazinesini olumsuz etkileyerek okuyucunun sıkılmasına sebep olmaktadır.

Tablo 4.26: En Az Tekrar Eden Söz Varlıkları

Söz Varlığı Sayısı	Söz Varlığı Tekrar Sayısı
7261	1
2352	2
1153	3
716	4
487	5
333	6
269	7
216	8
142	9
155	10

Tablo 4.26’te görüldüğü üzere 7.261 söz varlığı -ki bu sayı, farklı genel söz varlığı olan 14.927 sayısının hemen hemen yarısına tekabül eder- birer sefer kullanılmıştır. Benzer şekilde sadece iki kere, üç kere, dört kere ve on defaya kadar tekrar eden söz varlığının çok olması kitabın söz varlığı hazinesini genişletmektedir. Az tekrar eden söz varlığı sayısı arttıkça kitabın, dolayısıyla yazarın kelime hazinesinin ne kadar geniş olduğu da ortaya çıkmaktadır.

Kitabın Tablo 4.24’teki olumsuz yönünü, monotonluğunu Tablo 4.25’teki söz varlıkları kırarak olumluya çevirmektedir.

Tablo 4.27: Sadece Bir Kere Kullanılan Söz Varlığı Listesi

%80	bestekar	dökerek	Hayri	kazıklamak	numara	sindirdiği	tüylü
benlik	dost olduğu	hayırlı	kaz-	niyet edilmiş	silahlanan	tükürme	abartmadan
benzetilerek	dosyaladığı	haykır-	kazandıran	niyet et-	silahlı sopalı	tümdengelim	akademisyen
benzettığı	doy-	haykırırken	kazandırmak	nohut	silahsız	tüne-	akıl yürütebil-
Beraat	doya doya	haykırış	kazanhane	normalleşme	sildiği	Türk Devleti	aksi takdirde
berbatlık	doyabil-	hayran kal-	kazanılan	nostalji	silen	Türkçeleştir-	aşam sayımı
bertaraf et-	doyabildiği	hayran olan	kazanırken	nöbe tutarak	silin-	Türkçü	akva nukuru!
besleme	Doyle	hayret eden	kazanmak	nöbet tut-	silme	tüten	Allah-u teala
beslenen	doyurabil-	hayret edip	kazarak	nöbet tutan	Simi	tütsülenmiş	Atkinson
beste	doz	hayret etme	kazdır-	nukuru	Sincan	tütsülerken	Bon Marche
%98	beste-	dökmeden	haz	kazıl-	numunelik	sindiril-	uçup
33	besteleyen	dökülmüş	haz ver-	kazılma	Nuri	sindirip	uçurumlu
39	beşik	dökülü	Hazım Bey	kazıyarak	nutuk at-	sinema	uçuş-
40	beşinci	döndürdüğü	hazır bulun-	kazma	nutuk atarak	sinen	ufaklık

51	Beşir Kemal	dönebilecek	hazır nasır	kebab	nutuk atıp	Singapur	ufuk çizgisi
59	bet	dönebilme	hazır ol!	keçe	nutuk atmak	Singer	uğraşmak
100	beter	dönemeden	hazır olduğu	keçi yolu	nutuk çek-	sinik	uğrat-
113	beyan eden	dönüşerek	hazırlanabil-	kederlendir-	nüfusça	sinirlen-	uğratan
137	beyaz saçlı	dönüştürme	hazırlanıp	kefal	nükset-	sinme	uğratmadan
150	beyaz tenli	dönüştürül-	hazırlanmak	kefenlemek	nüsha	sinmiş	uğrayabil-
175	beyazımsı	dörderli	hazırlanmış	kefenlen-	objective	Sinoplu	uğurla-
273	beyazla-	dört yüzyıl	hazırlatıl-	kehanet	odacı	Sinoplu Saim	uğurlu
600	beyhudelik	dörtlük	hazırlayacak	kehanetimsi	odacık	sinsi	ukalaca
1360	beynelminel	dörtнала	hazırlayarak	kekelediği	odak noktası	sipariş edil-	ulan
1776	bez-	döşemek	hazırlayıp	kekeleme	odalı	sipariş edilme	ulaşabilme
1831	bezeli	dövdüğü	hazin	kekelemek	Odiyitis	sipariş ettiği	ulaşan
1834	bezginlik	dövdürmek	Haziran	kekelettiği	odunluk	siper eden	ulaşılmaz
1840	bıçakla-	döven	hazmedebil-	kekemelik	oğlan	siper edip	ulaşılmazlık
1842	bıldırcın	dövül-	hazzet-	kekik	oh olsun	sipsivri	ulaşınca
1852	birakabil-	dövülme	hedef al-	kekikli	okşa-	sirayet et-	ulaşma
1875	birakamadan	dövülmek	hedef olabil-	kelebek	okşayarak	sirayet ettiği	ulaşmış
1878	birakıldığı	dövüşen	hediye edil-	kem göz	okudukça	sisli	ulaştır-
1879	birakılma	dövüştüğü	Hegel	keman	okul kıyafeti	sistemli	ulaştıracak
1880	birakılmış	dövüşürken	helal ettim	kemer	okunacak	sitemkar	ulaştırın
1881	birakinca	dua eden	hele hele	kemerli	okunaklı	sivilceli	ulu
1882	biraktır-	dua ederek	hempa	kemirip	okunan	sivri uçlu	ulu-
1883	bıyık yağı	dua ederken	hemşirelik	kenara çek-	okununca	sivril-	uluorta
1886	bıyıklı sakallı	dua ettiği	hepten	kendimce	okunurken	sivrisinekli	Ulviye Sultan
1894	biat et-	duacı	Herete	kendininkini	okuryazar	siyanürlü	Umumi Harp
1897	biberlenerek	dur durak	hesap et-	kenevir	okuttuğu	slogan	umut besle-
1905	biberli	durabilen	hesap sorma	kepenek	okuttur-	sofu	umut kapısı
1906	biçimleniş	duracak	hesap sorul-	keramet	okutulacak	soğan	umut kestiği
1907	biçimli	durakla-	hesap-kitap	keser	okuyabil-	soğanlı	umut verdiği
1912	biçtiği	duramayınca	hesapla-	kesifleş-	okuyacak	soğumak	umut verecek
1922	bildirilme	durarak	hesaplama	kesilen	okuyuş	soğut-	umut verirken
1923	bile bile	durdurabilen	hesaplan-	kesilip	olabildiği	sohbet edip	umutlanabil-
1924	bilek gücü	durdurduğu	hesapsızca	kesilme	olabilen	sohbet etme	umutlanarak
1926	bilet kesen	durdurulan	heykelcik	kesinleş-	olası	sohbet etmek	umutlandır-
1927	bilet kesilmiş	durdurulmak	hezimet	kesinleşen	olay çık-	sokabildiği	umutlanıp
1933	bilet kestiği	durdurunca	Hıfzısıhha	keskinleş-	olay çıkarma	sokan	umutlu
1940	biletsiz	durgunlaş-	Hristiyanlık	kesme	olay çıkart-	sokmak	unutabil-
1957	bileyci	durmak	hırka	kestane	olgun	soktuğu	unutmadan
1958	bilezik	dururken	hırpala-	kestaneci	olta	sokulabilme	unuttur-
1962	bilge	duyabildiği	hırpaladığı	keşfedil-	oluk	sokuluş	unutturma
1970	bilgi edin-	duyarsız	hırpalayıp	keşfedip	olunan	soluduğu	unutuş
1980	bilgiççe	duygulanan	hışım	keyfi	olur olmaz	soluk tenli	Urfa

1984	bilgisiz	duygusallık	hızlanarak	keyiflen-	oluşma	solup	uşaklı
1990	bilinçsizce	duygusuz	hızlandırdığı	keyifli	oluşturabil-	soluyabilmek	utanarak
1997	bilindiği	duymak	hızlandırılma	keyifsiz	omurga	Somali	utandığı
2012	bilip	duyulacak	hızlanınca	keyifsizce	on on bir	somurtarak	utangaçlık
2017	bilmece	duyulduğu	hızlanırken	kıl	on üç	son nokta	utanılacak
22 Haziran	bin beş yüz	duyulma	hicveden	kıldığı	onar-	son ver-	utanıp
30 Ağustos	binaenaleyh	duyuracak	hiç değilse	kılı kırk yar-	onarttığı	son verildiği	utanmadan
24 Eylül	binamaz	duyurma	hikaye edil-	kılık kıyafet	onayını al-	sona erdiren	uyanabil-
4 Ekim	bindiğinde	duyururken	himaye et-	kılıksız	onaylama	sona ererken	uyanan
9 Ekim	bindirdiği	dümen	Hindu	kılınma	onaylattığı	sona erme	uyanarak
16 Ekim	bindiren	dümen kır-	Hint	kıllı	onaylayarak	sonlanacak	uyandığı
19 Ekim	bindiril-	dümkü	Hintli	kılma	onurlu	sonuç alın-	uyandıran
15 Kasım	bindirildiği	dünyaca	hisse alma	kına	organ	sonuç verme	uyandırınca
5 Aralık	bindirilip	dürtükleme	hissedeceği	kıpırdadığı	orijinal	sonuçlandır-	uyanıklık
6 Aralık	bindirince	düşkünlük	hissedilen	kıpırdanan	orta boy	sonuçlanma	uyanınca
28 Haziran	bindirip	düşle-	hissedilmiş	kıpırdat-	orta noktası	soramadan	uyanış
1.	bindirme	düşmüş	hissedince	kıpırdayabil-	orta öğretim	sorarak	uyarılan
1-0	binecek	düşünceli	hissediş	kıpırtısız	Ortadoğu	sorarken	uyarıldığı
1870'ler	binerken	düşüncesiz	hissettiren	kıran	ortaklık	sordur-	uyarınca
1890'lar	binerken	düşündükçe	hitap eden	kırbaçla-	ortaya atıl-	sordurma	uyarıırken
1900'ler	biniş	düşündürme	hitap ederek	kırbaçlı	otlu peynir	sorgu odaları	uyarlanan
1901- 1932	binme	düşündürt-	hitap etme	kırık dökük	otobüs	sorgulanan	uydu
1901 Eylül	bir arada	düşüneceği	hitap etmek	kırılğan	otomatik	sorgulanmak	uydurarak
1901-1912	bir bakıma	düşünsel	hizmetçili	kırılma	otopark	sorgulayan	uydurmak
1909-1913	bir bir	düşünülen	hocalık	kırış kırış	otoriter	sorguya alma	uydurul-
1912 Ekimi	bir sürü	düşünülme	Hollandalı	kırk altı	oturabilecek	sorul-	uydurup
1912 Eylülü	bir şey değil	düşürdüğü	hortum	kırk beş elli	oturaklı	sorula sorula	uygulanabil-
1912-1943	bir yanda	düşürme	hoş geldiniz	Kırk Yıl	oturtma	sorulan	uygulanamaz
1915 Nisanı	birer birer	düşürmek	hoş gör-	kırkıncı	oturttuğu	sorulma	uygulayabilen
1918 Kasımı	bireysel	düşürterek	hoşgörülü	kırmadan	oturtulma	sorulmadan	uygulayacak
1932-1943	biri ikisi	düzeltebil-	hoşgörüsüz	kırmızılık	oturum	sorulunca	uygulayıp
1943-1945	biriciklik	düzeltilme	hoşlanan	kırmızımsı	oturunca	sorunlu	uygun bulun-
1945-1947	birikme	düzeltilmek	hoşratça	kırpmadan	otuz kırk	soruş	uygun olan
1980'ler	biriktir-	düzenbaz	hukukçu	kıs-	otuz küsur	soruştur-	uykuya dal-
2.	biriktirip	düzenlemek	hunharca	kısa kısa	otuz üç	soruşturul-	uyruklu
20. yüzyıl	biriktirmiş	düzenlenen	huni	kısılan	otuz üçer	sosyetece	uysal
2000'li	birleşince	düzenlenme	Hurifilik	kısıp	otuz yedi	Sovyet	uyuklama
25 bin	birleşip	düzenlerken	husumet	kısıtlanma	ovuştur-	soy-	uyuklarken
3.	birleştirdiği	düzenleyici	huyulan-	kısıtlı	ovuşturmak	soy sop	uyul-
80 bin	birleştiril-	düzlük	huzur verici	kıskanç	oy	soyan	uyulan
80 bin	birleştirilen	düzme	hücum et-	kıskandır-	oyalanabil-	soylu	uyulma
—a kadarki	birleştirme	ebcet hesabı	hükmeden	kısmet	oyalanıp	soyma	uyuma
aaa	birlik olduğu	ecel	hükmederek	kıstas	oyalayıp	soyul-	uyup
abartıl-	birlik olup	edebiyatçı	hükmedip	kışkırtmak	oylanma	soyulunca	uyurken

abartılarak	birlikte ol-	edepsizlik	hüküm ver-	kıt	oylat-	soyulup	uyuşmazlık
abartıldığı	birlikteyken	eder etmez	hükümetince	kıta	oyna-	söğüt	uyuyakalış
abartılı ol-	birtakım	edil-	hümuyun	kıvanç duy-	oynadığı	söken	uyuyakalma
abartılma	bitecek	edilebilmiş	hünerbaz	kıvrır kıvrır	oynarken	sökmek	uyuyamadığı
abartmak	bitirdiği	edin-	hürmet	kıvranan	oynaşma	sökülmüş	uzadığı
abdestli	bitirebil-	edinebil-	hürmet etme	kıvrınma	oynatabilen	söküp	uzadıkça
Abid Efendi	bitirilebilmiş	edinen	Hürriyetçi	kıyan	oynatan	sömür-	uzak akraba
abone	bitki örtüsü	edinerek	hüsn-ü hal	kıyasla-	oynayarak	sömürgeci	Uzak Doğu
abone ol-	bitlenince	edinil-	hüsn-ü niyet	kıyıl-	oyunculuk	sömürgecilik	uzak durabil-
aceleci	bitmez	edinmeden	hüzme	kıyılabilme	ödediği	söndürebilen	uzak kaldığı
acemilik	bitotu	Edimeli	hüzünlendir-	kıyıldığı	ödenek	söndürmeden	uzak olmak
acente	bittiğinde	Edison	II. Mahmud	Kız Kulesi	ödeyerek	söndürmek	uzak tutup
acı acı	biyografi	edison	Iraklı	kızarak	ödüllendirip	söndürül-	uzaklaşan
acı çekebil-	biz bize	Edward Said	ısın-	kızarmış	öfke doğur-	sönüp	uzaklaşınca
acı çeken	bizimki	Efimeris	ısınabil-	kızartı	öfkelenme	söylediğinde	uzaklaşıp
acı çekerek	Blacque Bey	egalite	ısırgan otu	kızartma	öfkeli olan	söylem	uzaklaştırıl-
acı çekerken	boğarak	Eglise	ısırıldığı	kızgın	öfkeli öfkeli	söylemeden	uzaklaştırılıp
acı ver-	boğazçamı	egoist	ısıрма	kızgınlık	öğrenebilme	söylendiğinde	uzaklaştırılma
acı veren	boğdurma	eğitici	ısıtılp	kızılçam	öğrenecek	söylenerek	uzaktayken
acı verici	boğdurt-	eğitim ver-	ısıtup	kızıştıkça	öğrenerek	söylenme	uzama
acıbadem	boğma	eğlenen	ıslahevi	kızlı erkekli	öğrenil-	söylev	uzanarak
acıyarak	boğmaca	eğlenme	ıslat-	kızlı kadınlı	öğrenilince	söyleyebildiği	uzanırken
acıyıp	boğuk	eğridiği	ıslatan	kızma	öğretebilme	söyleyiş	uzantı
aç	boğulan	eğril-	ıslık	kıbarlık	öğretmek	söz aç-	uzatarak
açabil-	boğulma	ehram	ısmarla-	kibrit	öğrettiği	söz çık-	uzatıcı
açabilen	boğumlu	eklediği	ısmarlanacak	kıfayetsizlik	öğüt	söz dinlediği	uzatıl-
açabilmek	boğuşan	eklenen	ışı-	kilit vur-	öğütlediği	söz geç-	uzatmak
açık alan	boğuşarak	ekleyiver-	Işık ve Ruh	kilit vurul-	öğütleyen	söz geçirmek	uzayabil-
açık ol-	boğuşma	Ekrem	ışırken	kilitlemek	öksüren	söz verilen	uzayan
açık olan	boğuşurken	el aynası	ışırken	kilitlen-	öksürünce	söze başlayıp	uzayınca
açık sularda	bolca	el ele	ızgara	kilitsiz	ölçmek	sözünü tut-	uzun etekli
açık tenli	bombalan-	el kon-	iade edil-	kimden kime	ölçülme	Stanislaw	uzun ömürlü
açık tutmak	bombalı	el koymak	iadeli	kimsesizlik	ölçülü	Stefanu	uzun yüzlü
açık veren	bone	el öpe öpe	İbni Zerhane	kimyacı	ölçüp	Stohos	uzunluk
açıklanabil-	bonmarşe	el öpen	ibret alacağı	kimyasal	öldürülmek	Strabon	uzuv
açıklanan	borca bat-	el öperken	ibret alın-	kimyevi	öldürülürken	Strand	üç ayaklı
açıklandığı	borç aldığı	el öpüp	ibret alma	kindar	öldürürken	Stratis	üçboyutlu
açıklanma	borçlu	el sıkışınca	icap	kırala-	ölmüş	su dökerek	üçer
açılabilme	Boston	el yazması	icat eden	kıralan-	ölü gömücü	su dökmek	üçte ikisi
açılacak	boş bırak-	elbiseci	icat edilmiş	kıralayarak	ölüm cezası	su kanalı	ümit
açıldıkça	boş kalan	elde edebil-	icat edilmiş	kıralık	öncelikli	su şebekesi	ümitsiz
açılır	boş ver-	elde ederek	icat etme	kireç ocağı	öne çık-	sual	üniversite
açılmaz	boş vererek	elde etmek	icat ettiği	kireçleterek	öne çıkar-	sublime	ünlen-

açılmak	boşa-	elden çıkış	icra etmek	kireçletme	öne çıkardığı	suç ortağı	üret-
açış	boşaldığı	eldivenli	iç çeke çeke	kireçleyip	öne çıkma	suç ortaklığı	üretilebilirken
açtırıp	boşalıp	ele geçince	iç çekiş	kiremitçi	öne sür-	suçladığı	üretilip
ad verilme	boşalırken	ele geçirip	iç karartıcı	kirlen-	önem ver-	suçlamak	ürküt-
ad verme	boşalma	ele geçirmiş	içebilecek	kirletil-	önem veren	suçlayıcı	ürperdiği
adadığı	boşalmış	ele geçme	içeceksiz	kirletildiği	önemlice	suçlu olabil-	ürpertici
Adak Dağı	boşaltan	elektrik	içeren	Kiryako	önemsen-	suçsuz olan	Üsküp
adaletsizlik	boşaltılabil-	eleme maçı	içeri girerken	kitabevi	önemsenmiş	suçsuzluk	üstlendiği
adalılarca	boşaltılacak	eleştirel	içi dışı bir	kitapsever	önemseyen	Sudan	üstünlük
adam asarak	boşaltıldığı	eleştirerek	içilebil-	kitapseverlik	önemsizlik	suhulet	üşenen
adam boyu	boşaltıp	eleştiri	içinden gel-	kitle	önerebil-	suladığı	üşüşerek
adamak	boşanmak	eleştirilme	içine alarak	klinik	öneren	sulandırabil-	üşüttüğü
adamcağız	boşayabilme	eleştirilmek	içini açan	koca koca	öneril-	Sultan Mecit	üvey
adamlık	boşboğazlık	eleştirmen	içkisiz	Kocias	önerme	suluboya	üzen
adap	boşta gezen	eleyince	içli	kodaman	öngördüğü	sun-	üzerine al-
Adapazarı	boyadığı	elinde kalma	içli içli	kodein	önlem alın-	sunan	üzerine düşen
aday göster-	boyama	elinden gel-	içmeden	koka	önlük	sunarken	üzgün
aday olduğu	boyan-	elinden tut-	içmek	koklaşarak	önlüklü	sur	üzülüp
addet-	boyanan	eline al-	idam eden	koklattığı	önüne gelip	suratsız	vaat eden
adı geçme	boyandığı	eline düşüp	idare edil-	kokusuz	önyargılı	susa-	vaaz etmek
adım adım	boyanma	elini ayağını	idare edilme	kokut-	Önyüzbaşı	susama	vaaz ver-
adım atınca	boyayan	elini eteğini	idare etme	kokutulduğu	öpen	suskun	vaaz verdiği
adım atıp	boyayarak	elle kolla	idareci	kol kola	öperek	sustur-	vaaz vererek
adım attıkça	boyun eğme	elli beş	idaresince	kolaj	öpme	susturan	vaaz vermek
adını verdiği	boza	elli bir	iddia edildiği	kolay gelsin	öpünce	susturduğu	vahşet
adilane	bozabil-	elli dört	iddia edilip	kolonya	örgüt	susturma	vahşilik
adlandırılma	bozan	elli üç	iddianame	koluna girip	örgütlen-	suya düşen	vakit geçirip
adliye	bozukluk	elli yedi	idrak edebil-	komaya gir-	örgütlenen	süblime	vakit kaybet-
adsız sansız	bozulan	ellili	idrak ettiği	komplot	örgütleyen	Süleyman	vakitsizlik
aferin	bozulup	elma	ifade eden	komuta	örgütleyip	sümbül	Van
Affedilecek	bozup	elmas	ifade edince	komuta et-	Örik	süngerimsi	var olan
affedilen	böl-	elverişli	ifade ettir-	komuta etme	örnek alan	süngü	varabil-
affedilip	böldüğü	emanet eden	iflas	komutanlık	örnek olmak	sürdürdüğü	varamadan
affedip	bölmek	emek verdiği	ifşa etme	konmak	örtlen	sürdürebil-	vardır-
affetmek	bölün-	emektar	iftiraya uğra-	kontrol edip	örtül-	süre oku-	varıl-
affettiği	bölünmüş	emin olabil-	iğnelenme	konulan	örtülme	sürebilecek	varıl
ağaçsız	bölüşül-	emin olma	iğneleyen	konularak	örtülü	sürecek	varmadan
ağır bas-	börek	emin oluver-	iğneli	konulu	örül-	sürecek	varmak
ağır ceza	böylesine	Emine	iharet et-	konup	örümcek	sürelili	varolan
ağırdan al-	buğday	Eminönu	ihbar eden	konusabilen	öte beri	sürerek	varoluş
ağırladığı	buğday unu	emir alabil-	ihbar ederek	konuskan	öterek	süresince	varsayım
ağırlama	buhanlı	emir alan	ihbar edilmiş	konusur-	ötme	sürgüle-	vasıf
ağırlamak	bulabilince	emir aldığı	ihbarcı	kopan	öttüre öttüre	sürgülü	vatana ihanet
ağırlaş-	bulabilme	emir aldıkça	ihlal etmek	kopar-	öv-	sürgün edil-	vatansaver

ağlarken	bulamadan	emir alma	ihmal et-	koparak	övme	sürgün edilen	vatanseverlik
ağlaşarak	bulanık	emir subayı	ihsan	koparan	övünme	sürgün etmek	vaz
ağlat-	bulantı	emir veren	ihtar ateşi	koparı-	övünülecek	sürme	vazifelendirip
ağlatmak	bulaşıcılık	emireri	ihtimam	koparıldığı	öykü	sürtme	vazifeli
ağlayınca	bulaştıran	emniyetli	ihtiras	koparıp	öyle böyle	sürtüş-	vebalılarınki
ağrıyan	bulaştırdığı	emperyalist	ihtiyarlamak	koparıma	öyleyse	sürtüşen	Vefa
ağzını ara-	bulaştırmak	emredersiniz	ihtiyatsız	kopup	özdeşleş-	sürü	vefat eden
ahçı	buldurup	emredici	ikamet eden	kopuş	özdeşleşmek	sürücüsüz	vefat et-
ahfat	bulunmuş	emrine gir-	İkdam	korkacak	özen göster-	sürüklediği	vefat ettiği
ahlaki	bulunulma	endişe et-	iki bin küsur	korkulacak	özendir-	sürükleme	vehim
ahlaksız	bulunurken	enerji	iki el silah	korkup	özendirmek	sürüklen-	vehimli
aidiyet	bulurken	engellemek	iki yüz elli	korkusuzca	özenli	sürüklenen	vekalet
aile aile	buluşan	engellen-	ikilem	korkusuzluk	özerklik	sürükleyen	vekil
aile reisi	buluşma	entarili	ikili	korkutabil-	özetlemek	sürükleyip	ve'l-ahire
ajanlık et-	buluştur-	Enver Bey	ikili üçlü	korkutan	özetlenebil-	sürülen	veli
ak	buluşturmak	Equateur	İkinci Koğuş	korkuttuğu	özgürce	sürülmek	Venedik
akademik	bulvar	erişebil-	ikincilik	korkutulup	özgüven	sürünme	Venüs
akarak	bunalan	erişmeden	ikindi	korkutup	öznel	süt	verdirttiği
akarken	burgu	erişte	ikişer	korudukça	özveri	Süveyş	verebilmek
akciğer	burmak	eriyen	ikiyüzlü	korunabil-	Pakizecik	şafak	verecek
Akdenizli	burun deliği	erkeğinki	ikna edecek	korunak	palamut	şahit ol-	verem
akıl edip	burun kıvrır-	ertele-	ikna ederek	korunan	paldır küldür	şahit olup	verici
akıl ver-	burun kıvrıl-	erteleme	ikna edici	korunmuş	Pangiris	şahsiyetli	verir vermez
akıl veren	buruştur-	ertelen-	ilaçladığı	Korunya	panislamist	şaka yapıp	vermeden
akıllandığı	but	ertelendiği	ilaçlanış	koruyarak	Pantaleon	şakacı	versiyon
akılsızca	buyruk	ertelenerek	ilaçlanma	koruyunca	papazotu	şakaya gel-	vesile olma
akılsızlık	buyrulduğu	erteletme	ilaçlayabilen	koruyup	para sızdır-	şan	vesvese
akın et-	buyur edil-	erzak	ilahi	Kos	paralel	Şantmes	vesveseli
akıncı	buzdolabı	Erzurum	ilan edip	koskocaman	paranoya	şarkı	vıraklama
akıtıl-	buzludağ	esans	ilave	Kosti	paranoyak	şart koştuğu	vızaltı
akıtılan	Buzuki	esasen	ileri gittiği	Kosti Efendi	parasızlık	şart koşulan	Victoria
aklan-	bücür	esaslı	ileri sürülen	Kosti Usta	parçalan-	şaşaalı	Vilayethane
aklaş-	bülbül	es'eluke'l-af	ileriki	koşabil-	parçalanana	şası	vinç
aklı al-	büro	esir alma	ilerledikçe	koşarak	parçalandığı	şaşıрма	vişneli
aklı erdiği	bürününce	esir edebil-	ilerleyerek	koşma	parlaklık	şaşırtma	vitrinli
aklı kal-	büyüdüğü	esir olduğu	ilgi duy-	koşmak	parlama	şatafatsız	Vittel
aklına gel-	büyükçe	eski-	ilgi duyduğu	koşturma	Parlamento	şeftali	Viyana
aklınca	büyükdâyı	Eski [Çarşı]	ilgi duyma	koşturtup	parlayan	şehadet	vize
aklını oynat-	büyükelçilik	Eski Yunan	ilgi göster-	koşturup	parlayıveren	şehir şehir	volta
akrepli	büyüleyici	Eski Yunanlı	ilgi gösterme	koşum	parmağı olan	şehircilik	Voltaire
Akropolis	büyümek	Esma Hanım	ilgilendiren	koşuşturt-	parmaklı	şehirli	vuku bulabil-
aksülümen	büyüterek	esme	ilgilenebilen	koşut	parmaklıklılık	şehvet	vuku bulacak
akşamüzeri	büyütmek	esmer	ilgilenererek	kov-	partili	şekerlik	vurgu
aktar-	büyüttüğü	esnasında	ilgilence	kovaladığı	pas	şekil verirken	vurularak

Aktar Arif	büyüyerek	Essel	ilgisini çek-	koalamak	pas rengi	şekillen-	vuruldukça
aktarma	büyüyünce	estiren	ilim adamı	koalayabil-	Paskalya	şekillenme	vurulunca
akut	caiz	esvapçıbaşı	ilişki kur-	koalayan	paslanmış	şelale	vuruş
akva	can çekiş-	eş dost	ilke	kovulan	Pasteur	şenlendir-	vurunca
akva (su)	can çekişen	eşitsizlik	ilkel kalmış	kovulma	pastil	şenlendirdiği	vuruş
akva-su	can kaybı	eşlik et-	ilkellik	koyabil-	pastoral	şenlendirme	Vuzuh
alabilecek	can ver-	eşsiz	ilkin	koyan	paşazade	şenlikli	Wilhelm
alabilen	canı sıkılan	et la baie	illet	koyma	pat	şeref misafiri	Woods Paşa
alabilmek	canı yan-	et son port	iltifat	koymak	pat pat	şeref ver-	yaban çileği
alakasız	canına oku-	etki bırak-	iltifat et-	koyulan	patlayan	şer'i	yabani
Alasonya	canla başla	etkilediği	İlyada	koyulaş-	patlayarak	şeriat	yad edil-
alaşağı edil-	canlanacak	etkileme	ima edil-	koyulaşan	patlayıcı	şeriatçı	yağmacı
alaturka	canlandığı	etkilemek	ima etme	koyult-	patlayıp	Şevket	yağmacılık
alay	canlandır-	etkilenen	imal et-	koyuluk	Pavli	Şevketli	yağmalama
alay edebil-	canlandıran	etkilenip	iman etme	koyun	pavurya	şevketmeab	yağmalayıp
alay ederken	canlandırıl-	etnik	imanlı	koyver-	payitaht	şımar-	yakaladığı
alay edilme	cansız	ettir-	imar	koz	paylaşabil-	şımarık olan	yakalanabil-
alay etme	cantharidae	etüvlenmiş	imar eden	koz olarak	pazarlayış	şımartılma	yakalanınca
alay etmek	cascavlak	Eugene Sue	imbik	koz vermek	Pazartesi	şiar	yakalanırken
alay ettiği	Casus Corc	evhamlan-	imha edilme	Kozma	pekmez	şiddet kullan	yakalayabil-
alçak sesli	casuslarca	evhamlanma	imiş	kök sal-	Pelagos	şiddetlendiği	yakarak
alçal-	Cavalı	Evian	imkan ver-	köken	pelerinli	şiddetlenen	yakıcı
alçaldığı	caydığı	evla	İmparatoriçe	kölelik	pembe tenli	şifa bulma	yakılınca
alçaltarak	caydırıcı	evlendirebil-	imzalat-	köpük	penaltı	Şifa Eczanesi	yakılıp
aldatan	caydırıcı ol-	evlendirecek	imzalatıp	kör	pencereli	şifahi	yakın-
aldıran	cebine atıp	evlendirerek	imzalattığı	körleme	perili	şifalı	yakinen
aldırdığı	cehennem	evlendiril-	imzalayıp	Köse Kudret	perişan ol-	şifrelendiği	yakınlaş-
aldırıp	Celile Sultan	evlendirme	inandıkça	köstek olan	Persia	şifrelenen	yakınlaşarak
Aldoni	cellathık	evlenebil-	inandırabil-	kötü olan	pervasızlık	şifrelet-	yakınlaştıran
Aleko	cemaatine	evlenebilen	inandırıcı ol-	kötü olduğu	pessimist	Şikago	yakıp yıkmak
Aleksandros	cendere	evlenerek	inandırcılık	kötüleme	peşin hüküm	şikayet eden	yaklaşık
alet eden	Centurion	evlenince	inandırıp	kötüleşebil-	peşinen	şikayet etme	yaklaşım
alet olduğu	cep kitabı	evlenirken	inandırma	kötüleyen	petrol	şilteci	yaklaşmadan
alevlen-	cephe cephe	evril-	inanıl-	köy köy	pide	şimendifer	yaklaştırabıl-
alevlendiği	cereyan et-	evsiz	inanıver-	Kral Oidipus	Pierre Loti	Şinasi	yaklaştırdığı
alfabetik	cesaretlenen	evvel	inanmak	kravatlı	pintice	şirket şirket	yaklaştırl-
algı	cevaben	evvelemez	inatlaşma	Krupp	pirelendiği	şiş	yaklaştırış
algıla-	cevapladığı	exodu	ince ruhlu	kubbeli	piresiz	şiş-	yaklaşturma
algılandığı	cevaplamak	eyalet	incecik	kucakla-	pirinç	şişe-	yaktır-
alıkon-	cevaplayan	eyerci	incelediği	kucaklaş-	piston	şişeleyen	yaktırma
alı koy-	ceylan	Eylül	inceleme	kucaklaşma	pişir-	şişiklik	yalancı
alı koyabil-	ceza çekmek	ezansız	incelemek	kucaklayıp	pişiril-	şişip	yalın ayaklı
alı koyan	ceza verilmek	ezberlenmiş	incelettir-	kudretli	pişirilen	şişkinlik	yalınayak

alıkoyma	cezalandırıcı	ezdiği	inceleyen	kudur-	pişirilmiş	şive	yalnız olma
alım	cezalandırıp	eze eze	inceleyerek	kuduzböceği	piyade tüfeği	şu şuarada!	yalvar yakar
alınmadan	cezasız	ezerek	incitmek	kuğu	piyon	şumul	yalvaran
alıp verme	Chopin	eziklik	indiren	kulak asma-	planlama	şuna bakın	yamaç
alır almaz	cımbız	ezilip	indirildiği	kulak kesil-	planlan-	şurup	yampir
alışabildiği	cırcır böceği	ezip	indirilip	kulak veren	planlanan	şuur	yan yat-
alışık olan	Cidde	eziyet	indirim	kulak veril-	planlayıp	şuurlu	yanaşabil-
alışık olduğu	cidden	ezmek	indirip	kulak verme	Plinius	şüphelendir-	yanaşırken
alışkın	ciddiye alın-	fakir fukara	indirme	kuleli	pnömonik	şüphelenen	yanaştığı
alıştığı	ciddiye alıp	fakirlik	indirttiği	kullanılabil-	polemik	şüphelenilen	yanaştır-
Ali Haydar	cihannüma	falakacı	infaz et-	kullanıp	polemikçi	şüphelenme	Yanboydakıs
alkış kop-	cihatçı	fantastik	İngiliz Elçisi	kullanışlı	pomat	taa	yanı sıra
alkışla-	cila	farazi	inilti	kumanda et-	pompala-	taahhüt	yanılsama
alkışlan-	cilalan-	fark edebil-	inince	kumaşçızade	pop-up	tabaka	yanına al-
alkolik	ciltlik	fark edeceği	iniş	kumaşlı	porcelen	tabi ol-	yanına alıp
Allah allah	cinnet	fark edil-	inkarcı	kumlu	portakallı	tabir	yanında
Allah rızası	cinsel	fark edildiği	inle-	kumpasçı	postacı	tabldot	yanında olan
Allah versin	civcivli	fark edilme	inleyebil-	kumru	postalanan	tablo	yanıp
Allahu Teala	coğrafya	fark edip	inleyerek	kupkuru	poster	tabu	yanıp sönen
altı yüzyıl	coğrafyacı	fark etmez	inleyiş	kupür	poyraz	tabutçu	yani
altın yaldızlı	coşkulu	Fas	inmek	kurabilen	poz ver-	tabutsuz	yankesici
altın yıllar	coştur-	fasulye	inşa edip	kurabiyeci	pranga	tacirlik	yankılanış
altıncı	cömert	Fatih [ilçe]	inşa ettirdiği	kurak	Prens Arthur	taciz edil-	yanmış
altmış beş	cömertlik	faydalı ol-	İnşallah	kuralcılık	preparat	taciz ettiği	Yannis
altmış iki	culüs	felç eden	intihap edil-	kuralınca	profil	taç	Yannisorgis
altmış küsur	cumbalı	felç et-	intihar	kuramsal	proje	tadını çıkar-	yansıdığı
altmışıncı	cüppeli	felç ettiği	intikam alan	kurarak	protection	tadıp	yansıma
alttan alma	cüret eden	felç ol-	inzibat başı	kurban ol-	protesto et-	tahammül	Yanya
altüst	cüzzamlı	felsefi	ipe götür-	kurban olan	prova	tahlil ederek	yapabilme
Amerika	çağırın	feraceli	ipeksi	kurcala-	provocateur	tahlil etmek	yapabilmek
amin	çağırınca	ferahla-	iplik	kurdurabil-	psikolojik	tahliye	yapayalnız
ampul	çağırırken	ferasetli	ipsiz-sapsız	kurdurmak	pul pul	tahliye edidiği	yapıldıkça
an-	çağırttığı	Ferik	iptal edildiği	kurdurup	pullu	tahmin etme	yapılı
an meselesi	çağrıldığı	ferman	iptal edilince	kurşun atma	punto	tahribat	yapılınca
ana hatları	çağrılıp	fethetmek	iptal edip	kurşun sıkıp	pus	tahrir	yapılmak
anacık	çağrılma	fetih	iptal et-	kurşun yeme	puslan-	tahrip	yapınca
Anaharf	çakı	fetva	iptal etmek	kurşunkalem	puslu	tahrip edilen	yapışı
analiz	çakıltaş	fıçı	iptidai	kurtaran	püf nokta	tahrip et-	yapışık
anarşizan	çalarken	firkete	irat edil-	kurtarıp	pürmeşe	tahrir ettir-	yapışıp
anasız	çalınca	fırlak	irdelediği	kurtulan	pürüz	tahsilli	yapıştığı
anayasacı	çalınma	fırlat-	iri yapılı	kurtulup	püskürt-	tahta çıkacağı	yapıştırıcı
anayol	çalışabil-	fırlayarak	irili ufaklı	kuru	püskürtecek	tahta çıkar-	yapıştırmak
andığı	çalışacak	fırsat aradığı	irkiltir-	kuru bakla	püskürtme	tahta çıkartan	yapmadan

Andreas	çalışırken	fırsat bilip	irkiltme	Kuruçeşme	Quadalquivir	tahta çıkma	yaptıracak
angarya	çalıştır-	fırsat kolla-	ironi	kurufasulye	Rabbena	tahta çıktığı	yaptırılacak
Angelos	çalıştırdığı	fırsat ver-	ironik	kurulabilme	Radyoevi	takdim eden	yaptırılan
anılinca	çalıştırmak	fırsat veril-	İsa Mesih	kurulamadan	Ragusa	takdim et-	yaptırıldığı
anılıp	çalkantılı	fırsatçılık	iskelet	kurulmak	rağbet	takdir edil-	yaptırıp
anırdığı	çam balı	fis-fis	İslam Bey	kurulunca	rahat bırak-	takdir edip	yaptırma
amıt	Çamlıca	fisıldamak	ispat et-	kurulup	rahat dur-	takdir etme	yaradan
anıtsal	çamurlu	fisıldeş-	ispatlan-	kurumak	rahat edebil-	takdir-i ilahi	yaradığı
aniden	çamurluk	fisıldeşan	ispirto	kuruntu	rahat edip	takılan	yaraladığı
Ankara	çanakçı	fişirtı	İstavrakis	kurup	rahat olduğu	takıldığı	yaralama
anki	çansız	fişkır-	istemek	kuru-sıkı	rahatlat-	takılıp	yaralanma
Anladığında	çapkın	fişkirtmak	istenen	kurutul-	rahatlatma	takılmadan	yarlanmak
anlamlı	çapraz	fidye	istenerек	kusmuk	rahatlatmak	takım takım	yararken
anlaşılabilen	çaprazlama	filî	istercesine	kusmuklu	rahatlattığı	takımınca	yararlanıp
anlaşılınca	çaresiz kalan	file	isteyip	kusturma	rahatsız ol-	takın-	yaratabil-
anlaşılma	çaresiz kalıp	Filibeli	istibdat	kusup	rahatsızlan-	takınılı	yaratacak
anlaşılmaz	çaresiz kalış	filizlenen	istifa	kusur	rakam rakam	takıp	yaratıl-
anlatabilen	çaresizce	Filizler	istifa edip	Kuşadası	rakamlı	takibe al-	yaratılabildiği
anlatabilme	çarıklı	Filizten	istifade edip	kuşat-	rakı	takip edilen	yaratılma
anlatım	çarp-	filozof	istifra et-	kuşatıl-	rakip	takip ettir-	yaratma
anlatınca	çarpınca	firma	istihza	kuşatırken	randevu	takla at-	yarayan
anlatıp	çarpıp	fişleyerek	İstikamet	kuşatma	randevu alıp	taklit eden	yardığı
anlattıkça	çatallanınca	fitne sok-	istimbotu	kuşkulan-	Rasim	taklit ederek	yardım etmek
anlayışsız	çatılan	fitne sokan	istirham	kuşkulanma	rastla-	taklit edip	yardımcı ol-
anlayışsızlık	çatışmacı	fiyat vermek	istisnasız	kuşkusuz	rastlamadan	taklit et-	yadırlıp
annecik	çatışmak	Fizan	isyan etme	kuştüyü	rastlantısal	taklit ettiği	yargı
ansızın	çay	Flatros	isyankar	kutla-	rasyonel	Taksim	yargıla-
antibiyotik	çaydanlık	Flizvos koyu	isyankarlık	kutlan-	ravent	taktak	yargılama
Antik Çağ	çayhane	Flizvoslu	iş babası	kutlanma	raylı	taktıran	yargılanıp
antika	çekebil-	Floransa	iş iştēn geç-	kutlarken	razı	taktik	yargılayabil-
antioksidan	çekemeden	floras	iş tutma	kutlayan	realizm	takvim	Yargıtay
antropolog	çekerken	font	iş yap-	kuyumcu	realpolitik	takviye	yanda kaldığı
apaçık	çekili	formül	işaret ettiği	kuzen	Rebulla	talep ederek	yanılarak
Apostol	çekilirken	fosforlu	işaretle-	kuzeybatı	Recep [ay]	talep edip	yanıldığı
aptal	çekilmek	fosil	işaretlendiğı	kuzukulağı	reçel	talepkar	yanılırken
aptal olduğu	çekinecek	Foti	işaretlerken	küçük küçük	reçetesiz	talimat ver-	yanılma
aptallaştırıcı	çekinen	Fotiadi	işbaşı yapan	küçüklük	reddedip	talimsiz	yarım ay
arabacılık	çekinerek	Frangias	işe aldığı	küçül-	refaketçi	talip ol-	yarış-
arabasız	çekip çıkar-	Frangiskos	işe giren	küçülerek	refika	taltif edil-	yarıştığı
arabesk	çekirdek	Franguli	işe girişirken	küçülme	rehin alın-	taltif et-	yas
araç	çekmek	fraternite	işe girmek	küçültme	rejim	tamamladığı	yas tutan
aradayken	çektirerek	Frenk	işe karış-	küçümse-	rekabet	tamamlama	yas tutmak
arala-	çektirip	gaddarca	işe yara-	küçümse-	renk aldığı	tamir eden	yas tuttuğı
aralayıp	çektirmek	gagaladığı	işe yarama	küfürleşerek	renk gel-	tamir edip	yasak olan

aramadan	çelik	gaglayarak	işgal edilmiş	kükürt	renk geldiği	Tanasis	yasaklanmış
aramak	çelimsiz	gakla-	işgüzar	kükürtlü	renk ver-	tanıdığında	yasaklayan
aran-	Çemberlitaş	Galatia	işgüzarlık	kül edilme	renklendiril-	tanık olma	yasemin
arandığı	çentik	Ganj Nehri	işgüzarlık et-	külrengi	renklenme	tanık oluş	yaslanıp
araştıran	çepeçevre	garantileyen	işin içyüzü	kümeleşme	resimlen-	tanımadan	yaslayarak
araştırdığı	Çerkes	gariban	işine gel-	küpeşte	resmettiği	tanımak	yaslayıp
araştırıp	çeşitlen-	gark ol-	işitebildiği	küsme	resmiyet	tanımaz	yaşam
araştırırken	çeşitlendir-	Garphlaşma	işitecek	küstüğü	ressamlarca	tanımazlık	yaşamayıp
arat-	çeşitlenen	gassal	işitildiği	küstürecek	restoran	tanınan	yaşanacak
aratacak	çeşitlenerek	gayret etme	işitilince	küt diye	Reşat	tanınıp	yaşanılmaz
aratarak	çeteleş-	gayretkeşlik	işitilirken	küt küt	revolüsyon	tanınma	yaşanırken
arattırdığı	çetreffileş-	gayretli	işitilme	L'Ilustration	rey	tanınmak	yaşantı
Ardahan	çevirince	gayriihtiyari	işitilmiş	laf at-	rezene	tanınmaz	yaşart-
ardıç	çevirip	gecele-	işitip	laf atan	rezil	tanırken	yaşat-
Arhis Bey	çevirmenlik	geciken	işitiş	laf attığı	rezil eden	tanıştırılıp	yaşatan
arınma	çevirt-	gecikerek	işittikçe	laftan anla-	rezillik	tanıtım	yaşatılan
arızalandığı	çevrilip	gecikme	işlek	laik	Rhône Nehri	tanıtma	yaşayamadan
arife	çığlık at-	geciktirilme	işlem	lakap	Rıfkı Melul	tanıyabil-	yaşayıp
arka çık-	çığlık atan	geç kal-	işlemek	landa	rıza göster-	Tanrıca Mina	yaşlıca
arkadaş ol-	çığlık atarak	geç kalma	işlenerek	Latince	riayet et-	Tanrıdağ	yatabilecek
arkalık	çığlık atıp	geçeceği	işlenirken	laubalilik	riayet etme	tantanalı	yatabilen
arkeolojik	çıkabilmek	geçerlilik	işlenme	lavanta	rica ederek	tanzim etme	yatak
Arnavutça	çıkamazken	geçilebil-	işlet-	lazaretto	ricacı	taran-	yatak yatak
Arnavutköy	çıkabilen	geçilebildiği	işletme	Lazarides	ricat edip	taranırken	yataklı
arpa	çıkabilmek	geçinip	işlettir-	Leh [etnik]	Robert Koch	taratarak	yataklık
arsızlık edip	çıkacak	geçirilmiş	işlettirdiği	Leh kökenli	Rodos Adası	tarhana	yatarken
arşivlenen	çıkaramadan	geçirince	işlettirip	lehine	rol yaparak	tarım	yatay
artarken	çıkardığında	geçirmeden	işlev	leke leke	Romantizm	Tarih Bilgisi	yatıp kalkan
artınca	çıkartılabil-	geçirmiş	işleyen	lekelediği	Romanya	tarihsever	yatıran
artınma	çıkartınca	geçiştir-	işlik	lena bih	Rönesans	tart-	yatırılan
artırma	çıkartabilen	geçistirme	işsizlik	Leonardo	rötuşlu	tartarken	yatırılırken
artist	çıkartılıp	geçit veren	iştah	Levant Oteli	ruhsuz	tartılıp	yatırılmış
artmışken	çıkartılma	geldikçe	iştahsızlık	Levant Parkı	Rusya	tartışarak	yatırım
arz edeceğim	çıkış-	gelebilme	iştirak	liberte	rüştiye	tartışmak	yatırımcı
arz ettiği	çıkış noktası	gelerek	it	liman liman	rüyamsı	tartışmalı	yatırıp
asan	çıkış yapan	gelir gelmez	it kopuğu	lime lime	saat saat	tasarladığı	yatırma
asırlık	çıkışıp	gelirken	itaatkar	limon çiçeği	saatlik	tasarlayan	yavaş
asil	çıldır-	gelişkin	İtalya Savaşı	lizollenme	sabah namazı	tasvip et-	yavaşça
asit fenik	çıldır-	geliştiği	iten	lizollettiği	Sabahattin	tasvip etme	yavaşlamak
Askeri Müze	çingirak	gelmeyebil-	iterek	lizolleyip	sabotaj	tasvir eden	yavaşlatan
askersiz	çıplaklık	gelmişçesine	itibar et-	lodos	sabote	tasvir edildiği	yavaşlatıl-
askı	çıra	gemici	itibarıyla	lojman	sabote eden	tasvir edilen	yavaşlatma

aslen	Çırçır	gemle-	itidal	lokman ruhu	sabote etme	tasvir et-	yavaşlayıp
aslı	çırıçırplak	genellikle	itikatlarınca	Lombardi	sabret-	tasvir ettiği	yavaşlık
asmak	çırpın-	gerçi	itil-	lombozsuz	sabrı taş-	taş-	Yavru Güller
astığı	çırpınan	gerekebil-	itip	loş	sabrı taşan	taş at-	yavrum
astığında	çıt	gerekmek	itiraf eden	Lübnan	Sacit Efendi	taş atarken	yaygara
astım	çıt çık-	gerektir-	itiraf edip	lügat	saç saça	taş atılan	yaygınlaşma
astır-	çıtırdayarak	gerektiren	itiraf etme	lüzumlu	saçaklı	taşın-	yayılabıl-
astırabil-	çiçekçi	gerginlik	itiraf etmek	lüzumsuzca	saçal sakal	taşınabil-	yayıldıkça
astıran	çiçeklendiği	geri aldığı	itiraf ettiği	Lyold	saçan	taşındığı	yayılmadan
aşağı yukarı	çift taraflı	geri aldır-	itiraf ettir-	ma la takate	saçı sakalı	taşınıp	yayılmak
aşan	çiftçilik	geri alın-	itiraf ettirme	maaşsız	saçmalayan	taşınırken	yayım
aşıkane	çiftleşen	geri çek-	itiraz ettiği	maateessüf	sadelik	taşınma	yayımla-
aşılma	çiftleştiği	geri çevirip	itişme	mabet	sadık kalarak	taşıyacak	yayımlamış
aşılmaz	çiğne-	geri dönülen	itlik	Macaristan	sadrazamlık	taşıyarak	yayımlanacak
aşk olsun	çiğneyerek	geri dönüp	ittifak	maceralı	Sadri	taşlan-	yayımlanınca
aşma	çiğneyip	geri öde-	ittiği	madalyalı	Sadri Çavuş	Taşlık	yayımlanırken
aşmak	çile	geri ödediği	iyi et-	madam	saf [sıra]	tat	yayınevi
at arabacı	çile çile	geri verebil-	iyi kötü	madrabaz	safha	tat-	yayınlanan
at arabalı	çileden çıkar-	geril-	iyi olabil-	magazin	Saghalien	tatbik	yayınlayan
at kestanesi	çilek rengi	gerilediği	iyileşen	mağrur	sağ kalabil-	tatbik edilen	yaylı
ata-	çileli	geriletliği	iyodoform	mahal	sağ kalan	tatbik et-	yazabilme
atama	çimento	getir götür	iyot	mahdum	sağ kalma	tatil ettiği	yazamadan
atanınca	Çin Devleti	getirdiğinde	iz bırak-	mahkûmiyet	sağ kalmak	tatlı dil	yazdırarak
atanma	Çine	getirerek	iz bırakma	mahlep	sağanak	tatlıya bağla-	yazılarak
atarak	Çinhindi	getirilince	iz bırakmak	mahrum	sağladığı	tatmin et-	yazım
atarken	çirkefli	getirtil-	izah eden	mahsur	sağlamlık	tatmin ol-	yazıp
ataşe	çirkinleştir-	getirtip	izah etmek	mahşer	sağlayabil-	tatula [bitki]	yazış-
ateş aç-	çitlembik	getirtmek	izahat	mahşeri	sağlayabilme	taun olduğu	yedek
ateş edilme	çivi çak-	gevşeklik	izale etmek	mahvetme	sağlayan	tavanlı	yedi yüz
ateş ettirmek	çivilendiği	gevşetil-	izdüşüm	mahzen	Sahandan	taviz	yedirerek
ateşi çık-	çivilenerek	gevşetme	izin al-	mahzun	sahi	taviz ver-	yelek
ateşi çıkan	çivilenme	gevşetmek	izin alma	maiyet	sahile vuran	tavsiye eden	yelekli
ateşlenince	çivileyip	gezdirdiği	izin çıktığı	Majestik	sahip çık-	tavsiye ettiği	yelkencilik
ateşleyen	çizdir-	gezdiren	izin verdiği	makarna	sahip olmak	tavşankulak	yem ol-
ateşli ol-	çizen	gezerken	izin veril-	maket	sahiplenil-	tayin edilen	yemekhane
atfedilen	çizgili	gezinebilmek	izin verilen	Maksimos	sahiplenmek	tayin edilince	Yemen
atfettiği	çizik	gezinme	izin verince	mal et-	sahipsizlik	tayin edilme	yemin ederek
atıl	çizip	gezmek	izin vermek	mal-mülk	sahne sahne	tayin edip	yemin ettir-
atılıp	çizmeli	gıcırtılı	izlen-	Malta	sahnelenme	tazele-	yeminli
atılırken	çocuk yüzü	gıda	izlenen	Malumat	sakatatçı	tazelen-	yenebil-
atılış	çocuksuluk	gıdaklayıp	izlenim ver-	mamulat	sakın-	tebaa	yenemeyip
atılmak	çok kişilikli	gidebildiği	izlenim veril-	mamur	sakınca	tebessüm et-	yengeçli
atılmış	çok şükür	gidebilen	izlet-	manasızlık	sakıncalı	tebliğ etmek	yeni yeni

atıştırın	çoluk çocuk	gidebilmek	izlettiği	Mançu	sakınıp	tebrik	Yeniçaarşı
atıver-	çorak	gidemeden	izlettirdiği	mandal	sakınırken	tebrik ederim	yenil-
Atilla	çök-	gider-	izleyip	mani olmak	sakınmak	tebrik etme	yenildiği
Atinalı	çöken	gider gelir	İzmir Valisi	manidar	sakız	tecavüz	yenilenen
Atiye	çöküş	giderme	Jacques Tati	Manisa	Sakız	tecelli	yenilme
atkı	çöre otu	gidil-	Japonya	manolya	sakin ol-	tecrit et-	yenme
atlan-	çörekçi	gidilecek	jeolojik	Maraş	sakin olma	tecrit etmek	yenmek
atlarken	çörten	gidilme	jupon	Mariantis	sakinle-	teçhizat	yer alabil-
atlatınca	çözdür-	gidip geldiği	jurnal edil-	marifet	sakinleşip	tedahül	yer altı
atlatıverme	çözebil-	gidip gelip	jurnalcılık	marifetli	sakinleşme	tedavi ederek	yer bulabil-
atlatığı	çözembildiği	gidiş dönüş	jurnal-	Marko Paşa	sakinleştiği	tedavi etme	yer bulan
atlayarak	çözembilen	gidiş geliş	jübile	Marksist	sakinleştir-	tedavi ettiği	yer bulduğu
autorite	çözen	gidişat	Jül Sezar	Marsel	saklamadan	tedavi ol-	yer bulunan
avdet etme	çözülecek	girebilmek	kaba kuvvet	martisever	saklambaç	tedbir aldığı	yer et-
avlama	çözülme	girer girmez	kabadayıcı	Martin	saklanacak	tedbir alın-	yer tutma
avlan-	çözümleyen	giril-	Kabataş	maruzat	saklanmak	tedbir alma	yer veril-
avlayarak	çözüp	girildiği	kabin	masa örtüsü	saklayabilen	tedbirli	yerine koy-
avukatlık	çubuk	girilebilen	kabir	masa saati	saklayarak	tedbirsizlik	yerken
Avusturya	çukurlu	girilen	kabul	masmavi	saklı	tedirgin	yerleşebilme
Ay	çuvalla-	girilmiş	kabul gör-	masraf et-	saksağan	teessüf et-	yerleşim
ayağa kaldır-	çuvallama	girip çıkma	kabullen-	masraf ettiği	salan	teftiş et-	yerleşirken
ayak basma	çürük	girip çıktığı	kaçabilmek	masraflı	salarak	tehdit edince	yerleştirdiği
ayak tabanı	çürürken	Giriş	kaçınabil-	matbaacı	saldırdığı	tehdit ettiği	yerleştirilen
ayakkabılı	çürüyüp	girişen	kaçınıl-	matine	saldırganca	tehditkar	yerleştirtince
ayaklan-	dağılıp	girişirken	kaçınılabıl-	mavimsi	saldırganlaş-	tehlikesiz	yerleştirmek
ayaklanan	dağılırken	giriştiği	kaçırılan	Mavroyenis	saldırganlık	tek kişilik	Yersin [kişi]
ayaklandırın	dağılma	Girit Adası	kaçırılarak	Mavzer	saldırıl-	tekbir	yersizlik
ayaktakımı	dağınık	giriver-	kaçmış	maymun	saldırınca	teker	yeryüzü
ayaküstü	dağlandı	gitgide	kadarcık	mayo	salgınsız	tekinsizlik	yeşil sarı
ayarladığı	dâhili	gitmeden	Kadiri	mazbut	salın-	tekir	yeşilimsi
ayarılan-	dahiliye	giydirdiği	Kadiriciler	mazgal	salınan	tekkanatlı	yeten
ayarılandığı	daima	giydirilip	kadril dansı	Mazhar Bey	salınarak	teklif etme	yetenekli
ayarılanma	dalaşmak	giydirip	kadrolu	mazhar olan	salıveril-	teklif etmek	yeten-
ayarılanmış	daldığı	giyebildiği	kafa karıştır-	mazı	salih	teklif yaparak	yetişemeyen
ayarılayabil-	dalgı geçme	giyecek	kafa tutma	mecburi	Salih Rıza	teklifsizce	yetişince
aydınlanma	dalgılanan	giyil-	kafa tutmak	Medeniyet	salkımsöğüt	tekme	yetişip
aydınlatan	dalgınlık	giyinip	kafası karış-	medeniyet	sallamak	tekme tokat	yetişme
aydınlatılma	dalkavukluk	giyinirken	kafasızlık	medet um-	sallanan	tekmil	yetiştirdiği
aydınlatınca	dallanıp	giyotin	kafayı üşüt-	medet uman	sallandırdığı	tekmil verme	yetiştirecek
aydınlatıp	Damat Bey	gizem	kafile	meffum	sallandırınca	teknoloji	yetiştirilen
aydınlatıldığı	damgalı	gizlediği	kağnı	mehtaplı	sallanırken	tekrar tekrar	yetiştirilme
aygıt	damıtarak	gizleme	kahret-	Meis	sallayan	tekrarladığı	yetmiş iki
ayıklayan	Damıtaş	gizlendiği	kahve falı	Meis Adası	sallayıp	tekrarlat-	yetmiş küsur
ayıl-	damla-	gizlenme	kahvedanlık	mekanizma	samanlık	Teksaslı	yettiği

ayıpla-	damlacık	gizlenmek	kahverengi	Mekke Şerifi	sanabil-	telaffuz edil-	yığılan
ayıramadan	damlama	gizleyen	kahverengili	mektupçu	sancı	telakki et-	yığılmış
ayırarak	damlayan	gizleyerek	kakmalı	melek	sandığından	telakki etmek	yıkabil-
ayırım	danışman	gizli açık	kalabilen	melek yüzlü	sandsız	telaşlanan	yıkadığı
ayırmadan	danışmanlık	gizli gizli	kalabilme	melon	sanılmak	telaşlandığı	yıkanılmadan
ayışığı	danıştığı	gizli tut-	kalabilmek	mel'un	sansür	telaşlandırın	yıkanıp
Aynaroz	dans ediş	Gladstone	Kalar Koyu	memnuniyet	sansür et-	telaşlanıp	yıkarken
ayrı tut-	daral-	gliserin	kalben	memuriyet	sansürlenlen	telaşsız	yıkayan
ayrıcılık	daralt-	göbek deliği	kalburüstü	men edil-	sansürlü	telgrafçı	yıkayıcı
ayrıkısı	Darülfünun	göç ederken	kaldıkça	mendebur	sap	telkin etme	yıkık
ayrılabil-	davet edilmek	göç etme	kaldırabil-	mendirek	sapan [eşya]	telkin etmek	yıkılan
ayrılalı	davet edip	göçebe	kaldırabilen	menfaat	sapıp	temas et-	yıkıldığı
ayrılarak	davet etme	göçtüğü	kaldırılan	menfi olma	sapır sapır	tembih	yıkılış
ayrılınca	davet ettiği	göçünce	kaldırıldığı	menfur	saplan-	tembihle-	yıkım
ayrılmaz	davranıl-	göçüp	kalebent	mengene	saplanıp	temel eğitim	yıktığı
ayva	davranılma	gölgelen-	kalem oynat-	menkul	saplı	temelli	yıl-
ayyıldız	daya-	gölgelenen	kalfa	mensup	sapta-	temelsizlik	yılbaşı
az-	dayadığı	gölgeli	kalıcı	menteşe	saptadığı	temin ettiği	yıldı
az az	dayak atma	gölgesiz	kalın sesli	menthol	saptan-	temiz tut-	yıldır-
azaltan	dayak ye-	gömdür-	kalınca	mentollü	saptanmış	temizle-	yıldırım
azar azar	dayaklı	gömmek	kaliteli	merak edil-	saraç	temizlemek	Yıldız Camii
azarla-	dayanabilen	gömülebil-	kalkabilecek	merak edip	sararıken	temizlerken	yılgın
azarladığı	dayanak	gömülmeden	kalkarak	merak etme	sardalye	temizletmek	yılgınlık
azarlayıp	dayanıklı	gömülünce	kalkarken	merak sar-	sardığı	Temmuz	yıpran-
azdığı	dayanıklılık	gönder	kalkınca	meraklan-	sarfet-	temsil	yıpratma
azdırdığı	dayanılacak	gönderilen	kalkış-	merasimsiz	sargı	temsilcilik	yııyt
azimli	dayatılma	gönderilmek	kalkışma	merci	sarhoş ol-	temyiz	yirmi yedi
azledil-	dayatmak	gönderme	kalkmak	merhum	sarı hummalı	teneşir	yiyebil-
azledilip	dayayan	gönlünce	kalpsiz	mermi	sarı kırmızı	teneşir taşı	yiyebileceği
azledilmek	dayı	gönül al-	kamaştığı	mert	sarı saçlı	tenhalaşan	yiyyince
azledince	dazlak kafalı	gönül bağı	kamera	mertek	sarıklı	tenkit edince	yoğun beyaz
azlet-	dedirten	gönüllülük	kamfor	Meryem	sarılınca	tenkit etme	yoğunlaşan
azlettiği	defne	gönülsüzce	kamil	mesaj	sarılrken	tennure	yoğunlaştığı
azman	defnedil-	Gördüklerim	Kamil Bey	mesaj veril-	sarışın	tenteli	yok eden
azmet-	defnediliş	göre göre	Kamil Okulu	mesaj verme	sarı-turuncu	tentür	yok etme
baak	defnedilme	görebilme	kamilen	meskün	sark-	tepegözlü	yok olan
babacanlık	defterdar	göremeden	kan ak-	meslek	sarkıtılan	tepeleme	yok olma
babacık	değ-	görgülü	kan davası	meslektaş	sarkıtıp	tepelik	yok olmak
babasız	değdikçe	görmedikçe	kan kaybet-	Messagerie	sarpa sarabil-	tepki vermek	yok olup
bacaklı	değdir-	görülebil	kan kus-	mest et-	sarraf	terakki	yokladığı
bağırdığı	değdirmek	görülünce	kanaat getir-	Mesudiye	sars-	Terakki	yoklayarak
bağırıp	değin-	görünüş	kanatlı	mesul olabil-	sarsarak	terazi	yokoluş
bağırarak	değiril-	görünürlü	kanaviç	mesul tutan	sarsıldığı	terbiye	yoksullaş-
bağışlayıcı	değişen	görürken	kandığı	meşakkatli	sarsılmak	terbiyesiz	yoksulluk

bağladığı	değişerek	görüş açısı	kandırıp	meşale	sarsma	tercih	yol açabil-
bağlamak	değişirken	görüşebil-	kandırmak	meşgul et-	satabilme	tercümanlık	yol açacak
bağlanabil-	değiştirerek	görüştüğü	kangren	meşgul etme	sataşan	tercüme etme	yol açmak
bağlanma	değiştirilmiş	görüştürken	kanımca	meşgul olan	satın al-	tereddüt	yol haritası
bağlanmak	değme	gösterebil-	kanıp	meşgul olup	satranç	tereddüt et-	yol kesen
bağlanmış	del-	gösterebilme	kanıtladığı	meşin	Satsos	tereddüt ettiği	yol kesip
bağlarken	deldiği	gösterildiği	kanıtlan-	Meşrutiyet	savaşılma	tereddütsüz	yola getirmek
bağlat-	deldikçe	gösterilen	kanıtlayıp	Meşrutiyetçi	savaşıp	terim	yola koyulma
bağlı kalan	deli ol-	gösterince	kanlan-	meşveret et-	savaşırken	terk edebil-	yolculuk ettiği
bağlı kaldığı	delilik	gösteriş	kansız	metanet	savaşırsız	terk edecek	yollanacak
bağrış çağrış	delilsiz	götürebilme	kanunsuz	metin olunuz	savrulabil-	Terkapçılar	yollanış
Bağrışarak	delinme	götürülecek	Kanzuk	metod	savun-	terlediği	yollarken
bahane edip	delinmiş	götürülen	kaos	metodik	savunan	terleyip	yollat-
bahane et-	delirmek	götürürken	kaotik	mevcudiyet	savunduğu	terör estiren	yollayamadan
bağçelik	delirmiş	göz at-	kap	mevsimlik	Sayda	terörist	yollayınca
bahriyeli	delirt-	göz dik-	kap kaçak	mevta	saydığı	terslemek	yolsuz
bahse gir-	delme	göz gezdir	kapalı olan	mevzilen-	saygı duymak	tertiple eden	yolunu kes-
bahsedecek	demeç	göz kırp-	Kapalıçarşı	mevzilenip	saygı duyulan	Tesalya	yontulup
bahsederken	demek ol-	göz yaşartıcı	kapatabil-	mevzubahis	saygı göster-	Teselli	yorgun düşüp
bahtiyar et-	demet	göze alabil-	kapalış	meyhane	saygıdeğer	teselli etme	yorulup
baka baka	demir alan	göze alan	kaplanmak	meyveli	sayıl-	teselli ver-	yorumlan-
bakabilme	demir almak	göze alarak	kaplanmış	mezarıcı	sayılabil-	teselli verdiği	yorumlayan
bakılan	demir atıp	göze aldığı	kapatan	mezbaha	sayılabilme	teselli vermek	yosun tutmuş
bakım	demirhindi	göze batma	kapatarak	mezun	sayılan	tesirli	yön ver-
bakımlı	demirleyen	göze çarpan	kapatıldığı	mıhladığı	sayıldığı	tesirli ol-	yöneldiği
bakır rengi	denebil-	gözetleme	kapatılıp	mırıldan-	sayılırken	tesis edil-	yönelerek
bakış-	deneme	gözlediği	kapatılırken	midye	sayılış	tesis edilme	yönelt-
bakışma	denemek	gözlemek	kapatmadan	mikropsuz	sayım	tesis et-	yöneltten
Baki	denetlenen	gözü kara	kapattığı	mikroskobik	sayınca	tesis etme	yönelttiği
bakmadan	deneycilik	gözükme	kapattır-	mikroskoplu	sayısal	teslim	yöneteceği
baksır	deneyim	gözükmek	kapılabil-	mil	sebepl ol-	teslim ederek	yöneterek
baktığında	dengeli	gözükünce	kapılıp	milliyet	sebze	teslim edip	yöneticilik
balayı	dengesiz	gözüne gir-	kapısız	milyoner	sebze meyve	teslim etmek	yönetilme
balcılı	denilme	gravür	kapkaççı	milyonluk	sebzeli	teslim olma	yönetim şekli
baldız	deniz yolu	Guatelli	kaplama	mimari	seccade	teslim olup	yönetme
balgam	denize açılan	gururlanabil-	kaplandığı	mimoza	seçen	tespit edil-	yönlendirebil-
balgamlı	deprem	gücendir-	kapsadığı	Mina	seçerken	tespit edip	yönlendirilme
balık yağı	derdest edil-	gücendirme	kapsamlı	minareli	seçici	teşebbüs et-	yönlendirince
balkonlu	derdest et-	güçlerince	kapsayıcı	Mingerlilik	seçilebilen	teşhir etme	yufka yürek
ballandırıp	dereceli	güçleştir-	Kaptan Kale	minicik	seçilen	teşhis	yufka yürekli
bal mumu	derin devlet	güçsüz	kaptır-	minik	seçilip	teşhis edebil-	yumru
baltalama	derinleş-	güden	kaptırıp	minnet duy-	seçilme	teşhis eden	yumruklama

baltalayacak	derinleşme	güdü	kaptırmak	misafirlik	seçip	teşhis edilen	yumuşa-
baltalayan	dernek	güdükleşme	kar [yağış]	mitoloji	seçme	teşhis edip	yumuşama
baltalayıp	ders vererek	güğü	kara [toprak]	miyavla-	seçmek	teşhis etme	yumuşatabil-
balya	ders vermek	güherçileli	kara ardıç	mizaç	seçtiği	teşhis konan	yumuşayan
balyoz	dert ettiği	gül pembesi	kara dut	Mon Oncle	sedefimsi	teşkil edebil-	Yunancı
banker	dertleşme	gül yağı	kara gözlü	Montebello	sedir	teşkil et-	Yunanistanlı
banyo ettir-	desen	güldüğü	Kara Kadir	morfin	Seferidis	teşrif	Yunnan
barınacak	despot	güldür-	kara saçlı	morluk	sefir	teşrifat	yurt
barındırarak	deste	güldürdüğü	Karabet	Moskof	sekerek	teşvik eden	yurtsever
barınmak	destek ol-	gülyüzlü	Karadağ	motor	seksen bin	teşvik edildiği	yurttaş
barış	desteklen-	gülsulu	Karadeniz	Mösyö	seksen iki	teşvik edilme	Yusuf
barışan	devamlı	gülümseten	Karaferye	muallak	sekte	teşvik etmek	Yusuf suresi
barışçı	deveci	gültüş-	karagöz	Muavin	sekteye uğra-	Teta (e)	yutup
barışçı ol-	devekuşu	gültüşme	karalanmış	mucit	sel	tetanoz	yuvarlacık
barışçılık	Devenue	gümrüklü	karar al-	muhafaza	selamlaş-	tetikleyici	yuvarlak
barışma	deviren	gümüş rengi	karar alan	muhafaza et-	selamlaşıp	Tetkik Heyeti	yuvarlan-
barıştığı	devirip	gün al-	karar alın-	muhafazalı	selamlayarak	teveccüh	yükle-
barıştırma	devleş-	gün boyu	karar almak	muhafızsız	selamlayış	Tevfik	yüklemek
basacak	devletsizlik	Güney Çin	karar vererek	muhallebici	Selim Efendi	Tevfik Paşa	yüklendiği
basarak	devraldığı	güneydoğu	karar verilen	muhbirlik	Sen Antuan	tevkif	yükleneceği
basık	devret-	güngörmüş	karar verince	muhtaç	sence	tez	yüklenip
basılarak	devrik	günkü	kararan	mukayese	sendelediği	tık tık	yükleniş
basılı	devril-	Gürcistan	kararlı ol-	Muktedik	Seniye	tıkabil-	yüklenme
basılmış	devrilen	güven duy-	karartacak	muktedir	sepetsiz	tıkan-	yükleyen
basım	devrilerek	güven ver-	karartma	muntazaman	ser-	tıkıldığı	yüksekçe
basiret	devrilip	güvenebil-	karbolik asit	Mussolini	sera	tıkılırken	yükseklik
baskı yaptığı	devrimci	güveneceği	karbonatlı	Mustafa	seramik	tıklamak	yükselip
baskıcı	devriye	güvenerek	kardan	mutaassıp	serap	tıkırda-	yükselirken
baskıncı	deyiver-	güvenip	kargaburun	mutat	serasker	tıkırtılı	yükseliş
basma	dışla-	güzelleş-	kargasever	muteber	seraskerlik	tıklım tıklım	yükselt-
basmak	dışlayarak	güzelleşen	karın ağrısı	mutedil	serbestiyet	tıkmak	yükselti
Basmakalıp	Diderot	güzergah	karış	mutlu olup	serçe	tıknefes	yükseltme
bastığı	didişme	haber alan	karışamadan	muzaffer	sergilemek	tılsım	yükseltmeden
bastıracak	dik durabil-	haber aldığı	karışarak	muzip	sergilendiği	tınlama	yükselttiği
bastıran	dikerek	haber alıp	karıştırarak	muzipçe	sergilenme	tıraş eden	yüreklendirip
bastırdığı	dikilecek	haber alma	karıştırıl-	muziplik	sergileyerek	tıraş edildiği	yürekli
bastırılıp	dikilerek	haber sal-	karıştırıldığı	mübadele	seril-	tıraş ettiği	yürünecek
bastırılma	dikilince	haber veren	karine	mübarek	serili	tırmanarak	yürürlük
bastırt-	dikilip	haberi çıkma	karizma	mübaşir	serin	tırmandığı	yürütmek
basur	dikilirken	haberleştiği	karmakarışık	mücadele et-	serseme dön-	tırmanırken	yürüttüğü
baş ağrıtan	dikilme	haberleştiril-	karmaşa	müdafaa et-	sersemleşip	tırnak	yürütürken
baş aktör	dikizle-	hacca giden	Kars	müddet	sersemlik	tıynet	yürüyebil-
baş göster-	dikkat et	haddini bil-	karşı çıkabil-	müddetince	serserilik	Tibet	yürüyebilen

baş köşe	dikkate al-	haddizatında	karşı çıkıl-	müfettişlerce	sertleşip	Tiençin limanı	yüz binlerce
başa al-	dikkatsiz	hademelik	karşı çıkma	müfteri	sertleşmiş	tifo	yüz on
başararak	dikme	Hadi Bey	karşı çıkmak	müftü	sertleştiği	tiksin-	yüz on üç
başardığı	dikte ettiği	hadisi şerif	karşı çıktığı	mühendislik	servet	titredigi	yüz seksen
başarıl-	diktiren	hafifle-	karşı karşıya	mühürlet-	servili	titrek	yüz sür-
başarılı olup	dilci	hafifleten	karşı koy-	mükafat	ses et-	titretip	yüz verildiği
başarıp	dile geldiği	hafifleyince	karşılanabil-	mülakat	ses kesilince	titretirken	yüz yetmiş
başbakan	dile getiren	hafifseyici	karşılaşabil-	mülayim	seslendiği	titreye titreye	yüz yüze
başçavuş	dile getirilme	hafiften	karşılaşan	mülteci	seslendirerek	titreyen	yüzbaşı
başgardiyan	dile getirme	hafiyelik	karşılaştıkça	müphem	seslendirme	titreyerek	yüzdürme
başı bağlı	dilek	hafta sonu	karşılaştır-	mürettebat	seslenerek	titreyip	yüzdürmek
başı dön-	dilencilik	hainane	karşılayacak	müsavi	seslenip	tiz ses	yüzdürüp
başıboş	dilenen	hak et-	karşılık ver-	müstahzar	seslenirken	Todoris	yüzey
Başkanlık	dileyen	hak verme	kartal	mütehzi	sesleniş	tohum	yüzleşme
başkent	dilini yut-	hakan	kartvizit	müsterih ol-	sesli	tokalaş-	yüzüncü
başlanan	dillendirilen	hakaret edil-	kasa	müstesna	sessizleş-	Toksikoloji	yüzüstü
başlatan	diñleş-	haklı bul-	kasıt	müsvedde	sevap	tomar	zac-ı Kıbrıs
başlatarak	dindirecek	haklı çıkar-	kasket	müşavir	sevdirmek	tonlarca	zahireci
başlatıl-	dinen	haklı olduğu	kasketli	müşir	seveceği	top sakallı	zahmet
başlatma	dinince	halat	kast	müşkil ol-	severek	top top	Zaim
başlatmak	dinlemeden	halbuki	Kastamonu	müştemilat	sevilip	topa tut-	Zakaryadis
başlattığı	dinlenen	hale	kastedil-	mütaala	sevmek	topa tutturma	zambak
başlık atıp	dinlenildiği	hali tavrı	kastedilen	mütaala et-	sevindirdiği	topak	zamk
başsekreter	dinlenmek	Halil	kastedilen	mütalaa et-	sevinerek	topal	zampara
başvurabil-	dinletebil-	halisane	kasten	Mütareke	sevişirken	toparlayıp	zan
başvurma	dinletebilme	Halit Ziya	kaşık kaşık	müteveffa	seviştiği	Tophane	zanaat
başvurmak	dinleterek	halletme	kaşıma	müthiş	sevme	Topihos	zanneden
başvurulan	dinletir-	halletmek	kaşın-	müttefik	sevmek	toplamak	zannederek
başvurup	dinleyince	halsizleşen	kaşınan	Müttefik	seyir	toplanabil-	zannederken
batan	dinleyip	hamak	kaşınma	müzakereci	seyrederek	toplanarak	zannedildiği
Batanın	dinme	hamallık	kaşlarını çat-	müzecilik	seyrekleşen	toplandıkça	zannettiği
batarya	diplomatça	hamam	kat-	müze severlik	seyrekleştiği	toplat-	zannımca
Batı Asya	diplomatlık	hamarat	katalog	müzikli	seyyar satıcı	toplattığı	zaptiye
batıcı	direndiği	hamaratlık	katedilen	Naci Paşa	Shakespeare	toplayıcı	zapturapt
batık	direnen	hamız-fenik	katı	Nadir [kişi]	sıcak sıcak	toplu	zar zor
batıl inanç	direnme	Hamidiye	katipçe	Nahit	sıçra-	toplu mezar	zarafet
batılılaşan	direnmeden	hamle etmek	katkı	Naime	sıçrama	topluiğne	zarar verince
batılılaştığı	dirhem	hammadde	katla-	nakledil-	sıçrayıp	topluiğneli	zararsız
batınca	diri	hanımefendi	katlan-	nakletmek	sıfır	topluluk	zarf [zaman]
batır-	diriltip	hapis yatan	katlanarak	naklettiği	sığan	toplumsal	zatüree
batırabil-	disiplin suçu	hapsedebil-	katlanmış	naklettir-	sığınak	topoğrafik	zaviye
batırarak	disiplinsiz	hapsedil-	katlederken	namahrem	sığınarak	toprak yol	zayıf düşme

batırılan	diş macunu	hapsedip	katledil-	namuslu	sıgınılacak	topuz	zayıf olan
batırıldığı	dişini sıkan	hapsetme	katledildiği	Napolili	sığınma	topyekün	zayıf olduğu
batırıp	dişli	hapsetmek	katlet-	Napolyon	sığınmak	tornistan	zayıflamış
Bayer	diyar	hapsolan	katletme	nar	sığır	torpil	zayıflat-
baygın yatış	diyebilince	hapsolmak	katletmek	nar renkli	sığırcık	toz bulutu	zayıflatan
bayginken	diz çök-	hapsolmuş	katran	nasır	sıhhat	törenli	zayıflık
baygınlık	dizdir-	hapşiran	kavga çıkar-	nasihat	sıkacak	törensiz	zededelediği
bayılabil-	dizdirdiği	hapşıırıp	kavga edip	nasihat edip	sıkı sıkı	Trablus	zedeleylebil-
bayılarak	dizilip	haraç	kavrayabil-	nasip olan	sıkı tut-	trajedi	zehir katan
bayılmak	dodekanez	harap	kavrayabiliş	naz	sıkıcı	trajik	zehirlemeden
bayram et-	doğallık	hararet	kavrayan	nazar	sıkılan	tramvay	zehirletme
bayram yap-	doğaötesi	harcama	kavrul-	nazırlık	sıkıldığı	transit	zehirleyen
bebe	doğma	hardal	kavuklu	Naziler	sıkılma	Trieste	zehirleyerek
becerebil-	doğruladığı	hareket edip	kavun	nebatat	sıkıntılı	tufan	zehirleyip
bedbaht	doğrulan	hareket ediş	kavur-	neferlik	sıkıp	tulumbalı	zekice
beddua	Doğu Asya	hareketsizlik	kavuş-	nefes al-	sıkışık	tumturaklı	zencefil
bedevi	Doğu-Batı	harfli	kavuşma	nefes alabil-	sıkıştığı	Tuna	zengince
begonvil	doğunca	haris	kavuştur-	nefeslik	sıkıştıran	Tuna Nehri	zerre
beğenil-	doğuran	Hartum	kavuşturmak	nefis	sıkıştırıl-	tunik	Zeus [gemi]
beğenme	doğuş	has	kavuşturup	nefret etme	sıkıyönetim	Tunus	zevat
beklenirken	doğuştan	hasat	kavuşunca	nefs	sıkılmış	turkuvaz	zevk alma
beklenme	doksan beş	haset	kay-	neon	sıkıdığı	turunculu	zeytinli
bekletil-	doksan sekiz	hasıl ol-	kayalıklı	nesnel	sımsıkı	turunçlu	zındık
bekletilen	doksan üç	hasırcı	kayan	neşelen-	sınıfça	tutabilmek	zıp zıp
bekleyebil-	Doktor Ferit	hasis	kaybederek	neşelenmek	sınıflama	tutarkenki	zıplatan
bekleyecek	Doktor Paşa	hasret	kaybedilen	neşredilme	sınırdışı edil-	tutarsızlık	zırnık otu
bekleyerek	doktora	hassa	kaybolmuş	neşret-	sınırsızlık	tutkulu	zıt
belagatli	doktorsuz	hassaslaşma	kaybolup	neşretmek	sır tutma	tutturabil-	zimmet
belasız	doku	hasta eden	kaybolurken	neşrol-	sır ver-	tutturarak	ziraat
Belçika	doku-	hasta etme	kayboluş	netice ver-	sıradağ	tutturulmuş	zirve
Belçikalı	dokuma	hasta ol-	kaydedil-	neticelendir-	sıradanlık	tutuk	Ziya Paşa
belediyeci	dokunarak	hasta olan	kaydedilen	nevresim	sıraladığı	tutukla-	Ziya Şakir
belirdiğinde	dokundukça	hastalanıp	kaydedilmiş	New York	sıralamak	tutukladığı	ziyade
belirecek	dokunurken	haşlama	kaydetmek	neyin nesi	sıralanan	tutuklanabil-	ziyaret edince
belirginleşen	dokunuş	haşmetli	kaydettiği	nezaret	sıralanma	tutuklanıp	ziyaret edip
belirlemeden	dolan-	hat çekmek	kayıkçıbaşı	nezaret et-	sırasında	tutuklatma	Zizinia Oteli
belirlen-	dolandırıcı	hatalı	kayıkçılık	nezarethane	sırat	tutulan	zoraki
belirlendiği	dolaşan	hatırlama	kayıklık	nezdinde	sıraya koyup	tutulmuş	zorba
belirlenen	dolaşım	hatırlamak	kayır-	nice	Sırbistan	tutulup	zorbalık edip
belirleyen	dolaşmak	hatırlanma	kayırdığı	nida	sırtını dön-	tutumlu	zorlama
belirleyerek	dolayıp	hatırlarken	kayırlıldığı	nihayetinde	sıva	tutunca	zorlamak
belirten	dolduğu	hatırlatılma	kayıрма	nikahlan-	sıvayıp	tutunmak	zorlanabil-
belirtil-	doldukça	hatırlatınca	kaymak	Nikol	sıvışırken	tutuşarak	zorlaştıır-
belirtilen	doldurma	hatırlatıp	kaymakamlık	Nisa suresi	sızan	tuz ruhu	zorlayan

belirtmek	doldurmak	hatırlatma	kayna-	Nisan	sızı	tuzak kur-	zorlayarak
belli eden	doldurul-	hatırlayarak	kaynaklanan	nişan al-	sicil	tuzak kurup	zorlu
belli etmek	doldurup	hatırlayıp	kaynaklı	nişan taktığı	Sifiropulos	tuzlanmış	zorluk çık-
ben [leke]	dolmak	hayal etme	kaynat-	nişancılık	sigara	tükenen	zorunlu
benimki	dolunay	hayal etmek	kaynatarak	nitele-	Siirt	tükenme	zorunlu kıl-
benimsenen	dolunca	hayalperest	kaynatılan	nitelikli	silah at-	tüketilme	zorunluluk
Benli Eleni	dost olan	hayat dolu	kaynayan	Nivea	silahhane	tükür-	zul
22 Nisan 1901	cesaretlendirecek	gizleyemediği	itaatsizlik eden	Minger'e Kraliçe	sesini yükselt-		
14 Mayıs 1901	cesaretlenerek	göğüs göğüse	İtalya Krallığı	Mingerli Nikiforo	sesini yükseltme		
28 Haziran 1901	cevap veremeyen	gök gürültüsü	itiraf edebildiği	Mingerlilerce	sessiz sedasız		
27 Temmuz 1901	cevap verince	gönül okşayıcı	itiraz etmeden	Mingerlileştir-	seyredmeden		
24 Eylül 1901	cevaplandıkça	gönül rahatlığı	İttihat ve Terakki	moda olduğu	Sıhhiye Meclisi		
13 Eylül Cuma	cezalandırıldığı	gönüllü olan	izlenim vermek	modernleştirme	Sıhhiye Nezareti		
14 Mayıs Salı	cezalandırınca	gönüllü olduğu	jurnal ederken	Mösyö Franguli	sırtını dönebil-		
17.-18. yüzyıllarda	Charles Gordon	görevlendirilen	kabartmadan	Mösyö Marsel	Sicill-i Osmani		
1870 doğumlu	ciddiye alındığı	görevlendirilince	kabul ederken	Mösyö Takela	silah altına aldığı		
1877-78 Savaşı	cinnet geçiren	görevlendirip	kabul ettirebilme-	Muavin Hadi	silah altına alıp		
1904 Ağustos	cinnet geçirme	görmezden gelerek	kabul ettirilemez	muayene ederken	silahlandırmak		
1928 doğumlu	Connaught Dükü	görmezlikten gel-	kaçma teşebbüsü	muayene edip	Sir Philip Curry		
1958 sonunda	cuma selamlığı	görmüş geçirmiş	kafa yorarken	muayene etmeden	sirayet edeceği		
1959 Ağustos	Cumhurbaşkanlığı	görülebilmek	kahr çekebil-	muayene olma	sivrisineklerce		
27 Ağustos Salı	cumhuriyetçi	gösterebileceği	kahkaha attığı	muhafaza edil-	siyasallaşmadan		
28 Haziran Cuma	cumhuriyetçilik	göz dolduran	kalabalıklaştır-	muhafaza etme	sohbet ederek		
28 Mayıs Salı	cülus tapusu	göz doyurmak	kaleme alınma	muhafızlık ederken	sokak Türkçesi		
31 Mart İsyanı	cürümüşeşut	göz göre göre	kaleme alınmış	muhafızlık ettiği	soluk alıp veren		
6 Mayıs Pazartesi	çaba gösterdiği	göz göze gelince	kalkan [koruma]	muhalefet et-	soluk alıp verirken		
6 Mayıs Pazartesi	çaba harcadığı	göz kamaştıran	kan kaybeden	Mustafa Kemal	soluk alıp veriş		
8 Eylül 1901 Pazar	çalışmamak	göz koyduğu	kanun nizam	mutasarrıflık et-	sona ermeden		
abartılı olduğu	çamaşır sopası	göz kulak olduğu	kapan [sıfat fiil]	mutlu olabilen	sonuç alınınca		
Abdul-hamid	çekilir çekilmez	göz kulak olma	karaborsacılık	mutluluk duy-	sonuçlandırma		
Abdülhamit Han	çekip gitmek	göz önünde tut-	Karantina Meclisi	mutluluk duyduğu	sonuçlanmadan		
abluka altına al-	çerçevenilmiş	göz ucuyla süz-	Karantina Ordusu	muvaaffak olup	sorgusuz sualsiz		
abluka altında tut-	çerçevelettirip	göz yumduğu	karar verebil-	muvaaffakiyetli	sorguya alınma		
acide arsenieux	çileden çıkartan	gözaltına alıp	karar verebilmiş	Muzaffer Efendi	sömürebilmek		
açıklığa kavuştur-	Çin İmparatoru	gözaltına almak	karar veremeden	mücadele eden	söndürebildiği		
Ada Kitapçısı	çözdürmeden	gözdağı verebil-	kararır kararmaz	mücadele ederken	söyleyemeden		
aday gösteren	Daily Telegraph	gözdağı vermek	kararlaştırılan	müdahale ederek	söz dinleyince		
adım adım izlettir-	dakika dakika	gözden düşünce	kararlaştırıldığı	müdahale edil-	söz geçirebiliş		
Adliye Nezareti	dalkavukluk et-	gözden geçiril-	karartabileceği	müdahale edip	söz sahibi olduğu		
ağırdan alabil-	dalkavukluk etmek	gözden geçirirken	karbon klordli	Müfettiş Hanım	sözünü kesebil-		
ağırdan alarak	damad-ı şehriyar	gözden kaçan	kargacık burgacık	münakaşa etme	Stefanos Efendi		
ağlaya ağlaya	damga vurup	gözden kayboluş	karınca duası	müracaat etme	suçluluk çekme		
ağzını arayarak	Damıtaş Deresi	göze almadan	karıncalanma	müşamaha et-	suçluluk duyma		
Ahmet Ferit Paşa	danışılmadan	gözetim altında ol-	karşılaşabilme	Müslüman ol-	Sudanlı Mehdi		

Ahropolis [gazete]	Darüşşafakalı	gözlerinden oku-	karşılaşmadan	Müslümanlaştırıp	Sultan II. Mahmut
aklından geçir-	dayak atmak	gözlerini kaçır-	karşılaştırdığı	Müslümanlık	Sultan Mahmut
aklından geçirerek	dayanabildiği	gözleyebilmek	karşılaştırmalı	mütalaa etme	sümüklüböcek
aklını kaçırmadan	dayandırılarak	gözü yukarılarda	karşılık verdiği	mütehassis ol-	şaka yaparken
aklını oynatmak	de la citadelle	gözünden kaçır-	karşılık verebil-	mütemadiyen	şakaya vurup
Aktar Vasil Efendi	dedikodu etme	gözüne girme	kaşlarını çatarak	Naciye Sultan	şehadet parmağı
alacağı olduğu	dedikodu ettiği	gözüne girmek	kaşlarını çatıp	Nahit Sırrı Örik	Şehzade Hamit
alay edebileceği	defnedilirken	gururlandırıcı	katlanamayacak	naklettiğinde	Şehzade Mahmut
Albros Dağları	Defteros Dağları	Güç ve Aldanma	kavga çıkardığı	Nalbant Rıza	Şehzade Selim
Aleksandros Bey	degüstasyon	güçlendirebilecek	kavga çıkarma	namaz kılarken	şeker hastalığı
Alexandre Dumas	değer verdiği	güçlü kuvvetli	kavga edebilecek	namaz kılmak	Şeyh Nurullah
alınanlık ettiği	değerlendiren	güçlük çekebil-	kavgalı ağılamalı	namussuzluk	şiddetlenerek
alışveriş eden	değerlendiril-	Gümrük Müdürü	kayda geçirmek	Narlık Mezarlığı	şikayet edecek
alışveriş ederek	değerlendirildiği	Gümrük Nazırı	kayıplara karış-	nasihat eden	şikayet ederek
alışveriş edilecek	değerlendirirken	gün doğarken	kayıt altına alma	Naturalis Historia	şikayet etmek
alışveriş etme	değiştirdiğinde	gün geçirmek	kaynaklandığı	Nazillili Necmi	şikayet ettikçe
Ali Suavi Baskını	delik deşik edil-	güneş doğarken	kazan [sıfat fiil]	Necm-i Cezire	şüphelenmeden
Allah korkusu	demeç vermek	güneş doğmadan	kazan [tencere]	nefes alıp veriş	şüpheli bulduğu
Allah razı olsun	demek isteyen	güneş doğunca	kazanabildiği	nere-den nereye	şüpheli olabilecek
Allah'a sığınan	demir atarken	güneşlenirken	kederlenince	neşelendirmek	tadmin edecek
Allah'a sığındığı	derdest edilip	gürültü çıkar-	kederlenirken	neşeli olduğu	tahakkuk ettir-
Allah'a şükürlü	derinleştikçe	gürültü çıkarma	kefenlemeden	neticelendirdiği	tahammül edebil-
Allah'ın izniyle	ders verirken	güven kazan-	kekeleye kekeleye	neticelendirmek	tahammül edil-
Allah'tan geldiği	devam edebildiği	güven verdiği	kelime hazinesi	New York Times	tahammül edilebil-
Allah'tan gelmek	devam ederek	güven verici	kelle koparmak	Nikiforo Eczanesi	tahliye etmek
Allah'tan kork	devam etmek	güvence ver-	kenara çektiği	nişan almadan	Tahrirat Müdürü
Allahümme inni	devam ettikçe	güvende olduğu	kendine mahsus	nitelendirdiği	Tahsin hadisesi
Alman Büyükelçisi	Devlet-i Osmaniye	güvenebildiği	kendini tutabil-	Noter Zenopulos	tahsis ederken
Alman İmparatoru	devriye gezen	güvenilebileceği	kendini verebil-	notlandırarak	tahta çıkaracak
altmış yetmiş	dezenfeksiyon	haber alamama	kendini vererek	numara yaptığı	tahta çıkarılan
anlaşılmadan	dezenfekte eden	haber çıkmayınca	kesilip biçildiği	Nuran Şimşek	tahta çıkarılma
anlayabilecek	dezenfekte edildiği	haber verilme	kesim [kesme işi]	Nurettin Efendi	tahta çıkmadan
anlayabilmek	dezenfekte edilen	haber verilmeden	kesip biçerek	odadan odaya	tahttan indirdiği
Anneler Günü	dezenfekte edilmiş	haberdar etmek	keyfini kaçırmak	oflaya puflaya	tahttan indirebil-
Apery Eczanesi	dezenfekte etmek	haberdar olup	Kıbrıslı Faroslar	ok yaydan çık-	takip ederken
Apostolos Efendi	dezenfekte ettiği	haberi olduğu	kıpırdatmadan	okuma kitabı	Takvim-i Vakayi
araya koyarak	dezenfekte ettir-	haberini alınca	kırbaçlayarak	okumayı sökmek	takviye ederek
arkadaş olduğu	dışarı çıkabil-	habersiz olan	kıttan kıttaya	okur okumaz	talihi yaver git-
arkadaşlık ederek	dışarı çıkarıldığı	habersiz olma	Kızkulesi Adacığı	okuyup üfleme	tamamlayabil-
arkadaşlık et-	dışarı çıkarıp	Hacı Fehim Efendi	kireçleneceği	olay çıkardığı	tanık olabilecek
Arkaz Operası	dışarı çıkınca	Hacılar Vakası	kireçlenirken	olay çıkarmak	tanıklık edebil-
Arkaz Radyoevi	dışarı çıkmadan	haddini bildirmek	kireçlenmeden	oldu bittiye getirip	Tanzimat Fermanı
arkeolojisever	dışarı çıktığı	haddini bilmez	Kitab al-Zulmet	olmadık yerde	Tarih Dünyası
Arnaut Memo	dışarı çıktığında	haddini bilmezlik	Kocias Eczanesi	olsun olmasın	Tarksis Efendi

Arpara [mahalle]	dışışleri bakanı	hakaret edilirken	Kocias Efendi	Orhan Pamuk	tasavvur edememe
arz-ı hürmet et-	Dışışleri [bakanlık]	hakim olabilen	Kolağası Komutan	Orhun [dergi]	tatliya bağlayıp
Askeri Rüштиye	Dışışleri Bakanlığı	haklı bulduğu	kolayına geldiği	Orta Mahalle	tazelenmiş kılan
Aşk ve Allah	dikkat edeceği	haksızlığa uğrama	koluna girince	ortadan kaldırmak	tebessüm ederek
ateş açabilecek	dikkat ederek	haksızlık edildiği	komuta ettiği	ortadan kalk-	tedavi görebilecek
ateş edebilen	dikkat edildiği	haksızlık ettiği	kontrol altına alma	ortadan kaybol-	teklif edebilen
ateş ederken	dikkat kesildiği	hal-i pür melal	konup kalkan	Ortadoğulular	tekmil yollamak
ateş ettirdiği	dile getirildiği	Halifiye Şeyhi	konusa konuşa	ortaya atıldığı	telaşlanmadan
ateşlenmeden	dilenci olduğu	hamamböcek	konusabileceği	ortaya çıkaran	Telgraf Bayramı
ateşleyemeden	dilini tutabil-	Hamidiye Marşı	konusabilmek	ortaya çıkarıl-	telgraf çekebil-
ateşli olduğu	dillendirebilen	Hamidiye Parkı	kordon altına al-	ortaya çıkarınca	telgraf çekerek
Avrupalılaşmak	direnç gösterebil-	Hanya Antlaşması	kordon altına alma	ortaya çıkarıp	Telgrafhane Olayı
Avrupalılaştıkça	disiplin altına alma	hareket edebil-	kordon altında	ortaya çıkarmadan	tembel tembel
avucunun içine al-	doğru çıkmayınca	hareket ettirir	korku uyandıran	ortaya çıktığı	temellendirildiği
Aya Triada	doğrulayınca	harekete geçebilen	koruma altına alma	Ortodoks Cemaati	temin edebileceği
ayağını denk al-	Doğu Rumeli	harekete geçir-	koşuşturduğu	Osman Hamdi Bey	temize çıkarma
ayak basabilme	doğudan batıya	Hariciye Nazırı	koşuşturmaca	Osmaniye [zırhlı]	tepeden tırnağa
ayaklandırma	Doktor Nuri Bey	hassas olduğu	koyulaştırdığı	Osmanlı Prensesi	tepki gösterebil-
Ayastefanos	doktora yapmış	hastadan hastaya	koz olarak kullanıl-	Ouchy Anlaşması	tepki gösterince
aydınlatmadan	dokuna dokuna	hastanelik ol-	Kozma Efendi	oyuna getirildiği	terakkiperver
ayetler okuyup	dokundurduğu	hatırlayabildiği	kök söktüren	öfke besleyen	terbiye edilmek
ayırım yaparak	dokunulmazlık	hatırlayabilme	Kör Kadı Sokağı	öfkeli olacağı	Tercüme Dairesi
Ayyıldızlı bayraklı	dolap çevirdiği	hayal edebilme	Kör Mahmut Paşa	öfkeli olduğu	tereddü etmeden
Aziz Stanislas	doldurmadan	hayal ederken	köşesine çekilip	öfkeye kapılarak	tespit edilebil-
Babıali Baskını	Dolmabahçe	hayal kurarak	kötülük edebil-	öğrendiğinde	teşebbüs edebil-
bağdaş kurmuş	dostluk ederken	hayal kurduğu	kötüye kullan-	öğrenebildiği	teşebbüs edip
bağımsızlaşma	döner dönmez	hayalperestçe	kötüye kullanıp	öğrenir öğrenmez	teşebbüs etme
bağırıp çağır-	dönüşebileceği	hayatı pahasına	kucağına düşen	öldürülmeden	teşekkür ederken
bağırıp çağırarak	dönüştürecek	hayatına mal ol-	kucak kucağa	ölü yıkayıcılık	teşhis koyabil-
bağırıp çağırıldığı	dönüştürürken	hayır [sevap]	kucaklayarak	ölüden ölüye	tezkere bırak-
bağırış çağırış	dört başı mamur	hayret edilecek	kumanda etme	ölüme terk et-	Tomadis Efendi
bahane eden	dört yüz küsur	hayret ettirecek	kumar oynanma	Ölümsüz Çocuklar	Trablus Savaşı
Bahattin Paşa	dört yüz yirmi	hayrete düşüren	kumpas kurarken	önayak olduğu	transliterasyon
bahçeden bahçeye	dövüle dövüle	hazır bulduğu	Kur'an'ı Kerim	öncülük eden	turuncu beyaz
Bahriye Nazırı	Dumanlı Kasabası	hazır olduğundan	kurban olayım	önem verilecek	tuzak kurulduğu
bahtiyar olduğu	duraklamadan	hazırcevaplılık	kurban olmak	önleyebildiği	uçsuz bucaksız
Bakara suresi	durdurabildiği	hazırlanabilme	kurşun yağmuru	önüne geldiği	Ukrayna kökenli
Bakkal Mihail	durdurabilme	hediye edildiği	kurşun yiyerek	önüne gelince	umut bağlayan
bakteriyolojik	durdurabilmek	hediye edilecek	kurşunlanarak	özdeşleştirmek	Urgancızadeler
Balkan Ülkesi	durdurulabildiği	hesap sormadığı	kuru fasulye	özen gösterme	utanç duyduğu
basın toplantısı	duygulandığı	hesaplayabil-	kurulabilecek	paçaları sıvayan	uygulayabildiği
basitleştirilerek	duygusuzluk	heves ederek	kurutulmuş meyve	Padişah II. Selim	uygun bulduğu
baskı yapabil-	duyurulduğu	heyecana kapılıp	kuşku uyandırıcı	pahalandırdığı	uygun bulunduğu
baskın yaparak	düşünebildiği	heyecanlandıran	kuvvetlendir-	pahalıya mal olan	uzak durarak

bastıra bastıra	düşünebilecek	heyecanlanıp	kuvvetlendirdiği	Palace et bazaar	uzaklaşmamış
baş başa kal-	düşünüldüğünde	heyecanlanma	kuyruksokumu	Pamuk [yazar]	uzman doktor
baş gösterirken	düşünülmeyen	hıçkırma hıçkırma	kuyusunu kaz-	Panayot Efendi	Üsküdar Meydanı
başarısız olma	düzeltebilecek	Hristiyanlaşmış	Kuzey Afrikalı	paniğe kapılan	üzerinde durma
başdöndürücü	düzen verebil-	Hristiyanlaştırılma	küçümsenmek	Panislamcılık	üzerinde durmak
başdüzenleyici	Eczacı Cemiyeti	hızlandırarak	kürek çekerek	para sızdırmak	üzerinde durul-
başı belaya gir-	Eczacı Kocası	hızlandırmak	lafı dolandırmadan	Paris'in Esrarı	üzerinde durup
başı döndüğü	Eczacılar Cemiyeti	Hindistan kökenli	lafını sakınmadan	Park du Levant	üzerine konan
başına geçeceği	Eczane-i Hamdi	Hindistan vebası	layık gördüğü	patlak verdiğinde	vakit geçirmeden
Başkan Hadid	Edgar Allan Poe	hizmet etmek	Lazzaro Franco	paylaşabileceği	vakit geçirmek
başkanlık ettiği	Edward Joris	Hohenzollern	Le Petit Journal	pembe dudaklı	vakit kaybettiği
Başkimyager Paşa	efkar-ı umumiye	hoşuna giden	Leblebici Luka	pembeli-turunculu	vakit öldürmek
başlandığında	eflatun renkli	Hotel Beau Rivage	Les Pyramids	pembemsi sarımsı	Vangelis Efendi
başlangıç noktası	efsaneleştirilen	Hotel Minger	Levant'ın Gülü	perdahlayarak	vatana hıyanet
başlar başlamaz	Egyptian Gazette	Hrisopolitissa	limon portakal	perişan eden	vazgeçemeyen
başsağlığı dile-	eğip bükerek	Hucurat suresi	London Times	peşin hükümlü	vazifelendirildiği
Batı Anadolu	eğitim bakanlığı	Hun İmparatoru	Londra Kulübü	peşine düşerek	Veba Geceleri
Batı Devletleri	eğitim vermek	Hunyadi Yanos	Louis Pasteur	Petalis Meydanı	vebalı vebasız
baygınlık geçiren	ekmek parası	huzursuz edebil-	lüzum olduğu	Phare d'Arkad	vedalaşamadan
bedbaht etmek	eksik etmediği	huzursuz olduğu	Mabeyn Başkatibi	Philip Broke	vedalaşmadan
beddua ederek	el kol hareketleri	hücum edince	Mabeyncibaşı	pikniğe çıkar-	vehme kapıldığı
bedel-i askerlik	el öptürürken	hüküm sürerken	Maçka Kışlası	pirinç şamdan	vela tuhammilna
beklenmeden	elinden aldığı	hükümet etmek	Madame Bovary	Ponson du Terrail	Venedik Doğu
Belçika Krallığı	elinden almak	Hükümet Konağı	madde madde	Prences Pakize	verip vermediği
Belediye reisi	elini tutarken	hürmet edilen	mahalle mahalle	preparat drog	Ville vue prise
belirleyebilecek	elmacıkkemiği	Hürriyet Meydanı	mahcup olan	Prof. Chantemesse	Virginia Woolf'
belirtilmedikçe	Elysse Sarayı	Hüseyin Paşa	mahcup olup	Prof. Nicolle	Vive Minguere
Berber Panayot	Emile Gaboriau	hysteria (cinnet)	Mahkeme Başkanı	protesto eden	vurdumduymaz
beste yaparak	Emile Rouvier	III. Napolyon	mahkûm edebilme	püskürttüren	Wiedli Wilhelm
beş yüz altı yüz	emin oldukça	ısrarlı olduğu	mahkûm eden	püskürtülecek	yağmalayabilmek
Beşiktaş Sarayı	Emine Sultan	Istefan Efendi	mahkûm edip	püskürtülmüş	yakalayamadan
Beylerbeyleri	emir aldığı	icabet edebil-	mahkûm ettirme	rahat bırakma	yakınlık kurmak
bıçaklanarak	Emrullah Ağa	icazet almadan	mahkûm olma	rahatsız edebil-	yakıştırabildiği
bin bin iki yüz	Enbiya suresi	içinden gelen	Mahmut Paşa	rahatsız olabil-	yaklaşabilmek
bin iki yüz elli	endişelendir-	idam ederken	Mahmutpaşa	Ramos Terzakis	yaklaştırdıkça
bindirildiğinde	eninde sonunda	idam edilebil-	mahzun olduğu	reddedebileceği	Yakumi Efendi
biner binmez	epidemiolojik	idam edilebileceği	Majestik Sineması	Reine de Minger	yalıdan yalıya
bir araya gel-	Ermeni İhtilalciler	idam edilerek	malum olduğu	renklendirilmiş	yankı uyandırabil-
bir ayağı çukurda	estağfurullah	idam ettirdiği	manda (mandat)	Ressam Osgan	Yannis Kisannis
bir yolunu bulup	eşiğindeyken	idare ederken	maneviyatı bozan	Robert Efendi	yararlanabilmek
bitirir bitirmez	ether sulfurique	iddiaya giren	maneviyatı bozul-	Robinson Crusoe	yardımcı doktor
bitmez tükenmez	etkilenmeden	ifade edebileceği	mantık yürüt-	Romatizma olmuş	yasaklanarak
Bodrum [ilçe]	evhamlandır-	İhanet-i vataniyye	mantık yürütmek	Romen Prensi	yaşayamayacağı
bombalatabil-	evlendirildiği	ihitimam göster-	marangozluk	Rus Çarı Nikola	yayan [sıfat fiil]

bombalayabil-	evlenebilmek	ihtiyaç duyduğu	Maurice Leblanc	sabote etmek	yaygınlaşmadan
bombardıman	evleniverdiği	ihtiyaç duyma	Maviaka Köprüsü	sadaretteyken	yayımlandığında
borca batmış	eziyet edildiği	ihtiyaç duyul-	Mavroyeni Paşa	Sadrettin Efendi	yedişer sekizer
borçlu olduğu	Fahrettin Paşa	iki bin beş yüz	mecbur olduğu	sağdan soldan	yemek masası
Boxer Savaşı	fark edemediği	iki yüz küsur	mecbur tuttuğu	Sağlık Bakanlığı	Yemen kahvesi
boyun eğmek	fark edemeyen	ilan edildikçe	Mecid Efendi	sahil boyunca	yenilgiye uğrat-
böbrek yetmezliği	fark eder etmez	ilan edilmeden	medet umduğu	sahip çıkmak	yenilgiye uğrayan
bölük pörçük	fark edilmeden	ileri sürdüğü	medyun-u şükran	sahip olabilme	yenilgiye uğrayıp
bölünmüşlük	farkında olan	ilgi gösterilme	Mehmet Fazıl Bey	Saint-Antoine	Yersinia pestis
Bremerhaven	farkında olmadan	ilgisini çeken	Mehmet Hamdi	Sait Nedim Bey	Yeselu eyyane
British Museum	faaydalandırmak	ilişkilendirerek	mekan mekan	salgından salgına	yetersiz olduğu
budaklandığı	faaydalı olabil-	ima edebileceği	mekik dokuyarak	sallana sallana	yetiştirebilecek
buğday rengi	Fazilet [gemi]	imtiyaz sahibi	Mektebi Tıbbiye	Samuel Morse	yetiştirilebilecek
bulanıklaştır-	Fehim Efendi	imzalanmadan	melodramatik	sansürlenmiş	yevmulkiyame
bulunamayınca	Feritzade Celal	imzalı imzasız	memnun olurum	Saraçlar Kapısı	Yıldız Bahçesi
bundan böyle	fırsat çıktığında	inandırabildiği	menkıbenameci	Saray Bahçesi	Yıldız Mahkemesi
burnu sürtüldüğü	Fidanlık Sokağı	inceden inceye	Menoya Koyu	sarımsı jelatinimsi	yoktan var eden
burnu yukarıda	Filizler Mahallesi	infaz edilebil-	meraklandırıan	sarımsı pembemsi	yola çıkarılma
burnunu sokan	fotoğraf çekme	İngiliz İpratorluğu	meraklandırıcı	savaştan savaşa	yolculuk eden
burnunu sürterek	fotoğraf çektir-	inim inim inleyen	meraklandırmak	saygı duyarak	yoluna girmek
burun kıvrıp	fotoğraflanma	intikam alabil-	merhametsizlik	saygı gösterildiği	yorumlanabildiği
burun kıvrırma	Franguli Efendi	intikam alınma	Merkez Postanesi	saygı gösterilme	yudum yudum
burun kıvrırmak	Fransız Elçisi	iptal edilebildiği	Meryem Ana	saygı gösterme	yumuşacık sarı
büyüdüğünde	Fransız Postanesi	İskoç kökenli	mesele etmeden	saygısızlık eden	yumuşayarak
büyük küçük	gaga burunlu	İstanbul Lokantası	Mevlevihane	saygısızlık ettiği	Yunan Adaları
büyükbabası	Galata Köprüsü	İstanbul Valiliği	mevzu bahis	selamete çıkar-	yükselip alçal-
büyüklenerek	Galerie Colbert	İstavrakis Efendi	meydan dayağı	selamete çıkıl-	yüz kırk yüz elli
büyüsüne kapıl-	gazeteci Pavli	istemeye istemeye	meydan oku-	selamete çıkmak	yüz yetmiş altı
can derdine düş-	Gazi Osman Paşa	istifade ederek	meydan savaşı	selamlaşmadan	yüzeysel olma
canına mal ol-	geçim sıkıntısı	istifade etmek	mezun olduğu	Selimiyi Kışlası	zangır zangır titre-
canına mal olan	gerçeğe varma	İstiklal Bayramı	mideye indir-	sene-i devriye	zaptedemediği
canlanabildiği	gerçekleşebil-	işaretlemeden	mikrobiyoloji	serbest bırakılınca	zayıf düşürebil-
Casus Lawrence	gerçekleştirdiği	işbaşı yapma	milli futbol takımı	serbest bırakılıp	Zeynep Heykeli
cebine indirdiği	gerçekleştirirken	işgal altında ol-	Mina Mingerli	serbest bırakıp	Zeynep Okulu
cennet mekan	gerçekleştirme	işgal atında kal-	Minger Anıtı	serbest bırakmak	Zeynep'in Kitabı
cennetmekan	geri çevirdiği	işi gücü bırakıp	Minger Bahriyesi	serseme dönen	zorluk çıkarıl-
cesaret edebil-	geri dönebilme	işi yokuşa sür-	Minger Bulvarı	serseme dönüp	zorluk çıkarmadan
cesaret edebilen	geri dönüşsüz	işkence eden	Minger Devrimi	sersemleştirici	zorluk çıkarmadan
cesaret edemeden	gerilla savaşı	işkence edilen	Minger kırmızısı	sersemleyerek	zorunda kaldığı
cesaretini topla-	giyecek [elbise]	işkence edip	Minger Kraliçesi	serserilik yap-	zorunda kalmak
cesaretlendirdiği	gizleyemeden	işten el çektiril-	Minger Rüzgarı	Servet-i Fünun	zorunda olduğu
1 Temmuz 1901 Pazartesi	dezenfekte edilerek	Kayzer Wilhelm bıyığı	Nikolas Aghapides		
"Bulut ve Gül" Bayramı	diken üstünde oturan	kelimesi kelimesine	Nüfus Müdürlüğü		
12 Ağustos Pazartesi	dizlerinin bağı çözülüp	kendini tutamayarak	Osgan Kalemciyan		

16 Ağustos 1901 Cuma	Doktor Damat Nuri	Kızıl Sultan Abdülhamit	Osgan Kalemeciyan
16 Mayıs Perşembe	duymazlıktan gelindiği	Kolağası Komutan Kamil	Osman Celalettin Efendi
16 Mayıs Perşembe	Dünya İzci Teşkilatı	Komutan Kamil Havaalanı	Osmanlı Nasihat Heyeti
1877-78 Rus Savaşı	Dünya Sağlık Teşkilatı	Komutan Kamil Köprüsü	Osmanlı Posta Bakanlığı
1897 Japon-Rus Savaşı	düşünceli düşünceli	Komutan Kamil'in İhtilal'i	Osmanlı Sıhhiye Nezareti
19 Haziran Çarşamba	düşünceye dalınca	Komutan Kimil Paşa	Osmanlı Subayı Kamil
22 Haziran Cumartesi	Eczacı Nikiforo Bey	Komutan Muavini	Osmanlı Vilayet Merkezi
24 Haziran Pazartesi	Eczacıyan Cemiyeti	Komutan'ın Türbesi	ölüm kalım mücadelesi
26 Ağustos Pazartesi	Eski Osmanlı Valisi	Konstantinos Laneras	özgürlüğe kavuşunca
28 Haziran 1901 Cuma	etliye sütlüye karışmadan	kontrol altına almak	Padişah Abdülhamit Han
6 Haziran Perşembe	Eugene Bertol-Graivil	kordon altına aldığı	padişah II. Mahmut
6 Temmuz Cumartesi	evhamlandırmadan	kordon altına alınabil-	papaz out (cevadille)
Abdurrahman Fevzi Paşa	Fatih Sultan Mehmet	Kostaki Antopulo Paşa	parmak uçlarına basarak
acılar içinde kıvrın-	Feride Hanım Sultan	koz olarak kullanıp	Pharmacie Nikiforo
Ada Dersleri [dergi]	fırtınaya yakalandığı	koz olarak kullanmak	Pharmacie Nikiforos
Adekalas Arkadi [gazete]	Fransız Amiral Baudin	kucağına oturduğu	pişmiş kelle gibi sırtıma
Ahmet Reşit Efendi	Fransız Konsolosu	kurşun yağmuruna tutup	pompalaya pompalaya
Allah belalarını versin	Girit-Selanik-İzmir üçgeni	Kürekler Bizim Ruzgarımız	Posta ve Gümrük Nazırları
Alman Elçisi von Ketteler	gözüne uyku girme-	lokantacı Dimosten	Reşit Ekrem Adıgüç
Alman Kayzer Wilhelm	Güllü Çeşme Sokağı	Londra oyuncakçısı	Robert Gascoyne Cecil
ameliyat-ı kimyeviyye	gülüşüp şakalaşan	Mahmut oğlu Kamil	Rum Ortodoks Cemaati
anasız babasız kalınca	Hakkı İbrahim Paşa	Mahmut Şevket Paşa	Rumi Mehmet Paşa
Anayasa Mahkemesi	Hamdi Baba Yokuşu	maneviyatını bozduğu	Rus Nakliye Kumpanyası
anlamlandırabildiği	hangi vicdana sığar	Marquis de Moustier	sayıklaya sayıklaya
Ansiklopedi Britannica	Hareket Ordusu Komutanı	Mehmed Kemalettin Paşa	sinirlerine hakim olamama
Aristoteles Eczaneleri	harekete geçmeden	Mehmet Vahdettin Efendi	Sirkeci Demirkapı Kışlası
Arkaz Kalesi Hapishanesi	hasta numarası yap-	mengene işkencesi	Sokak Adları Heyeti
Arnavutluk Prensliği	hasta olup olmadığı	meşdan okuyunca	sorgudan geçirilen
Aslanyatağı Sokağı	hayat memet meselesi	Milli Marş Şiir Yarışması	sorgudan geçirmek
atı alan Üsküdar'ı geç-	hayata susamış olmak	Minger Adalet Bakanlığı	şaklabanlık ederek
Bağımsız Minger Devleti	Hazine Müdür Muavini	Minger Arkeoloji Müzesi	Şaşı Bakan Kedi Sokağı
Balkan Müslümanları	Hazine Müdür Yardımcısı	Minger Başnazırlığı	Şehzade Abdülhamit
başını belaya sokma	Hazreti Muhammed	Minger Devlet Başkanı	Şehzade Sait Efendi
Başnazır Talat Paşa	her kafadan bir ses çık-	Minger Fransız Postanesi	Şeyh Nurullah Efendi
Başvekil Gascoyne Cecil	Hıfzısıhha Başmüfettişliği	Minger İzci Teşkilatı	şüpheli duruma düş-
Başvezir Sami Paşa	Hobbes: Leviathan	Minger Karantina Nazırı	tahammül edebilecek
Bedrosyan Matbaası	Hôtel Splendide Palace	Minger kökenli olduğu	tahammül edebilmek
Beşiktaş Kız Lisesi	huzursuz edebileceği	Minger Merkez Postanesi	Taş Madeni Mahallesi
Birleşmiş Milletler'ce	Hünkar Abdülhamit Han	Minger Milli Marşı	tecrit altında tutul-
buluttan nem kapan	Hür Minger Devleti	Minger Paris Elçiliği	tepegözlü veba şeytanı
Burhanettin Efendi	ihitimam gösterirken	Minger Sağlık Müdürlüğü	Tercüman-ı Hakikat
Büyük Britanya [eczane]	iki gözü iki çeşme ol-	Minger Sağlık Tarihçisi	tereddüt edilmeden
Büyük Mabeyn Köşkü	iki yüz yetmiş dokuz	Minger Vilayet Konağı	Ticaret ve Ziraat Nezareti
büyüsüne kapıldığı	İngiliz Emperyalizmi	Mingerce-Rumca (sözlük)	tuhafiyeci Fedonos

Cambridge Üniversitesi	İngiliz İmparatorluğu	Mingerce-Türkçe [sözlük]	tuzağa düşürüldüğü
Camiönü Mahallesi	işi yolunda olduğu	Minger-Park Hotel	Türk İmparatorluğu
Cenab-ı Allah'a emanet	İttihat ve Terakki Partisi	Mirza Gulam Ahmed	unutulmaya yüz tutmuş
Cenup Kahvehanesi	İzmir Avcılar Kulübü	Misafirhane-i Hümayun	Üstün Hizmet Madalyası
cepheden cepheye	İzmir Karantina Müdürü	Moniteur des consulates	vakit kaybetmeden
cezalandırma ruhu [ilaç]	Kamil Zeynep [okul]	Murakabe Müdürlüğü	Valide Şevkefza Kadın
Citadelle de Minger	Kamil'in Çocukluğu	Mustafa Hayri Paşa	Vatan Yahut Silistre
Cumhurbaşkanı Komutan	Kamil-Zeynep İlkokulu	mübalağa ediyorsunuz	VEBA ve KARANTİNA
Cüce Çeşmesi Sokağı	kana kana ağlayan	müdahale edebileceği	vive Les Minguériens
Çavuş Hamdi Baba	Kanada Genel Valisi	Mühendisin Başparmağı	Yalnızlık ve Güzellik
Damat Kemalettin Paşa	Kapoleon (Capoleone)	Müslüman kökenli	yaşama döndürmek
deniz kabuğu rengi	Karkavitsas Efendiler	Müslümanlaştırılma	yedisinden yetmişine
dezenfektasyon pompası	karşılaşır karşılaşmaz	Müslümanlaştırılmış	Yıldız Sarayı Eczanesi
dezenfekte ederken	katranruhu (kreozot)	Necip Kemalettin Efendi	zarar ziyan komitesi
dezenfekte edilecek	Kavier de Montepin	nevi şahsına münhasır	Zeynep-Kamil Hastanesi
(Yannis Kisannis) Gördüklerim (Ta Viomata Mu)		Minger Devleti Anayasası	
1877-78 Osmanlı-Rus Harbi		Minger Genelkurmay Merkezi Karargahı	
1897 Osmanlı-Yunan Savaşı		Minger İstihbarat Kurumu (MİK)	
27 Ağustos - 5 Aralık 1901		Minger İstihbarat Kurumu'nca (MİK)	
33. Osmanlı Padişahı V. Murat		Minger Karantina Müdürlüğü	
aklının ucundan bile geçirmediği		Minger Tapu Kadastro Bakanlığı	
Annem Gecenin Ormanında		Minger Vilayet Hapishanesi	
Başpapaz Konstantinos Efendi		Minger Vilayeti Karantina Heyeti	
Başpapaz Konstantinos Laneras		Minger Vilayeti Merkez Postanesi	
Cambridge University Press		Mingerce-Mingerce [sözlük]	
Cezayir-i Bahr-i Sefid Eyaleti		Minger'de ihtilal (Revolution a Minguere)	
Cumhurbaşkanı Komutan Kamil		Mingerian History: From AntiquiLy to the Present	
Hürriyet Halka Önderlik Ediyor		Mingerlileştirme ve Sonuçları [kitap]	
İngiliz Amiral Henry Woods		Nikiforo Ludemis - Pharmacien	
İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi		Osmanlı Dışişleri Bakanı Noradunkyan	
İstanbul-İskenderiye hattı		Sancaktar Haşmet İlkokulu	
Komutan Kamil Paşa Bulvarı		Serasker Hüseyin Avni Paşa	
Komutan Kamil Üniversitesi		specialites pharmaceutiques	
les maladroits (beceriksizler)		Şehzade Süleyman Efendi	
Liberte, Egalite, Fraternite!		Şehzade Ahmet Nizamettin	
Mehmet Abdülkadir Efendi		Şehzade Yusuf İzzettin Efendi	
Mehmet Ali Paşa Meydanı		Telgraf Memur Mülazım Mektebi	
Mehmet Burhanettin Efendi		Theodoropulos Rum Hastanesi	
Milletlerarası Karantina Teşkilatı		UEFA Avrupa Futbol Şampiyonası	
Minger Askere Alma Dairesi		Venedik Karantina Konferansı	
Minger Cumhuriyeti Devleti		Venedik Sağlık Konferansı	
Minger Devlet Operası'nca		Yukarı Turunçlar Mahallesi	

SONUÇ

Orhan Pamuk'un ilk olarak mimarlıkla başlayıp gazetecilikle devam eden ve yazarlıkla sonuçlanan hayatı ve eserleri incelendiğinde Nobel Edebiyat Ödülü'nü alan ilk ve kazanan tek Türk yazar olmasının tesadüf olmadığı anlaşılmaktadır. Nobel ödülünden önce eser yayımlamada daha aktif olan Orhan Pamuk, Nobel kazandıktan sonra eski aktifliğini kaybetmiştir. Orhan Pamuk'un Nobel'den sonraki yaşamında yazmış olduğu Veba Geceleri adlı eseri bu araştırmada incelenmiştir.

Veba Geceleri'nde ayrıntılara çok yer verilmiş, özellikle de günlük yaşantının ayrıntıları üzerinde durulmuştur. Metinlerarası ilişkileri işlevsel olarak kullanması, postmodern kurmaca sayesinde polisiyeyi oyunla ilişkilendirerek kurgulaması ve salgın temasıyla birleştirmesi teknik bir başarının sonucudur. Tarihsel bir vaka olan veba salgınını anlatan bu tarihi roman, salgında yaşananların trajikomik bir biçimde ele alınmasıyla Batı'nın salgın kurgusuna katkıda bulunmuştur. Orhan Pamuk ilk defa salgın ve vaka türlerini Türk romanında incelemiş, bunu da uluslararası düzeyde anlatmıştır. Orhan Pamuk, salgın edebiyatında tutucu sınırları aşmış bunu da geçmiş romanlarında kullanmış olduğu oyun motifi, tepegöz ve polisiye kurgusu kompozisyonuyla başarmıştır. Anlatıyı ve dili üst kurmaca düzlemle sorun haline getirerek, bu anlamda Hurufilikten faydalanmış, bunları romanda kullanmıştır. Orhan Pamuk daha önceki romanlarıyla bu romanı farklı biçimde metinlerarası ilişkiler kurmuştur. Orhan Pamuk salgını ana tema olarak kullandığı Veba Geceleri'nde salgın edebiyatının tutuculuğunu farklı yollarla bertaraf etmiştir.

Veba Geceleri adlı romanda toplamda 153.416 sözcük kullanılmıştır. 153.416 sözcükten 139.499 söz varlığı meydana gelmiştir. 139.499 söz varlığının 14.927'si farklı söz varlığıdır. Veba Geceleri kitabında söz varlıkları ortalama 9,34 kere tekrar etmiştir.

Orhan Pamuk'un Veba Geceleri adlı romanında 14.927 farklı söz varlığı, 139.499 defa tekrarlanmıştır. Kitaptaki söz varlığının 7.643 tanesi isim soylu olup 108.270 kere tekrar etmiştir. Tekrar eden isim soylu söz varlığı, tekrar eden toplam söz varlığının % 77,62'sini oluşturmuştur. Söz varlıklarının 5.246 tanesi fiilimsi olup 18.262 defa kullanılmıştır. Tekrar eden fiilimsiler tekrar eden genel söz varlığının %

13,09'unu oluşturmaktadır. Söz varlığının 2.036 tanesi fiil olup 12.933 defa tekrar etmiştir. Tekrar eden fiil soylu söz varlıkları, tekrar eden genel söz varlığının % 9,27'sini oluşturmuştur. Geriye kalan 30 söz varlığı “ek ve ek fiil” olup söz varlığının % 0,02'sini meydana getirmektedir.

Veba Geceleri adlı romanda toplam 7.643 farklı isim soylu söz varlığı, 108.270 defa tekrar ederek kullanılmıştır. İsimlerin 6.033'ü cins (tür) ismi olup 80.454 kere tekrar etmiştir. Veba Geceleri romanında isim soylu söz varlığı içinde en çok dikkat çeken “özel isim”lerdir. 1.531 farklı özel isim 13.173 defa tekrar ederek yaklaşık on katına çıkmıştır. Bu romanda özel isim sayısının çok olmasının nedenlerinin başında kitabın tarihi bir roman olması dolayısıyla hükümdar ve siyasi karakterlerin çok yer alması, yeni kurulmuş ülkenin din ve etnik yapı çeşitliliği nedeniyle din ve etnik yapılarla alakalı özel isimlerin çok kullanılması gelmektedir. Siyasi ve idari yönetim, sağlık, din, coğrafya, alanlarıyla ilgili kavramlar en çok kullanılan özel isimlerdir.

Orhan Pamuk'un ilk romanı olan Cevdet Bey ve Oğulları¹ adlı yapıtının söz varlığı ile son romanı Veba Geceleri romanı söz varlığı yönünden karşılaştırıldığında şunlara ulaşılmıştır:

Orhan Pamuk ilk romanında 157.247 sözcük kullanılırken son romanında 153.136 sözcük kullanılmıştır.

İlk romanında 150.589 söz varlığı kullanılmış, son romanında ise 139.499 söz varlığı kullanılmıştır.

İlk romanında 150.589 söz varlıktan 6.658 farklı söz varlığı ortaya çıkarken, son romanında 153.136 söz varlıktan 14.927 farklı söz varlığı ortaya çıkmıştır.

İlk romanında ortalama 22,16 kere tekrara düşen Orhan Pamuk, son romanında 9,34 kere tekrara düşmüştür.

Padişah, vali, paşa, doktor ve din adamı karakterlerinin ağılıkta olduğu Veba Geceleri adlı romanda, şahıs kadrosundaki kişilerin konum ve görevlerinden dolayı

¹ Nilüfer Yıldırım, “Orhan Pamuk'un Cevdet Bey ve Oğulları Romanında Söz Varlığı”, Uluslararası Türk Lehçe Araştırmaları Dergisi (TÜKLAD), 2. Cilt, 1. Sayı, 2018, 301-318. s, Türkiye

kullanılan kelimelerin seviyesi ve ciddiyeti de kendini belli etmiştir. Bunun en bariz örneği argo söz varlığı çeşidi ve tekrar sayısının az olmasıdır.

Veba Geceleri ikileme sayısı ve çeşidi bakımından zengin bir romandır. Kitapta zıt anlamlı, yakın anlamlı, olumlu ve olumsuz sözcüklerden, anlamlı ve anlamsız sözcüklerden, yansıma sözcüklerden, renk adlarından ve sayısal verilerden yararlanılarak ikilemeler üretilmiştir. Kullanılan ikilemelerin ait oldukları diller bakımından da zengin bir metin olan Veba Geceleri romanında, toplam 332 ikileme 1.051 kere tekrar etmiştir. Farklı ikilemeler, farklı genel söz varlığının % 2,22'sini, tekrar eden ikilemeler de tekrar eden genel söz varlığının %0,75'ini meydana getirmiştir.

Veba Geceleri adlı romanda terim olarak 523 farklı sözcük kullanılmıştır. Terim olarak kullanılan 523 söz 8.749 kere tekrar etmiştir. Kitapta kullanılan 523 terim, toplam söz varlığı olan 14.927 söz varlığının % 3,50'sini oluşturmuştur. Tekrar eden terimler, tekrar eden toplam söz varlığının % 6,27'sini meydana getirmektedir.

Veba Geceleri romanı, Orhan Pamuk'un tarihi, siyasi, adli, askeri ve sağlık mevzularını işlediği salgın romanıdır. Kitapta Osmanlı'dan ayrılarak bağımsızlaşan Minger Devleti'nde çıkan veba adlı salgın hastalık anlatılmaktadır. Hastalıkla mücadele dolayısıyla sağlık ile ilgili 80 farklı terim söz varlığı 2.290 kere tekrar etmiştir. Hastalık mücadelesiyle beraber siyasi ve askeri mücadelelerin çok anlatıldığı Veba Geceleri adlı romanda 120 siyasi/askeri terim 2.560 kere tekrar etmiştir. Müslüman ve Hristiyanların nüfus olarak yaklaşık yarı yarıya olduğu Minger adasında, hastalıkla mücadelede din adamlarının, özellikle Müslüman şeyhlerin ve halkın birtakım yanlış dini algılamaları, olumsuz tavırları sonucunda salgınla mücadele sekteye uğramıştır. Bu yanlış algı ve olumsuz tavırların sayısının fazla olması kitaptaki şeyh, tekke, vd. dini terimlerin sayısını artırmış ve 113 farklı dini terim 1.593 kere kullanılmıştır. Dini terimlerin 74'ü İslami terimler, 14 tanesi Hristiyanlıkla ilgili terimlerken geriye kalan 25 terim ise genel dini terimlerdir.

Yeni kurulmuş ada ülkesinin salgın yüzünden ekonomik sıkıntılar çekmesi, dünya ile iletişim ve ulaşımının bazen durma noktasına gelmesi, bazen de had safhalara ulaşmasıyla kitapta coğrafi, ulaşım ve ekonomiyle alakalı terim sayısını

artırmıştır. Bu sebeplerden dolayı terim sayısı artan Veba Geceleri kitabında 34 farklı coğrafi terim 497 kere, ulaşım ile ilgili 8 terim 128 kere, ekonomiyle ilgili 11 terim 109 defa tekrar etmiştir.

Kitapta 30 farklı pekiştirme kullanılmış olup söz varlığının % 0,20'sine isabet ederken, 105 kere tekrar eden pekiştirmeler tekrar eden söz varlığının % 0,08'ine denk gelmektedir. Kitapta geçen 30 pekiştirmenin 26'sı Türkçe kökenli, geriye kalan 4 pekiştirmenin 3'ü Arapça kökenliken 1 tanesi de Farsça kökenlidir.

Kitapta 78 kalıp söz genel söz varlığının % 0,52'sine denk gelerek kullanılmıştır. Kitapta geçen 78 kalıp söz 320 defa kullanılarak tekrar eden genel söz varlığının % 0,23'üne denk gelmiştir. Sıklık oranı en yüksek 20 kalıp sözün yedisi Türkçe kökenli sözcük olup 49 defa tekrar etmiştir. Sıklık oranı en yüksek varlıklarının altısı Arapçadan gelmiş olup 127 sefer tekrar etmiştir. Geriye kalan yedi sözün üçü Arapça ve Türkçe kökenli ayrı iki sözcüğün bir araya geldiği ve 12 kere tekrar ettiği söz varlığıdır. Birer söz varlığı da "Farsça, Rumca, Türkçe+Arapça ve Arapça+Türkçe Türkçe" sözcüklerden meydana gelen ve 48 kere tekrar eden kalıp söz varlığıdır.

Veba Geceleri adlı eserde toplamda 448 farklı atasözü ve deyim 689 kere tekrar ederek kullanılmıştır. Farklı atasözü ve deyim genel söz varlığının % 3'ünü oluştururken, tekrar eden atasözü ve deyim ise tekrar eden genel söz varlığının % 0,49'üne denk gelmektedir. Tüm kitapta 14.927 farklı söz varlığı, 139.499 kere tekrar ederek 9,34 katına çıkmıştır. Kitapta kullanılan 448 atasözü ve deyim ise 689 sefer tekrar ederek bir buçuk katına çıkmıştır. Atasözü ve deyimlerin tekrar oranı kitabın genel söz varlığının tekrar oranından çok daha düşük seviyededir. Kitapta karşımıza çıkan bir atasözü ve deyimle sonra sık sık karşılaşma olasılığı çok düşüktür. Atasözü ve deyim tekrarının düşük olması, söz varlığı tekrar oranını düşürerek kitapta tekdüzeliği de kırmış olmaktadır.

Orhan Pamuk'un Veba Geceleri adlı romanında 689 defa tekrar eden 448 atasözü ve deyimde kullanılan sözcüklerin ait oldukları dillerin dağılımına bakıldığında Türkçenin yüksek oranla ilk sırada yer aldığı, Türkçe dışındaki dillerin % 97'sinin de coğrafi mesafe olarak yakın coğrafya dillerine ait sözcüklerden oluştuğu tespit edilmiştir. Atasözü ve deyimlerde kullanılan sözcüklerin % 70'i Türkçe kök ve

eklerinden oluşmuştur. Türkçe kökenli sözcüklerin dışındaki sözcüklerin % 20'si Arapça, % 8.5'i Farsça, % 1.5'i İtalyanca kökenli sözcüklerden oluşmuştur.

Veba Geceleri romanında iki dilin kök ve eklerinin birleşmesi sonucunda onlarca farklı söz varlığı türetilmiştir. Tek sözcük iki farklı dilin unsurlarından meydana gelmiştir. Kök ile birleşen bir kelime veya yapım eki farklı dillere aittir. Bazen kök bir dile aitken başka bir dile ait yapım eki alarak yeni bir sözcük meydana gelmiştir. Örneğin; “şapka” sözcüğü Rusça bir sözcükken “+lı” Türkçe yapım ekini alarak “şapkalı” olmuş. İki farklı dile ait unsurların birleşmesiyle 37 şekilde söz varlığı meydana gelmiştir. Türkçe kök veya ekler başka dillere ait sözcüklerle 26 farklı şekilde birleşerek en fazla birleşme yaşanan dildir. Türkçeden sonra Farsçaya ait ek veya kökler 6 şekilde başka dillerin unsurlarıyla birleşmiştir. Türkçe ve Farsçadan sonra Fransızca, İngilizce, Arapça, İtalyanca, Yunanca ve Rumence dil unsurlarının birleşmesiyle oluşmuş iki dilli sözcükler bulunmaktadır.

Orhan Pamuk gerek Türkçe kökenli sözcükleri gerekse başka dillerden gelme sözcükleri çeşitli yollarla birleştirerek yeni sözcükler türetmeyi sever. Bazen farklı iki dilin unsurlarıyla türemiş sözcükleri kullandığı gibi bazen de üç farklı dilin unsurlarının birleşmesiyle meydana çıkmış sözcükleri kullanır. Orhan Pamuk'un Veba Geceleri adlı eserinde üç farklı dile ait sözcük veya eklerin birleşmesiyle söz varlığının oluşması yirmi şekilde olmuştur. Üç dilli sözcük türetmenin yirmisinde de Türkçe ve Arapça bulunmaktadır. Kitapta üç dilin unsurlarını barındıran 20 farklı söz varlığı 50 kere tekrar etmiştir. İki farklı dilin birleşmesiyle meydana gelmiş sözcüklere bazen Türkçeye ait bir sözcük bazen de Türkçe yapım eklerinin gelmesiyle üç dilli yeni sözcükler türemiştir. Örneğin; Arapça kökenli “hal” sözcüğü ile Farsça “ki” ekinin arasına Türkçe “bu” sözcüğünün yerleştirilmesiyle “halbuki” sözcüğü türetilmiştir.

Üç dilli sözcük türetmenin yirmi türetme şeklinde de Arapça unsurlar bulunmaktadır. Örneğin; Arapça kökenli “feda” sözcüğüne Farsça kökenli “+kar” yapım eki ve Türkçeye ait “+lık” yapım ekinin eklenmesiyle “fedakarlık” sözcüğü türemiştir.

Kitapta üç Türkçe sözcüğün birleşmesiyle ortaya çıkan 4 farklı söz varlığı 11 kere tekrar etmiştir. Üç Türkçe kelimenin birleşmesiyle oluşmuş bu dört söz varlığının

iki tanesi isim soylu sözcük, ikisi fiil soylu sözcüktür. Örneğin; Türkçe kökenli fiil soylu “al-, koy-, bil-” üç sözcüğün birleşmesiyle yine Türkçe kökenli olan “alıkoyabil-” sözcüğü türemiştir.

Veba Geceleri adlı romanın ana teması sağlık ve bağımsızlık olmakla birlikte bu iki ana tema çerçevesinde onlarca farklı konu da yer almaktadır. Kitapta en çok sözcük çeşidinin kullanıldığı konu başlıkları şunlardır: Siyaset, sağlık, yerleşim birimleri, askeri, din, aile, adli ve hukuk, coğrafi, zaman, ulaşım/ulaşım araçları, kapalı mekanlar, edebiyat, eşya, araç gereç, meslek, ekonomi, vücut, organlar, renkler, fikir, eğitim-öğretim, hayvan, giyim, yönler, yiyecekler, bitkiler, diller, yapılar, tarih, icat-mucit, yapılanma ve örgütlenme, sanat.

Veba Geceleri romanı Türkçe dışındaki dillerden sözcük alma bakımından zenginlik göstermektedir. Kitapta Türkçe dışında 35 farklı dilden söz varlığı kullanılmıştır. Sözcük alım sayısına göre alıntılanan diller şunlardır: Arapça, Farsça, Fransızca, Rumca, İtalyanca, İngilizce, Yunanca, Latince, Almanca, İbranice, Slavca, Sanskritçe, Hititçe, Lehçe, Macarca, Çince, Ermenice, Sırpça, Bulgarca, İspanyolca, Esperanto, Hintçe, Felemenkçe, Fenikece, Endonezce, Gürcüce, İskoçça, Japonca, Fince, Rumence, Rusça, Soğdça, Somalice, Süryanice, Amerika Yerli Dili.

En çok tekrar eden 100 söz varlığı kitapta kullanılan 14.927 farklı söz varlığı içinde % 0,67 olarak yer almıştır. En çok kullanılan 100 söz 48.157 kere tekrar ederek kitapta 139.499 kere tekrar eden genel söz varlığının % 34,52’sine tekabül etmektedir. Bu da demek oluyor ki en çok kullanılan 100 söz varlığı kitabın üçte birini geçmektedir. Yani Veba Geceleri romanını okuyanların karşısına en çok kullanılan 100 söz varlığından birinin her an çıkma olasılığı yüksektir. Okuyucunun karşısına “ve, bir, bu, o, için, de, da, ama, gibi, çok” söz varlıkları yüzlerce, hatta binlerce kere çıkmaktadır. En çok kullanılan yüz sözcüğün toplam söz varlığı içinde 48.157 defa tekrar ederek kitabın üçte birini oluşturması kitabı söz varlığı monotonluğuna itmiştir.

En çok kullanılan yüz söz sözcük, sözcük türlerine göre sınıflandırıldığında seksen sekizinin isim, beş tanesinin fiilimsi, yedisinin fiil olduğu görülmektedir. Seksen sekiz isim soylu sözcüğün elli sekizi tür (cins) ismiyken, on beşi özel isim, on

beş tanesi edat ve bağlaçtır. Beş fiilimsinin üçü sıfat fiil, ikisi zarf fiil görevinde kullanılmıştır. İsim fiil ise en çok kullanılan yüz söz varlığının için geçmemektedir.

En çok kullanılan yüz sözcük, ait oldukları alanlara göre gruplandırıldığında bunların şu alanlarla ilgili oldukları görülmektedir: Siyasi-askeri (10), sağlık-hastalık (5), ülke-şehir (5), aile-akrabalık (4), zaman (4), din-ırk (3)... En çok kullanılan kavramların ait olduğu alanlar ile Veba Geceleri kitabının konusu paralellik göstermektedir. Kitapta yeni kurulan bir ülke anlatılmaktadır ve askeri, siyasi, bürokratik, politik temaslar ve girişimler olmaktadır. Bu da kitapta askeri ve siyasi kavramların fazla kullanılmasına sebep olmuştur. Yeni kurulan Minger adlı ülkede, kitabın isminden de anlaşılacağı üzere, veba salgını hastalığı bulunmaktadır. Salgın ve hastalıklarla mücadele edildiği için sağlık ve hastalıkla alakalı kavram çok kullanılmıştır. Yeni kurulmuş Minger ülkesinde Osmanlı Padişahının kızı, yeğeni ve damadının yerleşmeleri; ülkenin şehir yapılanması ve dışarıyla temaslarının revaçta olması; ülkede farklı din ve ırklara mensup unsurların yaşaması; tarihi konuları anlatan kitabın yıl, gün gibi zaman ifade eden kavramlarının sık sık kullanılması sonucunu doğurmaktadır. Ayrıca sağlık, hastalık, ülke, şehir, aile, akrabalık, zaman, din ve etnik yapılarla alakalı söz varlığı kullanımı çoktur.

Orhan Pamuk'un Veba Geceleri adlı romanında onlarca, yüzlerce, hatta binlerce kere tekrar ederek kitabı tekdüzeliğe iten söz varlıkları olduğu gibi az sayıda tekrar ederek genel söz varlığı sayısını artıran ve kitabı tekdüzelikten kurtaran binlerce sözcük de bulunmaktadır. Sıklık oranı en yüksek yüz söz varlığın 48.157 kere tekrar etmesi ve kitabın yaklaşık üçte birini meydana getirmesi kitabı monotonluğa iterken 7.261 söz varlığın sadece bir kere kullanılması, 2.532 söz varlığın sadece iki defa tekrar etmesi, 1.153 söz varlığının üçer defa tekrar etmeleri Veba Geceleri romanını aşırı söz varlığı tekrarıdan kurtararak kitabın akıcılığını artırmış, sözcük hazinesini genişletmiştir.

Orhan Pamuk'un Veba Geceleri isimli kitabı genel olarak değerlendirildiğinde verdiği bilgileri tarihi bir karakter üzerinden anlatarak metnin tarihsel bir roman iddialarını güçlendirmektedir. Romanının asıl temasının tarih olmadığını, salgın olduğunu düşünürsek Orhan Pamuk'un çok da başarısız olduğu söylenemez.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (1976). *Tartışmalı Sözcükler ve Özleştirme Sorunu*. TDK Yay
- Aksan, D. (2014a). *Anadilimizin Söz Denizinde*. Bilgi Yayınevi.
- Aksan, D. (2014b). *Türkçenin Zenginlikleri İncelikleri*. Bilgi Yayınevi
- Aksan, D. (2017). *Dil, Şu Büyülü Düzen*. Bilgi Yayınevi.
- Aksan, D. (2018). *Türkçenin Sözcük Varlığı: Türk Dilinin Sözcükbilimiyle İlgili Gözlemler, Saptamalar*. Bilgi Yayınevi.
- Aksan, D. (2019). *Türkçenin Gücü*. Bilgi Yayınevi
- Aksan, D. (2020). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Aksan, D. (2004). *Türkçenin Söz Varlığı* Engin Yayınevi, Ankara.
- Aksoy, Ö. A. (2020). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 1-2*. İnkılap Kitabevi.
- Albayrak, N. (2007). Türk Halk Edebiyatı Literatürü. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, (10), 9-42.
- Aslan, C. (2006). *Türkçe Ders Kitaplarında Türkçe Olmayan Sözcüklerin Kullanımı Üzerine Bir İnceleme*. Dil Dergisi, 133, 7-20.
- Ateş, A. (2019). *Dil Öğretimi*. Kavruk, H. ve Kurnaz, H. (Ed.). Türkçe Öğretimi İçinde (s.1-15). Nobel Yayıncılık.
- Balcıoğlu, D. N. (2020). *Türk Edebiyatında ve Orhan Pamuk Romanlarında Doğu-Batı Sorunu*, İstanbul
- Banguoğlu, T. (1990). *Türkçenin Grameri*. Baha Matbaası
- Bilgin, M. (2002). *Anlamdan Anlatıma Türkçemiz*. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Bilgin, M. (2006). *Anlamdan Anlatıma Türkçemiz*. Anı Yayıncılık.
- Bingöl, U. ve Yılmaz E. (2021). Tarihin kurgusu versus kurgunun tarihi: *Veba Geceleri*, *Turkish Studies-Language*, 16 (3), 1811-1830.
- Boz, E. (2015). Bir Gösterge Modeli Olarak Dil. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, C19(767- 768), 30-33.
- Carter, R. (1987). *Vocabulary*. Allen-Unwin Publishers Ltd.

CNNTURK. (2006, 10 12). www.cnnturk.com:
http://www.cnnturk.com/2006/dunya/10/12/nobel.edebiyat.odulu.pamukun/245205.0/index.html

Çotuksöken, Y. (1992). *Dil ve Edebiyat Terimleri Sözlüğü*. Cem Yayınevi.

Daharlı, G. (2012). 5. *Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Söz Varlığı Açısından İncelenmesi* (yüksek lisans tezi), Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Demir, N. (2018). *Türkçe Sözcük Bilgisi*. Altınordu Yayınları.

Devellioğlu, F. (1990). *Türk Argosu*. Aydın Kitabevi Yayınları.

Eker, S. (2009). *Çağdaş Türk Dili*. Grafik Yay.

Eker, S. (2015). *Çağdaş Türk Dili*. Grafiker Yayınları.

Ergin, M. (2009). *Türk Dil Bilgisi*. Bayrak Yay.

Erkman-Akerson, F. (2008). *Türkçe Örneklerle Dile Genel Bir Bakış*. İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.

Gencan, T. N. (2001). *Dilbilgisi*. Ayraç Yay.

Hasırcı, S., Kavcar, C. ve Oğuzkan, F. (2016). *Türkçe Öğretimi: Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin*. Anı Yayıncılık.

Hengirmen, M. (1994). *Deyimler Sözlüğü 1000 Temel Deyim*. Engin Yayınevi.

https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/57280/mod_resource/content/0/B%C4%B0HAT%202-PDF.pdf

<http://lugatim.com/>

<https://sozluk.gov.tr/>

<https://www.etimolojiturkce.com/>

<https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/hayat/orhan-pamuk>

<https://www.nisanyansozluk.com/>

<https://www.turkedebiyati.org/anonim-halk-siirinde-bilmece/>

Karaağaç, G. (2013). *Anlam (Anlam Bilimi ve İletişim)*. İstanbul: Kesit Yayınları.

Karaca, S. (2022). Yeşim Saygın Armutak'ın Macera Romanlarının Söz Varlığı Açısından İncelenmesi. Elâzığ.

- Karademir, F. (2019). “*Kavramsal Değerleri Açısından “Söz, Sözcük ve Sözcük Türü” Terimleri*”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 12 (62).
- Kerimoğlu, C. (2016). *Kuram ve Uygulamalarla Dilbilim, Göstergebilim ve Türkoloji Genel Dilbilime Giriş*. Ankara: Pegem Akademi.
- Keskin, M. (2016). *Tarihsel Semantik Nedir?*. İstanbul: Avesta Basın Yayın.
- Korkmaz, Z. (2019). *Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Korkmaz, Z. (2007). *Grammer Terimleri Sözlüğü*. TDK yayınları, Ankara.
- Onan, B. (2012). *Dil Eğitiminin Temel Kavramları*. Nobel Yayıncılık
- Pamuk, O. (2011). *Saf ve Düşünceli Romancı*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Pamuk, O. (2016). *İstanbul: Hatıralar ve Şehir*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Pamuk, O. (2019). *Kırmızı Saçlı Kadın*. İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.
- Pamuk, O. (2016c) *Öteki Renkler-Seçme Yazılar ve Bir Hikâye* (Yapı Kredi Yayınları, İstanbul)
- Pamuk, O. (2017) *Manzaradan Parçalar-Hayat, Sokaklar, Edebiyat* (Yapı Kredi Yayınları, İstanbul) (Pamuk, 2018: 19-20)
- Pamuk, O. (2018) *Babamın Bavulu* (Yapı Kredi Yayınları, İstanbul) (Pamuk, 2010: 108).
- Pınker, S. (2020). *Dil İçgüdüsü*. (Çev. Feray İlgün). Bilge Yay.
- Pilav, S. (2008). Terim Sorunu ve Eğitim Öğretimde Terimlerin Yeri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 267-276.
- Putnam, H. (2015). *Anlam ve Gönderge. M. Richard İçinde, Semantik Anlambilim Üzerine Temel Yazılar* (H. Kayıkcı, Çev., S. 99). Ankara: İtalik Kitapları.
- Püsküllüoğlu, A. (1975). *Öz Türkçe Sözlük*. Bilgi Yayınevi.
- Ricœur, P. (2019). *Yorum Teorisi*. İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- Sinan, A. T. (2015). *Türkçenin Deyim Varlığı*. Kesit Yayınları.
- Songül, T. A. Ş. (2016). Doğumunun 100. Yılı İçin Samim Kocagöz’ün Romanında Yörükler. *Folklor/Edebiyat*, 22(87), 67-84.
- Soykan, Ö. N. (2016). *Felsefe ve Dil Wittgenstein Üstüne Bir Araştırma*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.

- Şahin, H. İ., Güzel, A., & Alptekin, A. B. (2011). Türk halk şiiri. *Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi Yayını*, (1379).
- Şimşek, E. (2020). *Kırmızı Saçlı Kadın'da Metinlerarasılık ve Psikanalitik Eleştiri Açısından Orhan Pamuk'un Romancılığı*, Nevşehir
- Toklu, M. O. (2009). *Dilbilime Giriş*. Akçağ Yayınları.
- Tükenmez, R. (2001). *Orhan Pamuk'un Kırmızı Saçlı Kadın Adlı Romanının Metin dilbilimsel Çözümlemesi*, Siirt
- Uzun, N. E. (2004). *Dilbilgisinin Temel Kavramları*. Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimler Sözlüğü*. Multilingual Yay.
- Yıldırım, N. (2018). "Orhan Pamuk'un Cevdet Bey ve Oğulları Romanında Söz Varlığı", *Uluslararası Türk Lehçe Araştırmaları Dergisi (TÜKLAD)*, 2. Cilt, 1. Sayı, 301-318. s, Türkiye
- Wittgeisntein, L. (2000). *Felsefî Soruşturmalar*. (D. Kanıt, Çev.) İstanbul: Küyerel Yayınları.

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı-Soyadı	Abdulhalim AYDOĞAN
Uyruğu	TC

EĞİTİM BİLGİLERİ

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Lisans	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı	2012
Ön Lisans	Anadolu Üniversitesi Spor Yönetimi	2022
	Anadolu Üniversitesi İlahiyat	2020
Lise	Mardin Lisesi	2004

İŞ DENEYİMİ

Yıl	Yer	Görev
2021-2023	Midyat Fen Lisesi	Müdür Yardımcılığı
2020-2021	Midyat Telkari Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Müdür Yardımcılığı
2019-2020	Güçlükonak Anadolu İmam Hatip Lisesi	Okul Müdürlüğü
2018-2019	Güçlükonak Çok Programlı Anadolu Lisesi	Okul Müdürlüğü
2017-2018	Güçlükonak İmam Hatip Ortaokulu	Türkçe Öğretmenliği
2015-2017	Midyat Telkari Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Edebiyat Öğretmenliği

YAYINLAR

Yayın Adı	Dergi
Çokkültürlülük ve Çokdillilik Bağlamında Midyat	Uluslararası Dil Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Dergisi Yıl 2021, Cilt 4, Sayı 2, 334 - 355